

Leif André Løkke

Stedsnavn fra Rønneldfjordingen i Skjeberg

Hovedoppgave i nordisk

Institutt for lingvistiske og nordiske studier
Universitetet i Oslo
Våren 2007

Innhold

Forord.....	2
1. Innledning	3
1.1. Bakgrunn for oppgaven	3
1.2. Mål for undersøkelsen	4
1.3. Navnesemantisk utgangspunkt	5
1.4. Avgrensing og valg av materiale, innsamlingsområdet	6
2. Teori.....	8
2.1. Hva er et navn?	8
2.2. Hvordan dannes navn?	10
2.3. Navnenes semantiske funksjon, typeinndeling av navn	10
3. Metode	12
3.1. Innsamling og informanter	12
3.2. Tolkning av navnene	13
3.3. Uttale av navnene, skriftformer og normering	14
4. Materialet, presentasjon og drøfting	17
4.1. Basisnavn.....	17
4.1.1. Egosentriske navn.....	17
4.1.2. Ordinære toleddete navn.....	33
4.1.3. Assosiative navn.....	74
4.2. Navn dannet med eksisterende stedsnavn	81
4.2.1. Konnekerende navn.....	81
4.2.2. Metonymisk overflyttede navn.....	103
4.3. Navn dannet av et eksisterende stedsnavn med et bestemmelsesledd i tillegg	111
4.3.1. Navn tillagt et skillende bestemmelsesledd.....	111
4.3.2. Navn tillagt et avgrensende bestemmelsesledd	115
4.3.3. Navn tillagt et epeksegetisk hovedledd	118
5. Oppsummering	119
Litteratur og kilder	121

Forord

Endelig er arbeidet med hovedfaget mitt avsluttet, og innledningsvis ønsker jeg å takke dem som har bidratt til denne oppgaven.

Først og fremst vil jeg takke veilederen min, førsteamanuensis Botolv Helleland ved Seksjon for navnegransking, for gode innspill og store menneskelige kvaliteter.

Takk også til de andre ansatte på Seksjon for navnegransking for et inkluderende og åpent miljø.

Takk til informantene som har satt av tid til møter og telefonsamtaler og delt sin kunnskap om navn og navnebruk i området.

Takk til Sarpsborg kommune for gratis kart til bruk i innsamlingsarbeidet.

Takk til kona mi, Ruth, for tålmodighet i en tid med litt for mye stress.

Oslo, 23. mai 2007

Leif André Løkke

1. Innledning

1.1. Bakgrunn for oppgaven

Lokale stedsnavn har vært tema for mange hovedoppgaver innenfor nordiskfaget. Flere av disse er bygget opp etter mønster av Gustav Indrebøs avhandling *Stadnamni i ei fjellbygd* (Indrebø 1921). Man har samlet inn navn fra et avgrenset område for så å ordne materialet språklig og systematisk med utgangspunkt i navnenes struktur og etymologi. Indrebø selv regnet systematiseringen av navnematerialet som grunnlag for senere utnyttelse (Bakken 1991:51). Innsamling og systematisering av materialet ble oppfattet som en forstudie til senere vitenskapelig arbeid og ikke vitenskap i seg selv.

Det finnes flere argumenter for at en slik holdning er for snever. Navnene er en del av kultur- og språkarven vår. Å samle inn og registrere tradisjonelle navn er en del av språkvernet, og bør prinsipielt ikke slutte før hele landet er kartlagt. Først da er onomastikonet vårt, navneleksikonet vårt, komplett. For hvert nytt område som blir kartlagt, øker vår generelle viten om navnene. Kunnskapen om hvilke navn som er brukt på ulike lokaliteter i forskjellige områder av landet vårt øker. Navnene er ikke varige. De oppstår når det er behov for dem og forsvinner når det ikke lenger er bruk for dem. I en tid med store og raske endringer av landskap, bosetting og næringsliv, blir mange navn glemt fordi navnelokalitetene endres eller forsvinner.

I en tid der norsk språk utsettes for press fra større språksamfunn og kommersielle interesser, vil større kunnskap om navneverket vårt kunne være med på å demme opp mot dette presset. Særlig gjelder dette når nye lokaliteter skal navnsettes og i spørsmål knyttet til normering. Hvis man vet noe om de tradisjonelle navnene i et område, vil behovet for å innføre nye navn uten tilknytning til et sted være mindre. For eksempel har man i et nyere byggefelt som ligger innenfor denne oppgavens innsamlingsområde, valgt å gi veiene navn som *Odins vei*, *Sleipnerskogen* og *Åsgarden*. Man må ha ment at navnene passer godt i et område med mange fortidsminner fra førkristen tid, men lokal tilknytning kan de likevel ikke sies å ha. Ved veien opp til byggefeltet lå den tidligere husmannsplassen *Nordenga*. Mange kjenner ikke lenger navnet eller vet hvor plassen lå. Innerst i byggefeltet ligger åshøyden

Lilletoppen. Dette er to navn med tilknytning til stedet som kunne vært videreført i veinavnene. Veien inn i boligfeltet heter *Guslundåsen*, noe som også er blitt navnet på boligfeltet som helhet, men det tradisjonelle navnet *Guslundåsen* er knyttet til en lokalitet lenger sør-øst.

Uten kjennskap til navnene i et område, er det vanskelig å normere skrivemåten av dem. Økonomisk kartverk 1:5000, som er brukt som innsamlingsredskap i arbeidet med denne oppgaven, virker å være et eksempel på at man ikke har hatt gode nok detaljkunnskaper om navnene lokalt. Flere navn har en skrivemåte som ikke samsvarer med innholdet i navnet, og navn er oppgitt med en grammatisk form som ikke samsvarer med navnebruken lokalt. I tillegg kommer at enkelte navn er unøyaktig plassert på kartet. Eksempler på dette er nevnt senere i oppgaven. Jeg håper denne oppgaven vil kunne bidra til å rydde opp i unøyaktig navnebruk og bidra til en rett normering av navnene.

Landet vårt består av områder med mange navngitte lokaliteter som fortsatt ikke er kartfestet eller offentliggjort på andre måter. Området denne oppgaven behandler, har hørt til disse. Selv om jeg har lagt opp oppgaven annerledes, har jeg med denne oppgaven ønsket å slutte meg til tradisjonen etter Gustav Indrebø. Selv om problemstillingen i oppgaven er tradisjonell, er den fortsatt aktuell, og jeg tør hevde at innsamling av stedsnavn har selvstendig vitenskapelig verdi innenfor navnegranskingen som bidrag til grunnforskningen og som grunnlag for en sterkere faglig argumentasjon i spørsmål som har med navnsetting og normering å gjøre i hvert fall innenfor innsamlingsområdet, selv om ikke alle navnene i materialet er klarlagt fullt ut.

1.2. Mål for undersøkelsen

Mange tidligere hovedoppgaver har tatt ett steg videre fra ren innsamling til å vise hva et innsamlet materiale kan fortelle. Man har stilt spørsmål til materialet og forsøkt å trekke konklusjoner av det materialet som er samlet inn. I tillegg til å presentere det innsamlede materialet, ønsker også jeg å gjøre dette. Mitt spørsmål til materialet vil være hvordan navnene er kommet til og hvordan navnene blir dannet. Navnesemantikk er et sentralt begrep i den sammenheng.

Målet med denne oppgaven er å samle inn flest mulig navn fra området, finne ideen bak navnene og forsøke å presentere navnene på en måte som tydeliggjør hvordan navnene har oppstått og hvilket system navnene danner.

1.3. Navnesemantisk utgangspunkt

Det har vært vanlig å ordne navnematerialet i hovedoppgavene språklig etter sisteleddet og videre i grupper etter førsteleddet. For eksempel har alle navn med førsteledd som inneholder plantenavn blitt ordnet i én gruppe. Man har tolket navnene ved å ta for seg betydningen av hvert enkelt navneledd. Metoden har lagt vekt på ordsemantikk.

En slik metode er ikke uproblematisk. Navn er en del av språket, men navnene er noe mer enn bare sammensatte ord. Navnene forteller noe mer enn betydningen av det enkelte navneleddet. Kurt Zilliacus har argumentert for en annen måte å behandle et navnemateriale på som ivaretar dette bedre, nemlig å forsøke å rekonstruere den ideen som ligger til grunn for navngivingen. (Zilliacus 2002:163). Det er noe annet enn et snevert fokus på etymologi. En navnesemantisk metode ser navneleddene i sammenheng og prøver å sette seg inn i navngivers situasjon, noe som gir en annen inndeling av materialet enn en ordsemantisk metode.

I stedet for bare å finne betydningen av navnene, vil man med en navnesemantisk metode forsøke å oversette navnene til uttrykk som viser navngivernes idé. Zilliacus sier det slik: "För att kunna analysera bestämningarnas semantiska funktion bör vi förvandla namnen till uttryck med analytisk ordföljd." (Zilliacus 2002:231). Slik kan *Skauløkka* på Voll oversettes med 'jordet som tidligere var skog' og *Skaustykket* på Sørle med 'jordet som ligger nærmest skogen', fordi vi av gamle kart vet noe om hvor det var skog tidligere. Navnene har tilnærmet samme uttrykk, men innholdet i navnene er likevel forskjellig.

Heller ikke en slik metode er uten problematiske sider. De fleste navnene er blitt til i en nær eller fjern fortid. Siden den gang vil navnelokalitetene kunne ha endret seg. Navnetolkeren vil også ha andre forutsetninger enn navngiveren når det gjelder å forstå verden omkring seg siden samfunnsforhold og ytre rammer om menneskers liv er endret. Det er ikke gitt at man klarer å reversere navngivingsprosessen fullt ut og finne navngivers intensjon med navngivingen, men man kan finne fram til og argumentere for sannsynlige utgangspunkt og avvise mindre sannsynlige navngivingsideer.

1.4. Avgrensing og valg av materiale, innsamlingsområdet

Jeg har valgt å avgrense innsamlingsområdet til tidligere Rønneldfjerdingen skolekrets - senere Guldberg, etter skolen - i tidligere Skjeberg kommune, nå Sarpsborg, i Østfold. Området omfatter gårdsnummer 1080 til 1106 (før kommunesammenslåingen i 1992, 80 til 106).

Den gamle skolekretsen utgjorde en naturlig geografisk enhet og tilsvarte den nordligste eller indre delen av gamle Ingedal sogn. Det gamle Ingedal er området på begge sider av Ingedalsbekken fra utspringet i Ingridtjern til utløpet i Skjebergkilen ved Ingerøy. Området er et tradisjonelt landbrukslandskap, og med unntak av de to sørligste gårdene, Nedre Guslund og Øvre Guslund, som har avgitt store arealer til tettbebyggelsen ved Skjeberg stasjon, vei og jernbane, framstår området også i dag som et stabilt jordbruksområde. Kulturlandskapet er godt bevart selv om noe bakkeplanering, igjenlegging av bekker og mer ensidige driftsformer har satt sine spor.

Området avgrenses av store skogsområder mot Berg, Rokke og Skjebergdalen i øst og nord. I nord-vest danner langsgående åser grensen mot det sentrale Skjeberg. I sør og sør-vest er ikke området så tydelig avgrenset. En del skog danner grense, men grensen går også gjennom åpent landskap med dyrket mark. Tidligere var det mer skog i området og da landet lå lavere, dannet Skjebergkilen og Skjebergbekken en tydeligere grense.

Rokkeveien som går gjennom områdets nordlige del følger raet. Sør for raet er jorda fruktbar, mens på selve raryggen nord for Rokkeveien, er jorda full av sten og mer tungdrevet. Nord for raet er det store, grissgrendte skogsområder med tidligere husmannsplasser og mindre bruk.

Skolekretsen ble skilt ut fra Ingedal skoledistrikt i 1745 (Bakke 1950:189) og fortsatte med mindre grensereguleringer i nord som enhet til ut på 1960-tallet da kretsen ble nedlagt i likhet med flere av de gamle grendeskolene.

Områdets stabilitet burde gjøre det godt egnet som innsamlingsområde. Dette er hovedbegrunnelsen for valget. I tillegg kommer at jeg bodde i området de første 20 årene av livet mitt og at jeg føler meg forholdsvis kjent der og at det bare sporadisk er samlet inn navn

fra området tidligere gjennom enkelte særoppgaver, og noe navneregistrering i regi av historielaget.

2. Teori

2.1. Hva er et navn?

Kurt Zilliacus definerer begrepet stedsnavn slik: ”Ett ortnamn är varje beteckning för en bestämd geografisk enhet som med individuellt benämmande funktion regelbundet och utan medveten ombildning begagnas (eller har begagnats) (det vil si benyttes eller er blitt benyttet – min oversettelse) inom en språklig gemenskap” (Zilliacus 2002:173).

Denne definisjonen inkluderer alle betegnelser for geografiske objekter selv om de ikke har tradisjonell navneform og selv om grensen mellom proprium og appellativ av og til kan være utydelig. Ved å legge denne definisjonen til grunn for innsamlingsarbeidet, har jeg også fått med *Jordet langsmed veien*, *Fjellet bak huset* og *Skauen* på lik linje med *Damløkka*, *Hjerterås* og *Tungeholtet*. Enkelte informanter har startet intervjuet med å si at her på gården har vi ikke så mange navn. Etter hvert har det likevel vist seg at de har de navnene de behøver til daglig for å kunne kommunisere og orientere seg, men det er ikke alltid navnene har en form som gjør at de umiddelbart oppfattes som navn, eller at de er spesielt gamle eller virker spesielt spennende.

Definisjonen legger videre til grunn at ethvert navn er en individuell betegnelse. Det er derfor ikke gitt at et navn med samme form har samme betydning selv om det beskriver samme type lokalitet. Materialet har 13 navn med formen *Fjøsjordet*. De fleste av disse navnene betyr ’Jordet som ligger inntil fjøset’, men man kunne også tenke seg betydninger som ’Jordet der det en gang lå et fjøs’ eller ’Jordet der det ligger et fjøs’. Navn med samme form må derfor oppfattes som forskjellige navn.

Slik er det også med navn som har samme form, men som brukes på ulike lokaliteter. I materialet er *Grønnli* navn både på skogsteig, åkre og en tidligere boplass i samme område, men på tre forskjellige gårdsbruk. Det virker sannsynlig at navnene har samme opphav. Navnet må primært være brukt om den vestvendte hellinga som nå er et stort jorde på Øvre Guslund, og opphavet til navnet må være ’den grønne lia’, en beskrivelse av lokaliteten. Da husmannsplassen på nabogården ble ryddet i nærheten av jordet *Grønnli*, ble navnet også tatt i bruk der, selv om navnet ikke beskriver den lokaliteten like godt. Skogen mellom plassen og

gården ble hetende *Grønnliskauen* eller bare *Grønnli*, og da plassen ble nedlagt og jorda solgt til en tredje nabogård, fikk jordet navnet *Grønnli*.

Definisjonen knytter navnebruken til et språklig fellesskap. Slik jeg forstår definisjonen, må det bety at også navn som er brukt i mindre språkfellesskap, som for eksempel en familie, regnes med selv om navnet er ukjent for andre enn familien. Eksempelen *Grønnli* kan brukes også for å vise at enkelte navn nesten utelukkende er i bruk i små språkfellesskap. *Grønnli* ville ikke fungert som navn på tre ulike lokaliteter i samme område dersom det var det samme språkfellesskapet som skulle benevne alle de tre lokalitetene samtidig. Innenfor én navnebrukerkrets vil ikke ulike objekter kunne ha samme navn, men siden navnet er brukt på tre ulike lokaliteter på tre forskjellige gårder, og det er tre forskjellige familier som bruker navnet til daglig, og da bare med én referanse hver, fungerer det fint. Språkfellesskapet, eller navnekretsen, definerer hvilken lokalitet som menes når man bruker navnet, og ingen misforstår.

Et navn kan ha fått forandret denotasjon (referanse) og blitt tatt i bruk som navn på en annen lokalitet enn den opprinnelige samtidig som navnet fortsatt er brukt om den opprinnelige lokaliteten ved for eksempel at deler av en opprinnelig skogsteig er dyrket opp og tatt i bruk som åker. I en slik situasjon vil det være naturlig å oppfatte navnene som forskjellige navn.

Zilliacus mener spørsmålet om hva som er ett navn avgjøres ved hvordan den navngivende og navnbrukende befolkningen har oppfattet situasjonen (Zilliacus 2002:170). *Salta* og *Saltene* må derfor regnes som ett navn i materialet fordi de i tillegg til å betegne samme lokalitet, et beiteområde på Guslund, heller ikke kan ha blitt oppfattet som annet enn varienter av det samme navnet. Navneformene er brukt om hverandre. Derimot er *Salta/Saltene*, *Heialøkka/Heialøkkene* og *Kuløkka* som alle brukes om samme lokalitet, forskjellige navn. De ulike navnene brukes av forskjellige språkfellesskap eller navnebrukergrupper og må være vokst fram blant ulike navngivere. *Salta* er det tradisjonelle navnet som virker å være det mest brukte i hvert fall blant de som er født og oppvokst på gårdene i området. *Heialøkka* er vel mest et papirnavn i eiendomsregisteret, mens *Kuløkka* har vært i bruk blant befolkningen i tettbebyggelsen ved Skjeberg stasjon og må være et nyere navn.

2.2. Hvordan dannes navn?

I et navnemateriale ser man at navnene danner et mønster, at de er bygd opp etter samme form. Det kan tyde på at de er dannet analogisk etter eksempler fra eksisterende navn. Et gårdsnavn som *Syverstad* som tilhører én av de store klassiske navneklassene, gårdsnavn med opprinnelig staðir-ledd, viser et tydelig analogi-mønster. Gårdsnavnet *Rognemyr* befinner seg i en mellomposisjon. Det må kunne sies å være et appellativisk uttrykk som beskriver lokaliteten, selv om *rognemyr* neppe finnes som generelt appellativ i språket. Navnet passer fortsatt godt; gården er stadig myrlendt, og fortsatt vokser det mye rogn i området. Likevel virker navnet ikke uvant, og like ved ligger *Ravnemyr*. Det er ikke snakk om noen stor navneklase, men det er likevel et mønster. Men innimellom finnes navn som ikke lar seg plassere i større navneklasser. De virker fantasifulle og originale. Et navn som *Sauredauen* om et punkt ved veien mellom Guslund og husmannsplassen Løkka, må være gitt spontant med inspirasjon fra en hendelse på stedet. Hvorvidt stedsnavnene er dannet spontant eller etter mønster fra andre navn handler nok snarere om et både og enn et enten eller.

2.3. Navnenes semantiske funksjon, typeinndeling av navn

Jeg har valgt å behandle navn på ulike navneobjekter i materialet under ett, uten en forutgående inndeling, siden navnene er del av det samme systemet. Enten navneobjektene er bosteder, jordteiger i innmarka eller lokaliteter i utmarka, fungerer navnene innenfor det samme systemet. Navnene er i stor grad dannet ved at lokaliteten beskrives eller ved å bygge videre på allerede eksisterende navn. Når nye navn kommer til, tilpasses de systemet. Unntaket fra dette må være nyere bostedsnavn fra ca 1900 og framover. De bryter med systemet. Det ser ut som om man har ønsket seg moderne navn med status og positiv klang.

For å klargjøre de semantiske funksjonene egennavnene har i språket, deler Kurt Zilliacus inn navnene etter dannelsesstype i *basnamn*, *konnekterade namn* og *kompletterade namn* (Zilliacus 2002:246ff). Jeg velger å oversette disse til norske betegnelser, og kaller dem 'basisnavn', 'konnekterende navn', og 'kompletterende navn'.

Basisnavnene er de navnene som har kommet til først og som ligger til grunn for den videre navngivingen. Over halvparten av navnene er basisnavn, navn som er dannet som

stedsbeskrivende betegnelser (Zilliacus 2002:250). Zilliacus har tre typer basisnavn: *egocentriska namn*, *ordinära*, *tvåledade basnamn* og *associativa namn*. Jeg har oversatt disse til 'egosentriske navn', 'ordinære, toleddete navn' og 'assosiative navn'.

Egosentriske navn er navn av typen *Neset*, *Skauen* og *Jordet*. De er blitt gitt til lokaliteter navngiveren har oppfattet som så dominerende at appellativer er tatt i bruk som proprier uten tillegg. Navn som *Stenbru* og *Bjørkelunden* hører også hjemme her. De er ikke enleddete ut fra en ordsemantisk synsvinkel, men legger man en navnesemantisk argumentasjon til grunn, regnes de likevel som enleddete. Objektene de er navn på, er jo nettopp ei stenbru og en bjørkelund.

Ordinære, toleddete navn er egosentriske basisnavn med et stedsbeskrivende bestemmelsesledd i tillegg. Det er navn som *Krysstjern*, *Stalljordet* og *Bruløkka*.

Assosiative navn er metaforer, navn som er dannet ved at en egenskap ved lokaliteten har gitt navnedanneren assosiasjoner til et dyr, en legemsdel, en gjenstand eller noe annet. Hit hører navn som *Galteryggen*, *Billingen* og *Langen*.

Navneforrådet er så utvidet med navn dannet til basisnavnene. Konnekterende navn er navn der et basisnavn er knyttet sammen med et eksisterende stedsnavn. Navnene angir en relasjon til disse, enten ved at lokaliteten hører til eller ligger i nærheten av den sammenknyttete navnelokaliteten. Det er snakk om navn som *Oremojordet*, *Syverstadlia* og *Skaustuveien*.

Til de konnekterende navnene hører også de metonymisk overflyttede navnene. Det er navn som ved navnebytte går over fra å betegne én lokalitet til en annen lokalitet like ved. Zilliacus antyder en form for berøringsassosiasjon (Zilliacus 2002:249). Verket som navn på teigen der Teglverket lå tidligere, *Bekken* som navn på bruket ved Bekken og *Modalen* som navn på beitet inntil husmannsplassen Modalen er metonymisk overflyttede navn.

Den tredje gruppen er kompletterende navn. Et navn som er i bruk tilføyes et nytt navneledd. Det kan være et skillende bestemmelsesledd som *nordre* og *søndre* i navn som *Nordre Morttjern* og *Søndre Morttjern*, to lokaliteter med i utgangspunktet samme navn, men som ligger atskilt fra hverandre. Det kan være et avgrensende bestemmelsesledd som *øvre* og *nedre* i navn som *Øvre Guslund* og *Nedre Guslund*, to deler av den samme gården, eller det kan være å tilføye et epeksegetisk hovedledd som forklarer eller utfyller navnet. Et eksempel på det siste er navnet *Leiråsfjellet* for *Leiråsen*.

3. Metode

3.1. Innsamling og informanter

De fleste navnene i materialet er oppgitt av grunneiere eller andre informanter i området gjennom en dybdeinnsamling. I tillegg er folketellingene fra 1801, 1865, 1875 og 1900 brukt, og ellers det som måtte være tilgjengelig av lokalhistorisk litteratur.

I matrikkelutkastet fra 1950, er det i innsamlingsområdet registrert mange nyere bostedsnavn som ikke er med i folketellingen 1900. De fleste av disse er navn på tomter som er skilt ut fra Nedre og Øvre Guslund etter hvert som tettbebyggelsen ved Skjeberg stasjon har vokst. Disse navnene har et sterkt døpenavnpreg, for eksempel *Skjønheim*, *Rosenlund*, *Breidablikk* og *Marienlyst*, alle fra Nedre Guslund. Tidligere skulle nye eiendommer navnsettes ved tinglysningen, og navnene må ha kommet til som følge av dette. Disse navnene bryter med det tradisjonelle systemet der navnene i stor grad er lokalitetsbeskrivende. Jeg har valgt å ikke ta disse navnene med i materialet.

Gårdene i området utenfor tettbebyggelsen har bare unntaksvis fraskilte bruk eller tomter i matrikkelutkastet fra 1950. Jeg har valgt å ta med sju navn fra disse gårdene fordi de er navn på småbruk eller fordi de kan virke å være mer i samsvar med det tradisjonelle systemet enn navnene fra tettbebyggelsen. Det gjelder navnene: *Fjell* (Fjeld), *Lyngberg*, *Lilleås*, *Biås*, *Bergås*, *Albany* og *Østlund*. Materialet er ytterligere supplert fra den offentlige eiendomsmatrikkelen hos Sarpsborg kommune med tre navn: *Willskov*, *Saglia* og *Sørby*.

Hjelpemidler i innsamlingssituasjonen har vært økonomisk kartverk, målestokk 1:5000. Navnene er forsøkt notert ned med den uttalen informantene har brukt. Navnelokalitetene er så kartfestet. Min erfaring med informantene tilsier at det går et skille mellom mennesker som er født før og etter andre verdenskrig hva navneforråd og kunnskap om navnene angår. Det er kanskje ikke så rart med tanke på de store endringer som har skjedd både i landbruket og samfunnet for øvrig etter krigen. Også flere boplasser som var i bruk fram til krigen ble lagt ned ganske raskt etterpå. Generelt kan det sies at det er de eldste informantene som har bidratt med flest navn.

Ikke alle er like fortrolige med kart. Det er mulig enkelte av navnelokalitetene er blitt kartfestet på feil sted. I enkelte tilfeller har to informanter kartfestet samme navn på to ulike steder. Det har som regel blitt rettet opp i møte med nye informanter. Av og til har uenigheten også vært reell, ikke som følge av at man har lest kartet feil, men fordi man mener navnet hører til på to forskjellige steder. I slike tilfeller har jeg notert navnet på kartet begge steder. Det har aldri vært snakk om lokaliteter langt fra hverandre.

Skjeberg historielag begynte på 1990-tallet et arbeid med å bygge opp et stedsnavnregister for Skjeberg. Lokaliteter som er kartfestet på økonomisk kartverk 1:5000, gamle husmannsplasser og andre kulturminner er blitt registrert og omtalt. I noen grad samlet de også inn et navnemateriale muntlig, men innsamlingsområdene ble nok i praksis nabolaget til de som drev dette arbeidet. Arbeidet med stedsnavnregisteret ble avsluttet uten noen systematisk innsamling. Jeg har brukt historielagets stedsnavnregister mot slutten av arbeidet for å kontrollere mine egne opplysninger mot deres. De aller fleste av navnene i mitt materiale som ikke er trykt på kart, mangler i historielagets register, men enkelte av navnene i stedsnavnregisteret har manglet hos meg. Jeg har tatt disse navnene inn i materialet og kontaktet informantene så langt det har latt seg gjøre for å få korrekt uttale og opplysninger om lokalitetene.

3.2. Tolkning av navnene

Selv om jeg i denne oppgaven ønsker å ordne navnene semantisk, er det umulig å komme utenom etymologien. For å kunne ordne navnene semantisk, må man vite hva navnene betyr. De fleste navnene i materialet er gjennomsiktige. Man forstår umiddelbart hvilke ord som utgjør navnene. Andre navn er vanskeligere å forstå fordi ordene de består av ikke lenger er i daglig bruk. Det hender også at navn som virker gjennomsiktige, viser seg å være mindre opplagte enn det det først så ut som fordi en språkbruker av i dag ikke kjenner alle tidligere betydninger av et ord. Før man kan klassifisere navnene semantisk, må man derfor bestemme betydningen av hvert enkelt navn.

Peter Hallaråker peker på fire grunnleggende krav som det må legges vekt på ved tolking av stedsnavn (Hallaråker 1997:149-150):

1. Lokal dialektuttale og dialektformen av navnet

2. Natur- og kulturforhold ved navneobjektet (for eksempel utseende, form, vegetasjon, materiale, menneskelig virksomhet, boplass, husdyr, førsanking, hushold, jakt, fiske, trevirke, samferdsel, hendelser og religion)
3. Eldre skriftformer
4. Parallellt navn eller navneformer andre steder i landet eller i nærliggende språkgrupper

Lokal dialektuttale uten påvirkning av skriftformene er ikke alltid lett å finne.

Innsamlingsområdet hører til det sentrale Østlandet, og dialekten er sterkt moderert, også blant eldre språkbrukere og har mer og mer nærmet seg standard bokmål.

Jeg har forsøkt å innhente informasjon om natur- og kulturforhold knyttet til navneobjektene i samtale med informantene. I tillegg har ulike kart vært til god hjelp og også flyfotografier som finnes tilgjengelig på Sarpsborg kommunes internettside.

Eldre skriftformer har jeg bare i mindre grad funnet knyttet til dette materialet. Unntaket er bostedsnavnene, og da særlig gårdsnavnene. Her har Oluf Ryghs *Norske Gaardnavne* og Kåre Hoels utrykte notater vedrørende Skjeberg til *Bustadnavn i Østfold* vært til stor hjelp. Jeg har gjennomgått diplomaterialet som er registrert med Skjeberg og Ingedal som oppslagsord i *Diplomataricum Norwegicum* for å finne ut om andre navn enn gårdsnavnene er nevnt i dette kildematerialet. Jeg har ikke kunnet se at det er tilfelle. Diplomaterialet nevner flere gårdsnavn, men ingen navn på mindre enheter. Dette betyr naturligvis ikke at for eksempel teignavn som er kjent i dag ikke kan gå langt tilbake i tid, men det forteller noe om gårdsnavnenes dominerende stilling som administrasjonsnavn i offentlig bruk. Navn på mindre enheter har karakter av å være private navn som brukes av gårdens folk.

Takket være gode søkemotorer knyttet til *Norske gaardnavne* på internett, har parallellt navneformer vært lett tilgjengelig. *Norsk stadnamnleksikon* har også vært et svært nyttig hjelpemiddel.

3.3. Uttale av navnene, skriftformer og normering

For å gjengi lokal uttale av navnematerialet, har jeg valgt å bruke en modifisert utgave av Johan Storms lydskrift, Norvegia, tilnærmet den som er brukt i *Norsk stadnamnleksikon* (NSL:13-15), men når det gjelder kvantitet, er lang vokal markert med strek over vokalen, og lange konsonanter

er dobbeltskrevet. I stadnamnleksikonet er lydskriften satt i hakeparentes. Det er ikke gjort her. Lydskriften er kursivert og markert med norvegias egen font. Lydskriftsitater fra Oluf Rygh og Kåre Hoel er forsøkt gjengitt slik de er oppført i litteraturen. Det medfører noe inkonsekvens i forhold til prinsippene ovenfor.

Bestemt form entall av hunkjønnsord er markert med 'a8' i endestavelsen fordi uttalen ligger et sted mellom 'a' og 'æ'. Foran trykksterk stavelse og i utlyd er 'e' markert med '3' for å skille denne lyden fra en skarpere e-lyd.

Det vil også være noe inkonsekvens i navnesystemet for øvrig. Ulike informanter har oppgitt forskjellig uttale av navn med samme form. *Skau* er for eksempel oppgitt både som skoÁg og sk3u. *Stykke* er oppgitt både som styk2k3 og støk2k3. Dialekten slik den er i bruk i dag har sk3u og støk2k3. Jeg har derfor forsiktig forsøkt å harmonisere uttalen av navn med samme form der jeg har belegg for en dialektuttale fra enkelte av informantene. *Skau* er derfor markert som sk3u og *stykke* som støk2k3.

Eksemplene her er forholdsvis enkle. Andre eksempler er vanskeligere, og det er problematisk å trekke dette for langt. Jeg har derfor latt en del inkonsekvenser være. Dette gjelder for eksempel navneleddet *lund*, som er oppgitt både som lønn og lunn. Det ser ut som om det er formen lunn som brukes mest i dialekten i dag. Dette kan sees på som varianter av dialektuttalen i en eldre og en yngre form framfor en muntlig og en skriftnær uttale. Dette underbygges ved at navn med lønn ser ut til å være eldre enn navn med lunn som i materialet finnes i toleddete navn. Der lønn brukes, virker det som om den eldre uttalen har stivnet i navnet, og at navnebrukerne ikke lenger er seg bevisst navnets opphav. Noe av det samme gjelder navneleddet *berg* som er oppgitt både som bærg og bærj', selv om bruken av disse formene ser ut til å gå mer om hverandre enn tilfellet er med lønn og lunn.

Dialekten i området skiller seg lite fra de mulighetene moderne bokmål setter for realisering av talemålet i skrift. Det har derfor vært mulig å skrive navnene ganske nært opp til uttalen. Av og til har det vært nødvendig med en forsiktig normering for at skrivemåten skal samsvare med standard bokmål eller nynorsk. Av og til har jeg valgt å bryte skrivereglene. Det gjelder særlig i navn med monoftongering av opprinnelige diftonger. Dem er det mange av i den sør-østre delen av Østfold. Stein uttales steÁn og kleiv uttales kqev, og jeg har skrevet *sten* og *klev*. *Sten* er kommet inn igjen i bokmålsordboka, mens *klev* ikke er rett skrivemåte i norsk.

Flere av navneformene på kartet (ØK 1:5000) er unøyaktige. Noen av mine skriftformer bryter derfor med kartet. For eksempel har kartet *Stensrud* om husmannsplassen Stensrød, som er et gammelt ruð-navn, til tross for at ruð-navnene gjennomgående har formen *rød* i Østfold (jfr. NG, Indl.:72). Tungeholtet er skrevet *Tungholtet*, noe som bidrar til å skygge for navnets betydning.

Noen navn er også i bruk blant folk flest i en forvansket skriftform. Ikke minst gjelder dette bostedsnavnene. Prinsipielt burde disse også vært normert i samsvar med uttalen, men jeg har likevel vært forsiktig her. Jeg har fulgt matrikkelutkastet fra 1950, med enkelte unntak. Eksempler på unntak er gårdsnavnet Voll som er skrevet *Vold* i matrikkelutkastet. Her er for øvrig matrikkelutkastet inkonsekvent. Gårdsnavnet er skrevet *Vold*, mens husmannsplassen under samme gård er skrevet *Vollevadet*. Rett skrivemåte være *Vol'*. Gården Oremohaugen er skrevet slik, men ut fra uttalen av navnets enleddete form h3u23n skal navnet være *Oremohagen*, og gården Rognemyr skal etter uttalen skrives *Rognemyra*. I de to siste eksemplene har jeg oppgitt både matrikkelutgaven av navnet og den normerte formen. Dette kan virke noe inkonsekvent, men normering av navn som er kjent og brukt av en stor navnebrukerkrets vekker følelser, noe jeg i denne sammenheng har ønsket å ta hensyn til.

4. Materialet, presentasjon og drøfting

Materialet består av 761 navn. Kurt Zilliacus' typeinndeling av navn etter semantisk funksjon er beskrevet ovenfor. Jeg har forsøkt å ordne navnene i samsvar med denne inndelingen.

4.1. Basisnavn

Til denne gruppen hører 477 av navnene i materialet. De deles inn i egosentriske navn, ordinære toleddete navn og assosiative navn.

4.1.1. Egosentriske navn

Materialet har 137 egosentriske navn, navn som er dannet ved at et appellativ er tatt i bruk som navn uten tillegg:

Alléen, al21en, allé på Prangerød, plantet av Andreas Erichsen Prangerød på midten av 1800-tallet (Veel 1944:302).

Alléen, al21en, gammel allé på Østre Sandbekk.

Bakken, bak2k3n, jorde på Gåserød som ofte benyttes til beite. Jordet skråner nedover mot bekken. Navnet kommer av norr. bakki m., 'bakke'.

Beitet, bæi2t3, hamnehage på Hjortås. Navnet kommer av norr. beiti n., 'beitemark'.

Beitet, bæi2t3, hamnehage på Nordre Lilleby. Navnet kommer av norr. beiti n., 'beitemark'.

Beitet, bæi2t3, hamnehage på Øvre Sørle. Navnet kommer av norr. beiti n., 'beitemark'.

Berger, bæ2rjær, eldre uttale bÆ72rjÆ7r (NG I:247), gårdsbruk, tidligere husmannsplass under

Lilleby, nå slått sammen med Øvre Voll. Navnet er flertall av norr. berg n. (NG I:247), som betyr 'berg, berggrunn, sten, fjell'. Det må være grunnforholdene som er opphav til navnet her.

Bingen, biM2M3n, jorde på Nordre Rønneld. Navnet kommer av norr. bingr m. som kan bety

'inngjerding for småfe', men jordet har neppe vært brukt som beite for småfe siden det ligger så langt fra tunet. Jordet ligger omkranset av skog på tre sider, og betydningen virker derfor å være 'avdelt rom' (jfr. NG, Indl:43).

Bingen, biM2M3n, kalvebeite på Øvre Sørle. Navnet kommer av norr. bingr m., som i stedsnavn

ofte har betydningen 'inngjerding for småfe' (NSL:70).

Bingen, biM2M3n, tidligere kalvebeite på Rød nær tunet. Navnet kommer av norr. bingr m., som

i stedsnavn ofte har betydningen 'inngjerding for småfe' (NSL:70).

Bingen, biM2M3n, tidligere kalvebeite på Søndre Syverstad nær tunet. Navnet kommer av norr.

bingr m., som i stedsnavn ofte har betydningen 'inngjerding for småfe' (NSL:70).

Bjørkelunden, bjør2k3lunn3n, liten skog med bjørkevegetasjon på Ravnemyr. Navnet kommer

av appellativet bjørkelund.

Bjørkelunden, bjør2k3lunn3n, liten skog med løvtrær på Østre Løkke. Navnet kommer av appellativet bjørkelund.

Blomsterberget, bqâm2st3rbærj3, liten skogsrabb på Søndre Lilleby. Navnet kan oppfattes som

toleddet, men det virker sannsynlig at navngiver har sett for seg et appellativ blomsterberg, 'fjellgrunn der det vokser blomster' i slekt med appellativet blomstereng.

Brannen, brann, skogsområde på Østre Rønneld, sør-vest for Fjellbråtåsen. Navnet kommer av norr. brandr m., 'brann, brenning' og viser til en skogsbrann som var her på 1940-tallet.

Brenna, bren2na8, ås i skogen på Lilleby ved Tvetervannet. Navnet kommer av brenne f., 'avsvidd skogsstykke' og viser til en skogsbrann som skal ha vært her en gang.

Brottet, brøt1t3, potetåker på Grøvle. Jordet skråner bratt nedover mot Børtevannet.

Navnet

kommer av brot n., som i navn brukes om en 'bratt helling' (jfr. NG, Indl.:45).

Bråten, bråÂ2t3n, boligeiendom, tidligere husmannsplass under Rønneld, nevnt 1775

(Hoel:238). Navnet kommer av norr. broti m., 'avbrent stykke, åpen rydning i skog'. Kåre Hoel nevner et navn *Lundsbraaden* under Østre Rønneld 1723 (Hoel:238). Det må være denne plassen. Bråten ligger i skogkanten nord for det store Lønn-jordet på Rønneld.

Bråten, bråˆ2t3n, jorde på Prangerød. Jordet grenser til utmarka. Navnet kommer av norr. broti

m., 'avbrent stykke, åpen rydning i skog'. På Prangerød ligger Bråten mellom jordene Nylendet og Andre sida av veien. Antakelig er Bråten-jordet brutt opp i skogen først, og de to andre jordene dyrket opp senere.

Bråten, bråˆ2t3n, jorde på Østre Sandbekk. Jordet grenser til utmarka og før den siste nydyrkingen lå jordet helt omkranset av skog. Navnet kommer av norr. broti m., 'avbrent stykke, åpen rydning i skog'.

Bråtene, bråˆ2ta8ne, jorde på Nordre Lilleby. Jordet ligger for seg selv i utmarka.

Flertallsformen

tilsier at jordet tidligere må ha vært delt. Navnet kommer av norr. broti m., 'avbrent stykke, åpen rydning i skog' (jfr. også NG, Indl.:45).

Danseberget, dan2s3bærj3, flatt fjellområde i skogen på Nordre Syverstad der man tidligere

møttes til dans. Man plasserte grammofofonen på en flat sten. Navnet kan oppfattes som toledet, men det virker sannsynlig at det i navngivers bevissthet kan være et appellativ danseberg 'fjellgrunn som egner seg til dans' i slekt med appellativet danseplass som ligger til grunn for navnet.

Demmene, dem2m3n3, eldre uttale dæ2mmene (NG I:246), gårdsbruk, tidligere husmannsplass

under Rød, nevnt 1711 (Hoel:259). Navnet er bestemt form flertall av ordet demma f., 'vannpytt, dam' (NG I:246).

Driftegata, drif2ft3gata8, vei mellom to jordstykker på Øvre Sørle der man drev kuene mot

beite ved Ingedalsbekken. Navnet kommer av appellativet driftegate.

Eikelund, eÅk321unn, liten løvskog på begge sider av Guslundbekken på Øvre Guslund.

Navnet

kommer av appellativet eikelund, 'liten eikeskog'.

Eplehaven, ep2q3haven, tidligere frukthage på Prangerød. Navnet kommer av appellativet eplehage, 'frukthage der det dyrkes epler'.

Fjell, fjell, mindre eiendom ved Rognemyr, tinglyst 1937. Det må være grunnforholdene på stedet som har gitt opphav til navnet. Huset ligger på fjell, men ellers er det ikke fjell i dagen på eiendommen.

Fjella, fjella, det store, grissgrendte skogsområdet nord i skolekretsen, mellom Rokkeveien og

Børtevannet, Tvetervannet og Langen. Området består av myrer, tjern, åser og ikke minst skog. Området skal visstnok ha vært i statens (egentlig kirkens) eie for senere å ha blitt lagt ut til bøndene i området. I hvert fall den østlige delen av Fjella-området var sameieskog til starten av 1800-tallet da det ble fastsatt grenser mellom de aktuelle gårdsbrukene (Rød 1997:50). Det var stor forskjell mellom de som bodde på småbrukene og plassene her sammenliknet med bøndene på de sentrale gårdene nede i bygda. Én av informanene beskriver området slik: "Fjella var den delen av bygda Gud glømte".

Flata, flata, jorde på Rød. Jordet er stort og flatt. Navnet kommer av norr. flozt f., 'flat mark, slette'.

Furua, furua, punkt ved Rokkeveien på Gåserød. Navnet kommer av et sjeldent pent furutre som står her.

Furumoen, furumon, lysning i skogen på Nordre Syverstad. Navnet kommer av appellativet furumo 'flat skogsmark med furuvegetasjon'.

Furumoen, furumon, åpen flate i skogen på Øvre Voll. Her var det 17. mai-feiring under krigen. Navnet kommer av appellativet furumo 'flat skogsmark med furuvegetasjon'.

Grøvle, grøvle, tidligere småbruk og husmannsplass under Øvre Sørle, nevnt 1657 (Hoel:275). Navnet kan ha flere betydninger. Gryfla f. er flere steder elvenavn (NG I:10). Når det gjelder Grøvle i Skjeberg, konkluderer Rygh med at et av intetkjønnsordene *Gryvle* må ligge til grunn. Det er da snakk om gryvle n. i betydningen "dyb Hulning i Bæk eller

Elv” eller i betydningen ”stenigt, ujevnt Sted” (NG XII:282). Hoel konkluderer annerledes og mener navnet kommer av en gammel, ubestemt form *Gryfla f. (Hoel:275), og antyder at opphavet kan være navnet på tjernet like ved. Gården ligger bratt til i skråningen ned mot Børtevannet. Betydningen ‘stenet, ujevnt sted’ slik Rygh skriver, virker derfor som en rimelig tolkning.

Hamna, ha1mna, samme lokalitet som Sønsterød (NG I:246). Navnet må være fra tiden da gården lå under Sørle og antakelig ble brukt som hamnehage (jfr. NG I:246). Navnet brukes ikke i dag.

Hamna, ham2na8, beite/hamnehage langs bekken på Vestre Syverstad. Navnet kommer av norr.

hozfn f., ’hamnehage’.

Haugen, h3u13n, haug mellom Øvre Sørle og Hjortås der det vokser eiketrær.

Haugene, hæu2æn3, eldre navn på gårdsbruket Hjortås (Hoel:308). Navnet må komme av norr.

haugr m., ’haug’ og ha vært et tradisjonelt teignavnet fra den gang området ble brukt under Syverstad. Gården ble skilt ut derfra i 1824. I innmarka ligger flere skogsrabber. Det må være disse navnet viser til. Alternativt kunne man tenke seg at navnet kommer av norr. hagi m., hamnehage og at gården ble brukt som beite under Syverstad.

Haven, haÁ2ven, hamnehage/kalvebeite på Prangerød. Navnet kommer av hagi m., ’hamnehage’, og eldre uttale må ha vært h3u2en.

Haven, haÁ2ven, jorde på Oremohaugen. Til tross for uttalen er det sannsynlig at navnet kommer av norr. hagi m., ‘hamnehage’.

Havna, hav2na8, to jorder på Grinderød. Navnet kommer av norr. hozfn f., ’hamnehage’.

Heia, forsvunnet husmannsplass under Lilleby, nevnt 1723. Navnet må komme av norr. heiðr f., ’ubeboet, skovløs og jevn Strækning” (NG, indl:53).

Holmen, hø2qm3n, holme med fritidsbolig, tidligere hus, i Børtevannet. Holmen hørte tidligere

til Grøvle. Navnet kommer av norr. holmi m, ’liten øy’.

Holtet eller **Syverstadholtet**, hå11t3 / sy2v3sSTahålt3, eldre uttale ho811t3 (Hoel:17321),

gårdsbruk, tidligere husmannsplass under Mellom-Syverstad, nevnt 1775 i navneformen "Holte" (Hoel:17321). Navnet kommer av norr. holt n., 'liten skog'. I varianten av navnet er førsteleddet gårdsnavnet Syverstad.

Hulveien, huÁq2væi3n, gammel ridevei i skogen på Søndre Lilleby ved Tvetervannet.

Navnet

kommer av appellativet hulvei m., 'vei som har dannet en u-formet grøft i terrenget'.

Hytta, hy2tta8, tidligere husmannsplass under Østre Rønneld, nevnt 1822 (Hoel:240), samme lokalitet som Rønneldkasa. Navnet kommer av hytte f., 'mindre hus' og viser til bebyggelsen på stedet.

Jordet, j oÁ2q3, jorde på Gåserød. Jordet er stort og ligger sentralt, like ved tunet på gården.

Navnet kommer av norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Kalvehamna, kæq2v3hamna8, tidligere kalvebeite på Rognemyr. Navnet kommer av appellativet

kalvehamn, 'beite for kalver'.

Kasa, kaÁ1sa8, tidligere husmannsplass på Prangerød, nevnt 1775 (Hoel:244). Navnet kommer

av kås f., 'dyng, haug' (NSL:181). Det dreier seg om en dyng av felte trær og kratt som brennes for å gi aske til gjødsel for jorda som er blitt ryddet (NG, Indl.:63). Et annet navn på Kasa har vært Børrehytta.

Kirkestien, Ki1rk3stiÀn, sti fra Vestre Rønneld til Prestegårdsdelet og videre over åsen til

Skjeberg kirke. Stien var raskere å gå til kirken enn å følge veien. Navnet må komme av et appellativ kirkesti, 'vei til kirken', tilsvarende kirkevei.

Kjempegrana eller **Syverstadgrana**, Kem2p3grana8 / sy2v3Stagrana8, punkt i skogen på Vestre

Syverstad. Navnet kommer av et appellativ kjempegran, 'høyt grantre' og peker tilbake på et svært høyt, eldre grantre som falt ned på 1980-tallet. Stubben står der ennå.

Kleva eller **Syverstadkleva**, kqeġ1va8 / sy2v3STakqeva8, småbruk, tidligere husmannsplass under

Vestre Syverstad, nevnt 1865. Navnet kommer av norr. kleif f., 'bratt fjellside hvor det går en vei' (jfr. NG, Indl.:60). For å komme til gården, må man opp en bratt bakke.

Kloppa, kqå1ppa8, gangbru over Saghyttbekken på Grøvle. Navnet kommer av norr. klozpp f.,

‘lita gangbru’.

Kloppa, kqå1ppa8, punkt ved bekken på Østre Løkke. Tidligere var det en gangbru her. Navnet

kommer av norr. klozpp f., ‘lita gangbru’.

Kløvingstenen, kqø2vingste:n4n, stor delesten i skogen mellom Rønneld, Sandbekk, Grinderød

og Bastemarka. Navnet burde komme av ‘stenen som er sprukket eller kløvd’ (jfr. NG I:349), men informantene opplyser at stenen ikke er kløvd, men at det er hogd et kryss i den. Det må likevel være delestenen navnet viser til, kanskje man har oppfattet kløvingsten som et appellativ med betydningen ‘grensesten’. Et annet navn som er brukt om stenen er Strømstadstenen.

Kuveien, kuÁ1væi3n, veien fra tunet på Ravnemyr og ut på jordene. Kuene ble drevet denne

veien til beite. Navnet kommer av appellativet kuvei m., ‘driftevei’.

Kvisle, kvi2Sqe, jorde på Gåserød. Jordet ligger mellom Ingridtjernbekken og Vesttorpbekken

fra det punktet bekkene møtes. Navnet kommer av norr. kvísl f., ‘gren av elv’, og brukes om steder der to elver renner sammen (NSL:195).

Leiren, læi23ɁN, fjellområde på Østre Sandbekk. Det er en stenhelle her med rom under hella.

Uttalen viser at navnet kommer av leir m., ‘tilholdssted’. Navnet viser til at lokalbefolkningen gjemte seg her for fienden under krigen mot Sverige i 1718 (Bakke 1953:518-519).

Leiren, læi23ɁN, lite dalføre i skogen på Vestre Syverstad. Uttalen viser at navnet kommer av

leir m., ‘tilholdssted’. Informanten viste til et sagn om at svenske soldater en gang skal ha brent Syverstadgårdene. Enten må soldatene ha brukt området som leir under én av svenskekrigene, eller så må befolkningen ha flyktet hit jfr. Leiren ved Sandbekk.

Leirhøla, leÁr2høqa8, lite skogsområde med dam på Søndre Syverstad hvor kuene på beite drakk

vann. Navnet må komme av et appellativ leirhøle, 'gjørmehull'.

Lia eller **Syverstadlia**, liÀ1a8 / sy2v3ðSTali1a8, småbruk, tidligere husmannsplass under Vestre

Syverstad, nevnt 1865. Plassen ligger i en vestvendt skråning. Navnet kommer av norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside'. I varianten av navnet er førsteleddet gårdsnavnet Syverstad.

Lia, li1a8, jorde på Østre Rønneld. Jordet ligger i en sørvendt skråning. Navnet kommer av norr.

hlið f., 'li, fjell- eller åsside'.

Lia, liÀ1a8, mindre skogsteig på Vestre Rønneld. Skogen ligger i en skråning. Navnet kommer av

norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside'.

Lia, liÀ1a8, nedlagt husmannsplass under Østre Rønneld nord for Nordre Morttjern, nevnt 1865.

Plassen lå i en sørvendt åsside. Navnet kommer av norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside'.

Lund, lunn, tidligere husmannsplass på Nedre Guslund. Navnet brukes nå om skogsåsen sørøst for tunet der plassen lå. Navnet kommer av norr. lundr m., 'lund, liten skog'. Et annet navn på husmannsplassen var Galgekasa.

Løen eller **Lønen**, løÁ23n / løÁ2n3n, tidligere husmannsplass under Nordre Rønneld, nord for

Slottsfjellet. Kåre Hoel har notert uttalen løÁ23n (Hoel:241). Bygdeboka forteller om Anne Lønen som var den siste som satt i gapestokk foran Skjeberg kirke (Bakke 1953:391). Hun er den samme som Anne Jensdatter, 66 år på Løen i folketellingen 1865.

Folketellingen har altså navneformen *Løen*. Bygdeboka har navneformen *Lønen*.

Informantene har oppgitt begge formene. Dersom Løen er det rette, er det sannsynlig at navnet komme av norr. lundr m., 'lund, holt, liten skog', men det passer bare delvis på lokaliteten. Plassen ligger langt inne i et stort barskogsområde, men på Bossmyr øst for plassen gror det ikke trær. Heromkring gir det kanskje mening å snakke om småskog. Rygh viser til dialektens løn eller lån f., "en grydeformet Fordybning mellem Hauger, et bortgjemt, lunt Sted" (NG XI:270). Det er kanskje det samme ordet som ligger til grunn for

navnet, dersom Lønen er rett navneform. I så fall er det vel snakk om en dativform, men det er kanskje ikke rimelig på en så ung lokalitet. Men i forhold til terrenget kan det passe. Plassen lå skjermet til mellom flere åser.

Løen, 1øÁ23n, jorde på Tegneby. Det ligger en skogsrabb på jordet. Navnet kommer av norr. lundr m., 'lund, liten skog'.

Løen, 1øÁ23n, liten skog og jorde på Nedre Guslund. Mesteparten av jordet er nå industriområde. Økonomisk kartverk 1:5000 bruker navnet **Guslundlund** om samme lokalitet, men det navnet er ikke oppgitt av informanten, og lokalt er det navnet Løen som brukes. Industribedriften på området bruker også Løen som adresse. Kanskje er det Løen som er utgangspunktet for kartnavnet også. Navnet må komme av norr. lundr m., 'lund, liten skog'.

Løkka, 1øk2ka8, jorde på Grinderød. Jordet er det største av jordene nærmest tunet og må være

blant de eldste jordene på gården. Navnet kommer av norr. lykkja f., 'inngjerdet jordstykke'.

Løkka, 1øk2ka8, jorde på Vestre Syverstad. Jordet ligger for seg selv mellom et beite og et mindre skogsstykke. Navnet kommer av norr. lykkja f., 'inngjerdet jordstykke'.

Løkka, 1øk2ka8, småbruk, tidligere husmannsplass under Øvre Guslund, nevnt 1865.

Plassen

var én av tre Løkka-plasser som lå samlet omgitt av skog. Navnet kommer av norr. lykkja f., 'løkke, innhegnet jordstykke'. **Løkkekasene** under Øvre Guslund i folketellingen 1801 må være identiske med de to senere Løkka-plassene under samme gård.

Løkkene, 1øk2k3n3, jorde på Nedre Sørle. Tidligere besto jordet av seks mindre teiger.

Navnet

kommer av norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Madet, maÁ, jorde på Grøvle. Jordet ligger inntil bekken fra Grøvletjern til Børtevannet. Mad brukes om et lende som er bløtt fordi en bekk eller et vannsig fordeler seg utover (Hallesby 1945:27).

Mininga, miÂ2niMa8, del av skogsvei vest for Fjellbråtåsen. Her er det skutt vei gjennom en

fjellpassasje. Tidligere var det gruvedrift i Fjellbråtåsen (jfr. turistkartet for området fra 1997). Navnet må være en substantivering av verbet mine, 'sprenge' og vise til hvordan veien er laget.

Moen eller **Sandbekkmoen**, moÁn / sann2bekkmon, tidligere husmannsplass under Oremo

(Sandbekk), nevnt 1865. Navnet kommer av norr. mór m, 'sand- eller grusslette' (jfr. NG, Indl.:67). I varianten av navnet er førsteleddet gårdsnavnet Sandbekk.

Moen eller **Syverstadmoen**, moÁÁn / sy2v3sTamon, nedlagt husmannsplass under Nordre

Syverstad, nevnt 1865. Navnet kommer av norr. mór m, 'sand- eller grusslette' (jfr. NG, Indl.:67)

Moltemyr, må2lt3myr, myr i skogen på Østre Sandbekk. Opphavet til navnet må være appellativet moltemyr f., 'myr der det vokser molter'.

Mosen, må2s3n, jorde på Gåserød. Jordet lå tidligere til småbruket Mosen. Jordet er bløtt. Navnet kommer av bostedsnavnet som har gått over til å betegne jordet etter at plassen ble lagt til Gåserød.

Mosen, må2s3n, jorde på Vestre Rønneld. Det er grunn jord på jordet. Myr består av jord, men

mose består av torv, noe som gir en dårligere åker (Hallesby 1944:24). Navnet kommer av norr. mosi m., 'mosemyr'.

Mosen, må2s3n, tidligere småbruk og husmannsplass under Rød, nevnt 1865. Navnet kommer

av norr. mosi m., '(bløt) myr' (jfr. NG, Indl.:67).

Myra, myçlra8, jorde på Østre Løkke. Navnet kommer av norr. mýrr f., 'myr'. Jordet er gammelt

myrland

Myra, myçlra8, skog på Prangerød. Navnet kommer av norr. mýrr f., 'myr'. Navnet viser til terrenget som er myrlendt.

Myra, myçlra8, skogsområde på Gåserød. Navnet kommer av norr. mýrr f., 'myr'. Skogsbunnen

er myrlendt.

Myra, myġ1ra88, jorde på Vestre Rønneld. Navnet kommer av norr. mýrr f., 'myr'. Jordet er

oppdyrket myrland

Myra, myÁ1ra8, jorde på Hjortås. Navnet kommer av norr. mýrr. f., 'myr' og må være grøftet

myrland.

Myra, myÁ1ra8, jorde på Nordre Rønneld. Navnet kommer av norr. mýrr f. 'myr' og må være

grøftet myrland.

Myra, myÁ1ra8, jorde på Oremohaugen. Navnet kommer av norr. mýrr f., 'myr'. Jordet må være

oppdyrket myrland. En informant har oppgitt **Rosenmyra**, roÁ1s3nmyra8, som navn på jordet. Førsteleddet er kanskje norr. rósa f., 'rose', og da vel helst nyperose som må ha vokst på stedet.

Myra, myÁ1ra8, jorde på Rognemyr. Navnet kommer av norr. mýrr f., 'myr'. Jordet er oppdyrket

myrland.

Myra, myÁ1ra8, jorde på Vestre Grinderød. Navnet kommer av norr. mýrr f., 'myr'. Jordet må

være grøftet myrland.

Neset, na8Á1set, nes i nordenden av Bergsjø i skogen på Gåserød. Navnet kommer av norr. nes n.,

'spisst land som stikker ut i sjøen'.

Nybrottet, nyÁ1brøtt3, jorde på Gåserød. Jordet er brutt opp i nyere tid. Navnet viser tilbake på

dette.

Nybrottet, nyÁ1brøtt3, jorde på Vestre Rønneld. Jordet er oppbrutt beiteland. Da jordet var

beite, brukte man navnet Langkasbeitet.

Nybrottet, nyÁ1brøtt3, jorde på Østre Rønneld. Jordet ligger i skogkanten og må være brutt opp i senere tid.

Nybrottet, nyÁ1brøtt3, jorde på Øvre Sørle. Jordet ligger inntil utmarka og er brutt opp i nyere tid.

Nybrottet, nyÁ1brøtt3, jorde, tidligere hestebeite på Rød som ble dyrket opp på 70-tallet.

Nybrottet, nyÁ2brøtt3, jorde på Grinderød (Sørlesetre). Jordet er brutt opp i nyere tid.

Nylendet, nyÁ1lenn3, jorde på Prangerød. Jordet grenser til utmarka. Navnet kommer av nylende n., 'nyryddet land' (jfr. NG III:63).

Nylendet, nyÁ1lenn3, jorde på Rød. Navnet kommer av nylende n., 'nyryddet land' (jfr. NG III:63).

Oterhi, oÁ1t3rhiÀ, bratt fjellside og stenete område i vannkanten av Langen. Her ligger en stor sten som har løsnet fra fjellet. Appellativet oterhi må ligge til grunn for navnet.

Rabben, rab1b3n, beite på Vestre Syverstad. Navnet kommer av rabb m., 'stenet, skrinne jordrygg'. Beitet ligger på en skogsrabb omkranset av jorder.

Rød, røÁ, gårdsbruk. Navnet kommer av norr. Ruð n., 'rydning' (NG I:246).

Rønningen, røn2niM3n, jorde, tidligere husmannsplass på Østre Sandbekk. Navnet kommer av norr. ruðningr m., 'rydning' (NG, Indl.:72).

Rønningene, røn2niMa8n3, jorde(r) på Nordre Syverstad. Navnet kommer av norr. ruðningr m., 'rydning' (NG, Indl.:72).

Salta eller **Saltene**, sa821ta8 / sa821t3n3, beite(r) på Øvre Guslund. Lokaliteten kalles også

Heialøkka, Heialøkkene eller Kuløkka. Navnet kommer av salta f., 'fuktig jordflekk, liten myr' (NG 3:268).

Saltene, sa821t3n3, jorde(r) på Nedre Guslund. Området ligger lavt, like over havoverflaten på

østsiden av Skjebergbekkens utløp og er stadig utsatt for oversvømmelse fra sjøen. Navnet viser tilbake på grunnforholdene og kommer av salta f., 'fuktig jordflekk, liten myr' (NG 3:268).

Sand, sann, jorde på Søndre Syverstad. Jordsmonnet består av sandjord. Navnet kommer av norr. sandr m., 'sandstrekning, sandmo' (NSL:268).

Sand, sann, jorde på Østre Rønneld. Navnet viser tilbake på jordsmonnet. Navnet kommer av

norr. sandr m., 'sandstrekning, sandmo' (NSL:268).

Sanden, sa1nn3n, stort jorde (egentlig to jorder) nær tunet på Østre Sandbekk. Jordet består av

sandjord. Navnet kommer av norr. sandr m., 'sandstrekning, sandmo' (NSL:268).

Sandgropa, sa2nngroÁp''a, sandtak i skogen på Gåserød. Navnet kommer av appellativet sandgrop f., 'lite sandtak'.

Sandgropa, sa2nngroÁpa8, sandtak i skogen på Nordre Lilleby. Navnet kommer av appellativet

sandgrop f., 'lite sandtak'.

Sauebingen, seu23biMM3n, lite jorde på Vestre Grinderød. Jordet ligger avgrenset til mellom

fjell. Det virker sannsynlig at jordet er blitt brukt til sauebeite og at appellativet sauebinge ligger til grunn for navnet.

Sika, siÂ1ka8, jorde på Østre Løkke. Jordet er bløtt. Navnet kommer av norr. *sik f., 'liten myr

med sivende vann'.

Skauen, sk3u13n, nedlagt husmannsplass under Nedre Sørle, nevnt 1865. Navnet kommer av norr. skógr m., 'skog'. Andre navn som er brukt om plassen er **Skaustua** og **Skauhytta**.

Skauen, sk3u13n, skogsteig på Oremohagen. Oremohagen har én skogsteig. Navnet kommer av

norr. skógr m., 'skog'.

Skauen, sk3u13n, skogsteig på Ravnemyr. Ravnemyr har én skogsteig. Navnet kommer av norr. skógr m., 'skog'.

Skauen, sk3u13n, skogsteig på Vestre Rønneld. Navnet brukes på skogsteigen nærmest tunet.

Navnet kommer av norr. skógr m., 'skog'.

Skauen, sk3u13n, skogsteig på Østre Løkke mot grensa til Voll. Navnet kommer av norr. skógr

m., 'skog'.

Skorve, skø2rv3, jorde på Gåserød. Jordet ligger inntil jordet på Prangerød med samme navn.

Jordet ligger på raet, og området består av morenejord. På dette jordet inneholder jorda spesielt mye sten. Navnet kommer av skorv f., 'nøgen, noget ujevn eller stenig Bergflade' (jfr. NG IV:218).

Skorve, skø2rv3, jorde på Prangerød. Jordet ligger på raet og inneholder derfor svært mye sten.

Navnet kommer av skorv f., 'nøgen, noget ujevn eller stenig Bergflade' (jfr. NG IV:218).

Sletta, slet2ta8, jorde, egentlig to jorder, på Øvre Sørle. En fjellrygg parallellt med bekken

demmer opp jorda og holder jordene flate. Navnet kommer av norr. slétta f., 'slette, flat strekning' (NG, Indl.:76).

Sletta, slet2ta8, stort jorde, tidligere to jorder, på Prangerød. Navnet kommer av norr. slétta f.,

'slette, flat strekning' (NG, Indl.:76).

Slora eller **Rødslora**, SqoÁ1r""a / røÁ1Sqor""a, småbruk, tidligere husmannsplass under Rød, nevnt

1762 (Hoel:261). Navnet kommer av slor f., som "bruges i Smaalenene om 'en smal fugtig Flade, en lang Myr'" (NG I:14). Førsteleddet i navnet Rødslora er gårdsnavnet Rød som viser til at småbruket har hørt til denne gården.

Snuplassen, snuÁ2pqass3n, snuplass for tømmerbiler i skogen på Oremo. Navnet kommer av

appellativet snuplass m., 'plass der biler kan snu'.

Sognegrensa, såM2n3grens''a, kommunegrense mellom Skjeberg (Sarpsborg) og Berg (Halden).

Navnet kommer av appellativet sognegrense f., 'dele mellom to sogn'.

Stenbru, steÅn2bru, veikryss ved Rønneld. Det har vært en stenbru her tidligere, og navnet er

dannet av dette appellativet.

Stenkleva, steÅn2kleva8, bakke i skogen på Søndre Syverstad. Det er litt vanskelig å forstå

navnet. Det skal ikke være spesielt bratt her og heller ikke spesielt stenete. Navnet må likevel ha kommet til som en beskrivelse av lokaliteten med utgangspunkt i et appellativ stenklev f., 'stenet bakke'.

Svinnabakken, svin1n3ra8bakk3n, bakke på Grøvle der det ble dyrket bringebær.

Førsteleddet

må være norr. sviðna, 'svi, bli svidd, brent'. Sisteleddet er norr. bakki m., 'bakke, skråning', og utgangspunktet for navnet må være 'bakken som er ryddet ved brenning', jfr. gårdsnavnet Svinningen (NG I:71).

Tejen, forsvunnet husmannsplass under Søndre Syverstad, nevnt 1723 (NG I:248). Navnet må komme av norr. teigr m., 'teig, avgrenset jord- eller skogsstykke' (jfr. NG, Indl.:81).

Tomta, tåm1ta8, tidligere jorde bak låven på Grøvle, nå ca 50 år gammel skog. Tidligere må

husene på gården ha stått her. Navnet kommer av norr. tuft f. eller topt f., 'tuft, tomt'.

Tomtene, tåm2t3n3, jorde på Oremo. Kartet fra 1775 viser at husene på gården tidligere lå der

jordet ligger nå, på østsiden av en mindre bekk som nå delvis er lagt i rør. Navnet kommer av norr. tuft f. eller topt f., 'tuft, tomt'.

Tømmerveien, tøm2m3rvæi3n, traktorvei i skogsdelet mellom Vestre og Nordre Rønneld.

Til

grunn for navnet ligger et appellativ tømmervei n., 'vei for kjøring av tømmer'.

Tøye, tøy²³, tidligere kalvebeite på Øvre Guslund, nær tunet. Navnet tilsvarer nynorsk tåge n.,

‘inngjerding for fe’. Kristian Strømshaug presenterer et kart over ulike betegnelser for uttun som viser at bruken av tøye ligger utenfor innsamlingsområdet (Strømshaug 1995:307).

Dette eksempelet viser at navnet også er representert her. Én forklaring kunne være at navnet er innført med innflyttere til gården, men samme familie har sittet på gården siden 1740-tallet (Berg og Borgedal 1942:695), så navnet er nok opprinnelig fra området. Navnet er bare opptegnet én gang, så det har neppe vært svært vanlig. Binge er den vanlige begrepet, noe som samsvarer med Strømshaugs opptegnelser.

Vaskeplassen, vas²k³plass³n, strand i sørenden av Tvetervannet med en stor stenhelle hvor

Rønneld vasket klær tidligere. Vannstanden i Tvetervannet er demmet opp og den egentlige vaskeplassen ligger under vann nå. Navnet kommer av et appellativ vaskeplass, ‘sted der man vasker klær’.

Vassmyra, vass¹my^Ára⁸, myr i skogen på Vestre Syverstad. Myra er liten, nærmest bare litt

vannholdig skogsbunn, og er ikke markert på økonomisk kartverk. Førsteleddet kan komme av norr. vatn n., vann og sisteleddet norr. mýrr f., ‘myr’, men da burde man forvente uttalen vass²my^Ára⁸. I norrøn ordbok finnes appellativet vaz-tjozrn f., ‘lite tjern eller vann’. Ut fra dette kan man tenke seg et appellativ *vaz-mýrr f., ‘lita myr’, og at det er dette som ligger til grunn for navnet. Da må det i tilfelle ha skjedd en assimilasjon i uttalen fra vats¹my^Ára⁸ eller vads¹my^Ára⁸ til vass¹my^Ára⁸, og det er ikke utenkelig.

Vedplassen, ve^Á2a⁸p^qass³n, åpen plass ved gårdsveien på Storkasene. Plassen brukes til å kløyve

og lagre ved. Navnet kommer av et appellativ vedplass ‘sted der man ordner med ved’.

Vollene, vå¹2¹l[”]an³, jorde(r) på Gåserød. Jordene er jevne og slette. Navnet kommer av norr.

vollr m., ‘gresslette’ (jfr. NG, Indl.:87).

Vollene, vå¹2¹la⁸n³, jorde(r) på Prangerød. Jordene er jevne og slette. Navnet kommer av norr.

vozl m., 'gresslette' (jfr. NG, Indl.:87).

Åsen, aːsɛn, ås mellom Grøvle og Brudalen. Navnet har vært brukt på Grøvle og kommer av

norr. áss m., 'ås, bergås'.

4.1.2. Ordinære toleddete navn

Materialet har 281 ordinære toleddete navn, navn som er dannet ved at et egosentrisk basisnavn har fått et stedsbeskrivende bestemmelsesledd i tillegg:

Akselåsen, akselåsen, høydetopp og grensepunkt i skogen mellom Nedre Sørle, Demmene,

Østre Sørleklev og Hakelund. Åsen skråner bratt i sørøst, og fjellformasjonen på denne siden av åsen må ha fått navngiveren til å tenke på en skulder eller en aksel. Førsteleddet er norr. oxl f., 'aksel' og er mye brukt i navn på fjell og høyder med form som kan sammenliknes med denne kroppsdelen (NSL:55). Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Amerikaløkka, amerikaløkka, tidligere jorde på Nedre Guslund, nær Skjeberg stasjon. Jordet

er nå helt nedbygget. Det er usikkert hva som er opphavet til navnet. Førsteleddet er det folkelige navnet på USA. Rundt 1900 var det flere fra Skjeberg som dro over til Amerika, og mange kom tilbake og kunne fortelle og vise fram mye fra den nye verden. Blant annet ble det vist stumfilm (Fredrichsen 2002:8). Uten å kunne vise til noe mer konkret, antas det å være aktiviteter knyttet til hjemvendte Amerika-farere som er opphavet til navnet.

Sisteledet kommer av norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Anders' dam, andersdam, tidligere demning i Tulletjernbekken og delepunkt i skogen mellom Tegneby, Øvre og Nedre Sørle. Førsteleddet er mannsnavnet Anders. Navnet kan føres tilbake til Anders Hansen Tegneby, født 1720, som hadde mølle her. Sisteledet kommer av norr. damm m., 'dam, demning'.

Andre sida av jernbanen, andresida, jorde på Nedre Guslund, underforstått

'jordet på den andre siden av jernbanelinja'. Jernbanelinja skiller jordet fra tunet.

Andre sida av veien, a2ndr3 (aÁ2r3) si2a8 væi23n, jorde på Prangerød, underforstått 'jordet på den

andre siden av veien'. Rokkeveien skiller jordet fra tunet.

Askekleva, as2k3kqeva8, trangt dalføre i skogen på Rød, sør for Bettliåsen Førsteleddet må være

norr. askr m., 'asketre' og sisteleddet norr. kleif f., 'bratt fjellside hvor det går en vei' (NG, Indl.:60).

Badstuløkka, bas2stuløkka8, jorde på Oremo. Førsteleddet er norr. baðstofa f., 'hus eller rom

for svettebad' eller 'tørkehus for korn og malt'. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Jordet ligger inntil Oremolunden. På den andre siden av denne ligger et jorde på Østre Rønneld med samme navn. Det er sannsynlig at det har ligget en badstue i eller ved Oremolunden som har gitt opphav til navnet og at navneideen er 'løkka ved badstua'.

Badstumyra, bas2stumyra8, jorde på Oremo. Førsteleddet er norr. baðstofa f., 'hus eller rom for

svettebad' eller 'tørkehus for korn og malt'. Sisteleddet er norr. mýrr f., myr. Jordet må være grøftet myrland og ligger i tilknytning til Badstuløkka på Oremo og Badstuløkka på Østre Rønneld.

Bak huset til Hans, baÁk huÁ1s3 t34n hans, skog på Prangerød, underforstått 'skogen bak huset

til Hans'. Skogen ligger bak huset der Hans Prangerød bodde. Tomta ble tinglyst 1952.

Bak hønsehuset, baÁk høn2s3hus3, jorde på Øvre Voll, underforstått 'jordet bak hønsehuset'.

Jordet ligger inntil hønsehuset. Tidligere lå det fjøs her. Da ble navnet **Fjøsjordet**, fjøÁs2joq3, brukt.

Bak lagården, baÁk lag2gåðN, jorde på Søndre Syverstad, underforstått 'jordet bak lagården'.

Jordet ligger bak driftsbygningen. Lagård er et vanlig østfold-ord for et eldre uthus på gården der man lagret avlingen. Lagården inneholdt låve og én eller flere løer (Strømshaug 1995:301).

Bergerjordet, bæ2rjærjoq3, jorde på Østre Voll. Jordet ligger på fjellgrunn. Førsteleddet må

være norr. berg n. i betydningen 'berggrunn', sisteleddet norr. gerði n., 'inngjerdet jordstykke'. Navnet viser til grunnforholdene.

Bergimellom, bær2jimellåm, jorde på Oremo, underforstått 'jordet mellom bergene'.

Jordet

ligger mellom flere små fjellrabber. Navnet kommer av norr. berg n., 'berg, berggrunn'.

Bjørnevad, bjø2N3vaÁd, punkt på skogsveien til Søndre Morttjern der veien krysser en liten

bekk. Førsteleddet kan være norr. bjōzrn m., 'bjørn'. Sisteleddet er norr. vað n., 'vadested'.

Til grunn for navnet ligger kanskje en hendelse fra en tid hvor rovdyrene var mer til stede i faunaen enn det de er nå.

Boelsmarch, forsvunnet underbruk under Nedre Voll, nevnt 1723 (NG I:246). Det er vanskelig å tolke navnet da lokalisering og uttale er ukjent. Kanskje førsteleddet er kvinnenavnet Boel og sisteleddet norr. mozk f, 'mark, utmark, skog' eller 'ubygd land'. Legger man den siste betydningen til grunn, at stedet aldri har blitt bebygget, har man kanskje årsaken til at navnet og stedet er glemt i dag. De fleste andre bostedene i området som er nevnt i matrikler og folketellinger er fortsatt kjent selv om det er lenge siden de har vært bebodd.

Bolettestykket, bo2lett3støkk3, jorde på Søndre Syverstad. Førsteleddet må være kvinnenavnet

Bolette som er sjeldent, men som har vært litt brukt på 17- og 1800-tallet. Navnet er en diminutivform av Bol/Boel (Bodil) (NPL:52). Det er flere kvinner med navnet Bolette på Syverstad-gårdene i folketellingene på 1800-tallet, men det er kun i folketellingen 1801 vi finner én som kan ha gitt opphav til navnet. Her finner vi Boel Jensdatter, født ca 1727.

Hun er konas mor og oppført som 'fledføring'. En fledføring er en person som har overdratt eiendommen sin til en annen mot å bli forsørget av denne (Falk og Torp 1903:168).

Ordningen må vel kunne sammenliknes kår-ordningen. Det virker sannsynlig at det er denne Boel (Bolette) som har gitt opphav til navnet og at jordstykket er brukt av henne

eller til hennes underhold. Tilsvarende ordninger finnes i flere kåravtaler. Ulike navneformer opptrer ofte om samme person i kirkebøker og folketellinger fra denne tiden, og Boel og Bolette kan godt være samme person.

Bort mot gruva, bɔɾT mot gruÁ2va8, skogsteig på Gåserød, underforstått 'skogen ved gruva'.

Teigen grenser inntil et område på Smedhytta der det var gruve tidligere.

Bort ved skolen, bɔɾT ve sko2oɾN, skog på Nedre Guslund, underforstått 'skogen ved skolen'.

Skogen ligger nord-øst for Hornnes skole.

Brenneridammen, bren2neridamm3n, dam nær tunet på Øvre Sørle. I 1816 ble hjemmebrenningen frigitt, og senere fikk gårdene brenne mot avgift. Sørle (Sørli) er blant gårdene som er oppført i avgiftsregisteret for 1830. Brennevinsbrenningen på gårdene opphørte i praksis rundt 1848 da myndighetene innførte begrensninger og høyere avgifter (Rød 2003:37). Dammen må ha gitt vann til denne virksomheten. Førsteleddet er brenneri n., 'sted der noe blir framstilt ved brenning'. Sisteleddet er norr. damm m., 'dam'.

Brent av, brenn2ta, område i skogen på delet mellom Nedre Sørle og Tegneby, sør for Grøvletjern, underforstått 'skogen som er brent eller svidd av'. Navnet viser tilbake på en tidligere skogsbrann som man visstnok skal ha sett rester av så sent som rundt 1950.

Brevarkberget, breÁv2arkbærj3, åstopp og grensedele mellom Skjeberg og Berg.

Navnet er

også nevnt i en delingsforretning fra 1805 (Rød 1997:50). Førsteleddet må være brevark n., 'skrivepapir' og sisteleddet norr. berg n., 'berg, fjell', men det er vanskelig å fastslå hva som kan være opphavet til navnet.

Brudalen, bruÁ1dæɾN, nedlagt småbruk, tidligere husmannsplass under Oremo, nevnt 1712 (Hoel:243). Førsteleddet må være norr. brú, 'bru' eller 'stokkelagt vei'. Kartet viser flere vannkonturer i området, og brua navnet viser til kan ha vært stokker som er lagt over sumpig grunn for å lette framkommeligheten (jfr.. NG, Indl.:45). Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal' og viser til beliggenheten mellom tre åser.

Bruløkka, bruÁ2løkka8, jorde på Oremo. Jordet ligger øst for en mindre bekk som nå er lagt i rør.

Tidligere måtte man over bekken for å komme til jordet. Førsteleddet er norr. brú f., 'bru'. Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Brustykket, bruÁ2støkk3, jorde på Vestre Grinderød. Jordet ligger inntil bekken fra Store Grinderødtjern. Førsteleddet må være norr, brú, f., 'bru', og sisteledet norr. stykki n., her 'jordstykke'.

Brustykket, bruÁ2støkk3, tidligere jorde på Tegneby, nå en del av Innjordet. Jordet lå ved brua

over Ingedalsbekken. Førsteleddet er norr, brú, f., 'bru', og sisteledet norr. stykki n., her 'jordstykke'.

Bryggerhusjordet, bryg1g3rhusjoq3, jorde på Hjortås. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde,

inngjerdet josrdstykke'. Ved jordet lå det tidligere et bryggerhus. Førsteleddet peker tilbake på dette.

Bualøkka, buÁ1a8løkka8, jorde på Hjortås. Førsteleddet er bu f., 'stabbur', sisteledet er norr.

lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Jordet ligger bak stabburet.

Bujordet eller **Bak bua**, buÁ1joq3 / baÁk buÁ1a8, jorde på Øvre Voll. Førsteleddet er bu f.,

'stabbur', sisteledet er norr. gerði n., 'inngjerdet jordstykke'. Jordet ligger inntil stabburet.

Bukkemyr, bok2k3myr, myrområde i skogen på Vestre Sørleklev. Førsteleddet må være norr.

bukkr m., 'bukk' og sisteledet norr. mýrr f., 'myr'.

Buløkka, buÁ1løkka8, jorde på Nordre Syverstad. Førsteleddet er bu f., 'stabbur', sisteledet er

norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Inntil jordet sto det tidligere et stabbur.

Buløkka, buÁ1løkka8, jorde på Tegneby. Førsteleddet er bu f., 'stabbur'. Sisteledet er norr.

lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Jordet ligger inntil stabburet.

Buløkka, buÁ1løkka8, jorde på Østre Rønneld. Førsteleddet er bu f., 'stabbur'. Sisteledet er norr.

lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Jordet ligger inntil stabburet.

Børrehytta, tidligere husmannsplass på Prangerød, samme lokalitet som Kasa. I 1875 bodde Børre Børresen, født 1809, på plassen, og navnet viser tilbake på ham (Hoel:244). Navnet er ikke oppgitt av informanten og må være et yngre og mindre brukt navn enn Kasa.

Båsmyr, bæsslmyár, myr øst for Tvetervannet, mellom Slottsfjellet og Kramperøsåsen.

Myra er

del av et større våtmarksområde. Kåre Hoel mener førsteleddet må være genitiv av botn m., "den innerste, avstengte delen av et dalsøkk" (Hoel:238-239). Ut fra beliggenheten, er det vel så naturlig å vise til myras plassering i sørenden av våtmarksområdet myra er en del av. Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'.

Dalløkkene, dæÁq2løkk3n3, jorde(r) på Mellom-Syverstad lengst vest på eiendommen, i skråningen ned mot Ingedalsbekken. Førsteleddet er norr. dalr m., 'dal' og sisteledet norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Dalløkkene, dæÁq2løkk3n3, jorde(r) på Søndre Syverstad lengst vest på eiendommen, i skråningen ned mot Ingedalsbekken. Jordet grenser inntil Dalløkkene på Mellom-Syverstad. Førsteleddet er norr. dalr m., 'dal' og sisteledet norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Damjordet, damm2j oq3, jorde på Rød. Førsteleddet er norr. damm m., 'dam' og sisteledet norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'. Jordet ligger nord for gårdsdammen.

Damløkka, damm2l økka8, jorde på Oremo. Førsteleddet er norr. damm m., 'dam' og sisteledet

norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Tidligere lå det en dam på jordet.

Damløkka, damm2l økka8, jorde på Tegneby. Førsteleddet er norr. damm m., 'dam' og sisteledet norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Det ligger ingen dam i nærheten av jordet nå, men tidligere lå det en dam i nærheten av jordet på nabogården Lilleby.

Damløkka, damm2l økka8, jorde på Vestre Sørleklev. Førsteleddet er norr. damm m., 'dam' og

sisteledet norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Det ligger ingen dam i tilknytning til jordet nå, men det er sannsynlig at det har gjort det, jfr. de andre navnene med dam som førsteledd.

Den runde myra, d3n run2n3 myÁ1ra8, myr i skogen sør for Slora. Navnet kommer av norr. mýrr

f., 'myr'. Myra har rund fasong.

Den store ospa, d3n stoÁr3 os1pa8, punkt ved stien i skogen på Nordre Syverstad. Her sto det

tidligere et stort ospetre.

Det nederste jordet, de neÁ2æ³St3 joÁ2q3, jorde på Sønsterød. Navnet kommer av norr. gerði n.,

'jorde, inngjerdet jordstykke'. Jordet ligger på nedsiden av gårdsveien.

Elghytta, æqj2hytta8, jakthytte i skogen på Mellom-Syverstad. Førsteleddet er storviltslaget elg

m., sisteleddet er hytte f., 'mindre hus'.

Engedalen eller **Dalen**, eM2M3dæ³N / dæÁ³N, hus i dalen ved Ingridtjernbekken, tidligere husmannsplass under Sandbekk, nevnt 1865. Førsteleddet må være norr. eng f., 'grasmark'. Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal'.

Engeløkka, eM1M3løkka, jorde på Gåserød. Førsteleddet er norr. eng f., 'grasmark'. Sisteleddet

er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Navnet forteller om den tradisjonelle bruken av jordet.

Engstykket, eM1Mstøkk3, jorde på Søndre Syverstad. Førsteleddet er norr. eng f., 'grasmark',

sisteleddet er norr. stykki n., her 'jordstykke'. Navnet viser tilbake på bruken av jordet.

Epledalen, ep2q3dæ³N, beite på Sønsterød langs bekken. Det står et gammelt villepletre der,

førsteleddet viser til dette. Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal'.

Fjella, fjel11a8, underforstått 'skogen i Fjella', stor skogsteig på Østre Rønneld. Navnet kommer

av områdenavnet Fjella.

Fjellbråten, fjel112bråÁt3n, tidligere småbruk og husmannsplass under Østre Rønneld, nevnt

1865. Plassen lå inne i Fjella, det store skogsområdet nord for raet, og førsteleddet er områdenavnet Fjella. Kåre Hoel mener dette er samme plass som *Braaten*, nevnt 1775 (Hoel:238). Rønneld hadde to Bråten-plasser, denne og én ved innmarka. På kartet fra 1775 er begge ført opp som Bråten. Sisteledet er norr. broti m., ‘oppbrutt land’ (NG, Indl.:45).

Fjellet bak huset, fjel1113 baÁk huÁ1s3, åsrygg på Gåserød. Åsen ligger sør-øst for huset.

Fjøsjordet eller **Fjøsløkka**, fjøÁs2joq3 / fjøÁs2løkka8, jorde på Vestre Rønneld. Jordet ligger bak

fjøset. Førsteleddet er norr. fjós, n., ’fjøs’. Sisteledet er norr. gerði, n., ’jorde, inngjerdet jordstykke’.

Fjøsjordet, fjøÁs2joq3, jorde på Oremo. Jordet ligger inntil fjøset. Førsteleddet er norr. fjós, n.,

’fjøs’. Sisteledet er norr. gerði, n., ’jorde, inngjerdet jordstykke’.

Fjøsjordet, fjøÁs2joq3, jorde på Rød. Jordet ligger inntil fjøset. Førsteleddet er norr. fjós, n.,

’fjøs’. Sisteledet er norr. gerði, n., ’jorde, inngjerdet jordstykke’.

Fjøsjordet, fjøÁs2joq3, jorde på Sønsterød. Jordet ligger bak fjøset. Førsteleddet er norr. fjós, n.,

’fjøs’. Sisteledet er norr. gerði, n., ’jorde, inngjerdet jordstykke’.

Fjøsjordet, fjøÁs2joq3, jorde på Hjortås. Jordet ligger bak fjøset. Førsteleddet er norr. fjós, n.,

’fjøs’. Sisteledet er norr. gerði, n., ’jorde, inngjerdet jordstykke’.

Fjøsjordet, fjøÁs2joq3, jorde på Nedre Sørle. Jordet ligger bak fjøset. Førsteleddet er norr. fjós,

n., ’fjøs’. Sisteledet er norr. gerði, n., ’jorde, inngjerdet jordstykke’.

Fjøsjordet, fjøÁs2joq3, jorde på Nordre Lilleby. Jordet ligger inntil tomte der fjøset sto tidligere.

Førsteleddet er norr. fjós, n., ’fjøs’. Sisteledet er norr. gerði, n., ’jorde, inngjerdet jordstykke’.

Fjøsjordet, fjøÁs2j oq3, jorde på Nordre Rønneld. Jordet ligger inntil fjøset. Førsteleddet er norr.

fjós, n., 'fjøs'. Sisteledet er norr. gerði, n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Fjøsjordet, fjøÁs2j oq3, jorde på Nordre Syverstad. Jordet ligger bak fjøset. Førsteleddet er norr.

fjós, n., 'fjøs'. Sisteledet er norr. gerði, n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Fjøsjordet, fjøÁs2j oq3, jorde på Prangerød. Jordet ligger bak fjøset. Førsteleddet er norr.
fjós, n.,

'fjøs'. Sisteledet er norr. gerði, n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Fjøsjordet, fjøÁs2j oq3, jorde på Søndre Lilleby. Jordet ligger bak fjøset. Førsteleddet er norr.

fjós, n., 'fjøs'. Sisteledet er norr. gerði, n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Fjøsjordet, fjøÁs2j oq3, jorde på Vestre Voll. Jordet ligger bak tomta der det gamle fjøset sto.

Førsteleddet er norr. fjós, n., 'fjøs'. Sisteledet er norr. gerði, n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Fjøsjordet, fjøÁs2j oq3, jorde på Øvre Guslund. Jordet ligger bak fjøset. Førsteleddet er norr.

fjós, n., 'fjøs'. Sisteledet er norr. gerði, n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Fjøsløkka, fjøÁs2l økka8, jorde på Østre Sandbekk. Jordet ligger inntil fjøset.
Førsteleddet er norr.

fjós, n., 'fjøs'. Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Fjøsløkka, fjøÁs2l økka8, tidligere jorde på Storkasene. Jordet lå bak fjøset. Førsteleddet er norr.

fjós, n., 'fjøs'. Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Fjøsstykket, fjøÁs2st økk3, jorde på Søndre Syverstad. Jordet ligger bak fjøset.
Førsteleddet er

norr. fjós, n., 'fjøs'. Sisteledet er norr. stykki n., her 'jordstykke'.

Flaggfjellet, fqagg2fj e113, høyt punkt i skogen på Oremohaugen. På spesielle dager som ved

krigsslutt i 1945, flagget man her. Høyden er synlig på lang avstand. Førsteleddet viser tilbake på dette. Sisteledet er norr. fjall n., 'fjell'.

Flisabakken, fqiÅ2sa8bakk3n, jorde på Grinderød. Jordet er avlangt, smalner inn og ender svært

smalt i den ene enden. Førsteleddet må være norr. flís f., 'treflis' og viser tilbake på formen. Jordet er smalt som en flis. Sisteledet er norr. bakki m., 'bakke, skråning'.

Fredrikstaddiket eller **Fredrikstadbekken**, fre2drikstadiÅk3 /
fre2drikstabekk3n, omtrent 100

år gamle grøfter ved bekken fra Krysstjern, gravd i forbindelse med at Fredrikstad kommune fikk vannrettigheter i Tvetervannet (Fredrichsen 1999:28). Førsteleddet er stedsnavnet Fredrikstad, sisteledet er norr. díki, 'grøft'.

Fuglekjerr, f3u2q3KæÁr, jorde på Vestre Rønneld. Det fortelles at fremmede fugler slår seg ned

her om våren. Førsteleddet er norr. fugl m., 'fugl'. Sisteledet er norr. kjarr n., kratt, særlig på myrlendt grunn (NG, Indl.:60). Tidligere skilte en bekk dette jordet og Fjølsløkken, og det er sikkert vegetasjonen rundt denne bekken som har gitt opphav til navnet.

Fuglekjerr, fau2q3kjærr, jorde på Nordre Lilleby. Jordet grenser inntil Fuglekjerr på Vestre

Rønneld. Førsteleddet er norr. fugl m., 'fugl'. Sisteledet er norr. kjarr n., kratt, særlig på myrlendt grunn (NG, Indl.:60).

Galgekasa, gæ2qikasa, tidligere husmannsplass under Nedre Guslund, nevnt 1865, samme lokalitet som Lund, som er det navnet gårdens folk bruker. Kåre Hoel nevner formen 'Kasþa' fra 1773, men plassen er ikke nevnt i folketellingen 1801. Den kan likevel være der. Flere husmenn er oppført under gården uten spesifisert bosted. Hoel oppgir ikke noen uttale. Han mener at navnet er et minne om et gammelt rettersted noe som passer med at Guslund var tingsted i middelalderen. Han henviser videre til tilsvarende navn i Idd, Galgebakken (Hoel:295). Som bostedsnavn er navnet forholdsvis ungt. Likevel er det ikke umulig at minner fra middelalderens tingsted kan være nedfeldt i navnet, men det kan også ha et annet opphav. Dersom den oppgitte uttalen er riktig, kan det tyde på at skriftformen av navnet er en forvanskning, og at førsteleddet kan være 'gælin', gal. Sisteledet er norr. kozs f., 'dyng, haug' (jfr. NG, Indl.:63).

Galtetjern, gæ12t3KæÁðN, skogstjern nordvest for Grinderød. Førsteleddet må være husdyrnavnet

galte m., og den avlange formen på tjernet må ha vært utgangspunkt for navnet. Sisteleddet er norr. tjozrn f., 'tjern, lite vann'.

Gamlemyra, gam2qemyra8, jorde på Østre Rønneld. Området er gammelt myrland som etter

hvert er drenert og dyrket opp. Førsteleddet viser kanskje til at dette jordet ble liggende som myr lenger enn de andre. Jordet ligger i hvert fall langt unna tunet. Sisteleddet er norr. mýrr f., 'myr'.

Gamleveien, gam2q3væi3n, en tidligere strekning av Rokkeveien forbi Prangerød. Veien ble

erstattet av en nyere vei fordi strekningen var for bratt. Førsteleddet viser til dette.

Sisteleddet er norr. vegr m., 'vei'.

Gjenstiberget, jen2nstibærj3, ås i skogen på Vestre Syverstad. Tidligere gikk det en sti over

åsen som ble brukt som snarvei inn til Syverstadvannet. Førsteleddet er gjensti ("Jeensti"), et ord som har vært brukt i Østfold om snarvei (Strømshaug 1995:37). Sisteleddet er norr. berg n., 'berg, fjell'.

Gortjern, gø2rKæÁðN, lite skogsvann på grensen mellom Grinderød og Vestre Sørleklev.

Førsteleddet må være norr. gor n. i betydningen 'mudder' (jfr. NG I:119). Sisteleddet er norr. tjozrn f., 'tjern, lite vann'.

Grinderød, griÀ2n3rø, gårdsbruk, tidligere husmannsplass under Øvre Sørle, nevnt 1703.

Førsteleddet er grind f., 'veigrind eller flyttbare grinder til bruk for krøtter' (Hoel:280).

Sisteleddet er norr. ruð n., 'rydning'. 'Navnet må komme av rydningen ved grinda'.

Gropadalen, groÁ2pa8dæðN, område i skogen på Østre Sørleklev. Området ligger mellom tre

åser. Førsteleddet må være grop f., 'lite søkk'. Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal'.

Grønnli, grønn2li, jorde på Øvre Guslund. Jordet skråner fra skogkanten i øst og nedover mot

veien i vest og ligger solrikt til. I nord grenser jordet til Grønnli, en tidligere husmannsplass under Vestre Voll, nå Østre Løkke. Teignavnet må være primært i forhold til bosettingsnavnet. Førsteleddet er adjektivet grønn og må vise til vegetasjonen i området. Sisteledet er norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside'. Navnet peker tilbake på utseendet.

Grønnli, grønn2li, sørvendt helling med innslag av løvskog i skogen mellom Østre Rønneld og

Bastemarka i Skjebergdalen. Førsteleddet er adjektivet grønn og må vise til vegetasjonen i området. Sisteledet er norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside'. Navnet beskriver lokaliteten.

Gullberg, gull12bæÅr, skole og lærerbolig på Lilleby. Tomta ble tinglyst 1879. På skoletomta er

det mye fjell i dagen, noe som godt kan ha vært opphav til sisteledet av norr. berg n., 'berg, berggrunn, fjell'. Førsteleddet er vel ikke akkurat stedsbeskrivende, og navnet ser ut til å være valgt med ønske om noe positivt. Kanskje man tenkte på det skolen skulle være for bygda. Senere ble navnet gjeldende også for skolekretsen og det eldre navnet Rønneldfjerdingsdalen gikk ut av bruk.

Gunhildås, gun2nilåÅs, åsrygg mellom Prangerød og Østre Sandbekk med rester av en gammel

bygdeborg. Førsteleddet kan godt være kvinnenavnet Gunhild eller en forvanskning av et eldre navneledd. Navnet på en slik lokalitet bør kunne være gammelt. Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Gunnarhaugen, gun2narh3uen, gravhaug på Søndre Syverstad. Førsteleddet kan være mannsnavnet Gunnar eller en forvanskning av et eldre navneledd. Navnet Gunnar var allment i middelalderen, mye benyttet også i etterreformatisk tid og svært populært fra 1910 til 1955 (NPL:107). Sisteledet er norr. haugr m., her 'gravhaug'. Forbindelsen mellom en eventuell Gunnar og haugen er uviss.

Gåserød, gåÅ2s3røÅ, gårdsbruk. Rygh mener førsteleddet er mannsnavnet Gási (NG I:246). Kåre

Hoel drøfter dette videre. Han peker på at navneformen 'Gaarsrød' fra 1593 har avvikende form og knytter derfor navnet til det forsvunne 'j Gudarsrudi' som Norske Gaardnavne omtaler. Han konkluderer med at førsteleddet er et ukjent personnavn *Guðarr/*Guðárr,

sammensatt av Guð og etterleddet árr som betyr tjener, sendemann, mann, hærmann eller engel (Hoel:254).

Gåseåsen, gá2s3ás3n, haug på Hjortås. Her var det dam, og tidligere gikk gjessene her.

Førsteleddet må komme av norr. gás f., 'gås'. Sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Hagedal, h32u3dæq, beite langs bekken på Søndre Syverstad. Førsteleddet er norr. hagi m., 'hamnehage'. Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal'.

Halmbakken, haqm2bakk3n, bratt bakke i skogen på Tegneby der man måtte kaste av lasset for

at hestene skulle komme opp om vinteren. Førsteleddet kommer nok av norr. halmr m., 'halm'. Sisteleddet er norr. bakki m., 'bakke'. Kanskje er det hestelass med halm som er kjørt her og at opphavet til navnet er at man måtte kaste av halmlasset.

Hansebiten, han2s3beÁt3n, lite jorde på Prangerød. Jordet ligger ved huset der Hans Prangerød

bodde. Førsteleddet viser tilbake på beliggenheten ved huset hans. Sisteleddet kommer av norr. biti m. i betydningen 'del, stykke'.

Hansedalen, han2s3dæÁN, sti sørover fra Slora. Førsteleddet må være personnavnet Hans, men

det er ingen Hans på Slora i de fire folketellingene fra 1801 til 1900. Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal'.

Harefjellet, haÁ2r3fjel13, åstopp på Gåserød. Åsen fikk navnet etter at man så harer her, og

førsteleddet viser til dette. Sisteleddet er norr. fjall n., 'fjell'.

Hareklov, haÁ2r3kqoÁv, jaktpost ved en dalkløft i skogen på Oremo. Førsteleddet er norr. heri

m., 'hare', sisteleddet norr. klofa f., 'kløft' (jfr. NG, Indl.:28).

Hareklova, har32kloÁva8, skogsvei på Nordre Rønneld gjennom en liten kløft i terrenget.

Førsteleddet er norr. heri m., 'hare', sisteleddet norr. klofa f., 'kløft'.

Hareto, har2a8toÁ, punkt i skogen på Lilleby der en bekk renner ut i Tvetervannet. Førsteleddet

må være norr. heri m., 'hare', sisteleddet må komme av norr. tó f., 'hulle i fjellside eller grasfleck mellom stener'.

Hasselklova, has1selkloÁva8, kløft i terrenget på Gåserød. Førsteleddet må være trenavnet hassel

og sisteleddet norr. klofa f., 'kløft'. Navnet må ha beskrevet lokaliteten: 'Kløfta der det gror hassel'.

Havejordet, haÁ2v3j o l3, jorde på Oremo. Jordet ligger inntil hagen ved huset.

Førsteleddet

kommer av dette. Sisteleddet er norr. gerði n., 'inngjerdet jordstykke'.

Havejordet, haÁ2v3j o q3, jorde/beite på Øvre Sørle. Jordet grenser inntil hagen rundt huset.

Førsteleddet kommer av dette. Sisteleddet er norr. gerði n., 'inngjerdet jordstykke'.

Haveløkka eller **Haveløkkene**, haÁ2v3l ø k k a8 / haÁ2v3l ø k k 3 n e, jorde(r) på Vestre Rønneld. Jordet

ligger inntil frukthagen ved sidebygningen. Førsteleddet kommer av dette. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Haveløkka, haÁ2v3l ø k k a8, jorde på Østre Rønneld. Jordet gikk opp til hagen ved huset før veien

ble lagt om. Førsteleddet kommer av dette. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Havestykket, haÁ2v3s t ø k k 3, jorde på Vestre Syverstad. Jordet ligger inntil hagen ved huset.

Førsteleddet kommer av dette. Sisteleddet er norr. stykki n., 'jordtykke'.

Hekletimoen, hek2q3t i m o n, sandmo i skogen på Søndre Syverstad. Det er et lite sandtak her, og

stedet ligger mellom åser med fjellgrunn. Rygh nevner et ord *heklemo* "stenet Slette med opstikkende Pigger" (NG V:349), men det passer ikke helt her. Nils Rød skriver at det i forbindelse med koleraepidemien i Skjeberg i 1834, ble pekt ut tre steder for kolerakirkegård. På grunn av smitte skulle de som døde av kolera gravlegges for seg selv i sandjord. Det ene gravstedet var på Sørle og er registret som *Heknetrimoen*. Gravstedet ble ikke tatt i bruk. (Rød 1997:50-51). På Sørle har de ikke et slikt navn. Sørle og Syverstad er nabogårder, og det er

grunn til å tro at dette stedet og stedet Nils Rød nevner er identiske. Navnet er vanskelig å forklare, men legger man formen Nils Rød oppgir til grunn – det må være en skriftform i dokumenter fra 1830-årene – kan førsteleddet komme av norr. *helkn n.*, 'stengrunn, berg' jfr. gårdsnavnet Hekne (NSL:149 og NG III:134) sammensatt med norr. *Þrír*, 'tallet tre'. Det må da være fjellåsene rundt moen navneleddet viser til. Sisteleddet er norr. *mór m.*, 'tørr, sandet slette'. Hvis dette er riktig, kommer navnet av 'moen ved tre stengrunner/bergåser', eller liknenede.

Hengedybakken, *heM2M3dybak3n*, skråning mellom Ingedalsbekken og en sidebekk til denne

på Vestre Voll. Området er svært bløtt og ligger brakk. Navnet beskriver dermed grunnforholdet på stedet. Den gang området langs Ingedalsbekken ble brukt som beite, var Hengedybakken gjerdet inn for å holde dyra ute. Førsteleddet er dialektordet *hengedy n.* som er beslektet med *hengemyr f.*, 'fast vegetasjon og torv som ligger oppå tynn gjørme' og norr. *dý n.*, 'gjørme, søle, sump, hengemyr'. Sisteleddet er norr. *bakki m.*, 'bakke'.

Hestebingen, *hest23biMM3n*, jorde på Grinderød. Førsteleddet er norr. *hestr m.*, 'hest', sisteleddet norr. *bingr m.*, 'inngjerding for småfe'. Her må betydningen være 'avgrenset område'. Jordet er lite og ligger avgrenset til mellom fjell. Det er mulig jordet har vært hestebeite tidligere.

Hesteløkka, *hest23løkka8*, beite på Grøvle. Førsteleddet er norr. *hestr m.*, 'hest'.

Sisteleddet er

norr. *lykkja f.*, 'inngjerdet mark, lite jorde'. Det er vel helst hesten som har beitet her.

Hesthaugen eller **Hesthagen**, *hest2h3uen*, jorde på Vestre Rønneld. Førsteleddet er norr. *hestr*

m., 'hest', og kanskje har deler av jordet vært brukt til hestebeite tidligere. Da er vel sisteleddet helst norr. *hagi m.*, *hamnehage* som det godt kan være ut fra uttalen. Sisteleddet kan også være norr. *haugr m.*, 'haug', men det er ingen tydelig haug i området nå.

Hjerterås, *jær2t3rås*, åsrygg på Syverstad, øst for Hjortås. Førsteleddet kan være norr. *hjarta n*,

'hjerter' jfr. førsteleddet i gårdsnavnet Hjertholen (NG X:122), og av kartet ser åstoppen hjerteformet ut. I så fall forteller navnet om formen. Sisteleddet er norr. *áss m.*, 'ås, bergås'.

Hvetebingen, *veÁ2t3biMM3n*, jorde på Grinderød. Førsteleddet må være norr. *hveiti n.*,

'kornslaget hvete'. Sisteleddet er norr. *bingr m.*, 'inngjerding for småfe', men her må betydningen være 'avgrenset område'. Jordet er lite og ligger avgrenset til mellom fjell.

Hyllestenen, forsvunnet sten ved Hviler'n omtrent midtveis på veien fra husmannsplassene i Fjella til gårdene i bygda, litt øst for Svarttjern. Stenen ble fjernet i forbindelse med anleggingen av en ny skogsvei (Rød 1997:50). Førsteleddet kommer av norr. *hjalli m.*, 'hjell, hylle, flate i en fjellside' og viser til stenens utseende. Her var det mulig å sette seg. Sisteleddet er norr. *steinn m.*, 'sten'.

I retning Dalen, i *rett2niM dæN*, jorde på Rød, underforstått 'jordet i retning Dalen'. Jordet

ligger nord på gården inntil den tidligere husmannsplassen Dalen (Engedalen) under Sandbekk.

Ilestykket, i *Å123støkk3*, jorde på Nordre Syverstad. I kanten av jordet er det en ile. Førsteleddet

er ile f., 'kilde oppkomme'. Sisteleddet er norr. *stykki n.*, her 'jordstykke'.

Innafor vannet, i *n2na8får va1nn3*, skogsteig på Vestre Syverstad, underforstått 'skogen innafor

vannet'. Teigen ligger mellom Syverstadvannet og grensa til Berg.

Innjordet, i *inn2joq3*, jorde på Tegneby. Jordet ligger inntil tunet. Førsteleddet viser tilbake på

dette. Sisteleddet er norr. *gerði n.*, 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Innjordet, i *inn2joq3*, jorde på Øvre Sørle. Jordet ligger inntil tunet. Førsteleddet viser tilbake på

dette. Sisteleddet er norr. *gerði n.*, 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Jensemyr, myr i skogen på Vestre Rønneld. Førsteleddet er sannsynligvis personnavnet Jens, som er et tradisjonelt navn blant eierne av Rønneld, uten at forbindelsen er opplagt.

Sisteleddet er norr. *mýrr f.*, 'myr'.

Jernbaneløkka, i *jæ2Nban3løkka8*, jorde på Øvre Guslund. Som følge av jernbaneutbyggingen i

årene før 1878, ble en mindre del av eiendommen liggende på nedsiden av jernbanen, noe ufordelaktig til i forhold til gården for øvrig. Førsteleddet viser til dette. Sisteleddet er norr.

lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Senere er det foretatt utskiftning, og Jernbaneløkka er overført til Torgauten.

Jonashaugen, jo2nasheuēn, haug med småskog på Grinderød. Navnet er ganske nytt.
Hunden

Jonas er gravlagt her, noe førsteleddet viser til. Sisteleddet er norr. haugr m., 'haug'.

Jordbærstykket, joq1bærstøkk3, jorde på Grinderød. Her ble det dyrket jordbær for ca 30 år

siden, noe førsteleddet viser til. Sisteleddet kommer av norr. stykki n., her 'jordstykke'.

Jordet langs bekken, joÁ2q3 laMs bek1k3n, jorde på Storkasene. Jordet ligger inntil Guslundbekken.

Jordet langsmed veien, joÁ2q3 laÁ2Msm3 væi23n, jorde på Gåserød. Jordet ligger inntil veien mot

Mosen.

Jordet på nedsida av driftsbygningen, joÁ2q3 på neÁ2sia8 a drifts2bygniM3n, jorde på Storkasene.

Jordet ligger bak driftsbygningen og var tidligere delt i Fjøsjordet og Stallstykket.

Jugerplassen, juÁ2gærplass3n, jakt-rasteplass på Gåserød. Førsteleddet viser tilbake på jaktskrønene som er blitt fortalt her. Sisteleddet er plass m., 'flatt, åpent areal'.

Kalmrotstykket, kaqm2roÁtstøkk3, jorde på Østre Rønneld. Førsteleddet må være dialektnavnet

for planten kalmusrot som har vært brukt i folkemedisinen. Sisteleddet er norr. stykki n., her 'jordstykke'.

Kalveløkka, kæq2v3løkka8, jorde på Vestre Rønneld. Førsteleddet er norr. kalfr m., 'kalv'.

Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Jordet er stort og ligger langt fra tunet. Det virker derfor ikke helt sannsynlig at Kalveløkka har vært brukt til kalvebeite, og informanten kunne heller ikke bekrefte en slik bruk. Det er vanskelig å tenke seg hva opphavet til navnet kan være.

Kjellerjordet eller Ned ved kjelleren, underforstått 'jordet ned ved kjelleren',
Kel2lærjoq3 / neÁ

veÁ KelllæN, jorde på Vestre Voll. Navnet viser til restene av en kjeller som lenge lå her. Kartet fra 1775 viser at tunet en gang lå her. Førsteleddet er norr. kellari m., 'kjeller, forråds-kammer'. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Kjellerjordet, Kel2lærjoqe, jorde på Grinderød. Jordet ligger bak potetkjelleren.

Førsteleddet er

norr. kellari m., 'kjeller, forråds-kammer'. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Kjellerløkka, Kel2lærløkka8, jorde på Sønsterød. Jordet ligger inntil potetkjelleren.

Førsteleddet

er norr. kellari m., 'kjeller, forråds-kammer'. Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. Gården forpaktet i dag fra Nedre Sørle, og familien der bruker dette navnet.

Eieren av gården oppga navnet **Bak potetkjelleren**, baÁk pot2t3tKellæN, underforstått 'jordet bak potetkjelleren'.

Kjellerløkka, Kel2lærløkka8, lite område inntil tunet på Nedre Sørle. Navnet finnes i eiendomsregisteret, men er ikke i daglig bruk. Området er lagt til gården fra Øvre Sørle og har ikke vært dyrket. Det har vært bygninger her. Førsteleddet er norr. kellari m., 'kjeller, forråds-kammer'. Sisteledet er norr. lykkja f., i betydningen 'inngjerdet område'.

Kjellerstykket, Kel2lærstøkk3, jorde på Vestre Grinderød. Jordet ligger ved potetkjelleren.

Førsteleddet er norr. kellari m., 'kjeller, forråds-kammer'. Sisteledet er norr. stykki n., her 'jordstykke'.

Klampeseter, kqam2p3sez3r, skogsområde på Rønneld, ved veien vest for Galtetjern.

Informanten avviser ikke at det kan ha vært en gammel boplass der, men er usikker. Stedet er ikke nevnt i folketellingene på 1800-tallet. Rygh skriver om gårdsnavnet "Klampelien" i Østre Moland: "Et nyere Navn, som enten maa høre til Hankjønsordet Klamp, Træstump, eller til Verbet klampa, trampe, gaa tungt." (NG VIII:93) og om "Klampelien" i Sigdal: "Det synes at forudsætte et Fjeldnavn Klampen (Klamp = Træklods)." (NG V:186). Det er vanskelig å finne andre forklaringsmuligheter, og her kan det være begge deler. Dersom navnet er gammelt, kan førsteleddet være et åsnavn *Klampen, eller en elliptisk form av *Klampeåsen, og det er vel den mest sannsynlige forklaringen.. Fjellbråtåsen og Grasgodtåsen ligger i nærheten. Disse må være yngre navn, siden navnene viser tilbake på

de respektive husmannsplassene. Kanskje én av disse åsene tidligere har hatt navnet *Klampen eller *Klampeåsen. Fjellbråtåsen er høy og svært bratt, særlig på østsiden, og kan fra denne siden godt ha vært assosiert med en kloss. Førsteleddet kan også være verbet klampe. Stedet ligger helt nord i Fjella-området, omgitt av et kupert terreng. At gangen er blitt tung før man kom fram, er lett å forstå, selv om denne forklaringen kanskje er mindre sannsynlig. Sisteleddet må være norr. sætr n., 'seter, fjellbeite'.

Knutløkka, knu2t3løkka8, jorde på Storkasene. Jordet ligger inntil utmarka og må være av de

ynge jordene på gården. I folketellingen 1865 finner vi husmann Knut Pedersen født ca 1810 på Storkasene. Sannsynligvis er det han som har brutt opp jordet. Førsteleddet er mannsnavnet Knut. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Konvallåsen, kå2nnvallås3n, liten ås med gravhaug på Søndre Syverstad, samme lokalitet som

Skauringshaugen, men det navnet er ikke i daglig bruk på gården. Førsteleddet er blomsternavnet konvall, og forteller om vegetasjonen på stedet. Sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Kopperød, ko2pparø, tidligere husmannsplass på Prangerød. Kopperød (eller Kopperud) er et

vanlig gårdsnavn på Østlandet. Mange av ruð-navnene har personnavn, tilnavn eller yrkesbetegnelse som førsteledd, og Oluf Rygh knytter førsteleddet til "koppari m., Koppemager, Mand som gjør Trækopper" (NG I:25). Plassen er nevnt som ødegård i 1643 (Hoel:244). Sisteleddet er norr. ruð n., 'rydning'.

Kramperøset, kram2p3røÁs3, høytliggende gravrøys og grensemerke i skogen mellom Rønneld,

Oremo og Sandbekk. Navnet er belagt på et kart fra 1775. Førsteleddet må komme av kramp n. eller krampe m., 'kratt, buskvekster eller forkrøplede trær' (jfr. NG, Indl.:30, NG 4:167 og NG 10:171) og vise til vegetasjonen på stedet. Det passer godt med tanke på vekstforholdene på fjellgrunnen ved gravrøysa. Krampe er i slekt med krum, og lokalt vil ordet i dag være i bruk om en liten jernbøyle til å feste gjerdet til gjerdestolpene med. Sisteleddet er norr. hreysi n., 'røys, ur'. Harry Fredrichsen viser til en eldre artikkel av Jørgen Gløersen om lensmennene i Skjeberg før 1800 med opplysninger om lensmann

Sivert Krampen på Rønneld som var lensmann i årene omkring 1600. Fredrichsen mener som Gløersen at det kan være en sammenheng mellom navnet på gravrøysa og nevnte person. Krampe(n) som slektsnavn virker ellers å være ukjent i Skjeberg og Østfold. (Fredrichsen 2002:27). At navnet kan inneholde et personnavnforledd, kan vel ikke helt avvises, men et så distinkt landemerke, må naturlig ha fått navn lenge før år 1600 og vært kjent for en så vid gruppe mennesker at vi må forutsette god navnekontinuitet. Det kan naturligvis ha skjedd noe som har forårsaket et navneskifte, men det virker ikke å være sagn eller historier som belegger dette. Dette virker derfor å være et tilfeldig sammentreff.

Kransås, *kranslås*, høyde i skogen og delet mellom Oremo, Sandbekk og Grinderød.

Førsteleddet må være norr. *kranz* m., 'krets, ring eller kanten på noe ringformet' og at utseendet har gitt opphavet til navnet. Høyden har jevn, rund, litt oval omkrets og skråner jevnt nedover på alle sider med unntak av et mindre felt i sørøst. Sisteleddet er norr. *áss* m., 'ås, bergås'.

Krysstjern, *kryss2KæðN* / *kryss1Kenn*, skogsvann på Oremo. Tjernet har tydelig kryss- eller

korsform, og førsteleddet må være norr. *kross* m., 'kors'. Kors og kross er ikke uvanlig i navn på fjorder og sjøer med korsliknende utseende (NSL:191). Sisteleddet er norr. *tjozrn* f., 'tjern, lite vann'.

Kuløkka, *kuÁ1lØkka8*, beite på Øvre Guslund, samme lokalitet som Heialøkka og Salta.

Dette

navnet er ikke oppgitt av gårdens folk, men har vært i bruk blant befolkningen i Stasjonsbyen like ved. Førsteleddet viser til bruken av løkka til beite for kyr. Sisteleddet er norr. *lykkja* f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Kutjern, *kuÁ1KæðN*, skogstjern øst for Inridtjern. Førsteleddet må være norr. *kýr* f., 'ku', enten

av storfe eller elg og at det er en hendelse som har gitt navnet. I enkelte navn med samme navneledd er opphavet *kuv* m., 'rund topp' (jfr. NG II:90), men det er vanskelig å tenke seg at det skal være tilfelle i navn på et tjern. Det er også vanskelig å se at noe i terrenget rundt tjernet skulle tilsi noe slikt. Sisteleddet er norr. *tjozrn* f., 'tjern, lite vann'.

Laenga, *laÁ2enga8*, eng på Grøvle, et godt stykke fra tunet, nede ved innsjøen Langen. Det er

sannsynlig at det har vært en utløe der tidligere og at førsteleddet er norr. hlaða f., 'låve'. Det er også mulig at førsteleddet har sammenheng med innsjønavnet Langen, men den første forklaringen virker mest rimelig, også fordi navnet finnes andre steder med den forklaringen (jfr. NG I:123). Sisteledet er norr. eng f., 'eng, grasmark'.

Lagårdstykket, 1aÅ2gåqStøkk3, jorde på Søndre Syverstad. Jordet ligger bak driftsbygningen.

Førsteleddet er lagård m., 'eldre uthus for lagring av avlingen' Sisteledet er norr. stykki n., her 'jordstykke'.

Langekra, 1aM2Mekra8, jorde på Østre Rønneld. Jordet er langstrakt, og førsteleddet peker tilbake på dette. Sisteledet er norr. ekra f., 'eng på åkerstykke'.

Langeland, 1aM2M3lann, jorde på Nedre Sørle. Jordet har avlang form, og førsteleddet peker

tilbake på dette. Sisteledet er norr. land n., 'landjord'.

Langeland, 1aM2M3lann, jorde på Oremo. Jordet er langt og smalt, og førsteleddet peker tilbake

på dette. Sisteledet er norr. land n., 'landjord'.

Langemyr, 1aM2M3myr, myr i skogen på delet mellom Oremo og Sandbekk. Myra er lang og

smal. Førsteleddet peker tilbake på dette. Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'.

Langemyr, 1aM2M3myr, myr i skogen på Østre Sørleklev på grensa til Berg. Myra er langstrakt,

noe førsteleddet peker tilbake på. Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'.

Langkas, 1aM1MkaÅs, tidligere husmannsplass under Lilleby, nevnt 1865 (Hoel:281).

Førsteleddet beskriver formen på lokaliteten. Innmarka til plassen var lang og smal.

Sisteledet er norr. kózs f., 'dyng, haug' (jfr. NSL:181).

Lauvskausfjellet, 13u2skeusfjell3, åsrygg nordøst for Syverstadvannet. Førsteleddet må være

løvskog, 'skog med løvfellende trær', til tross for at den registrerte uttalen er med diftong. Man burde forventet uttalen *løÅv2skeusfjell3, i dette området. Det skal visstnok heller ikke være løvskog på eller ved åsen nå, men det kan det ha vært tidligere. Det er i

hvert fall vanskelig å finne en annen forklaring på førsteleddet. Sisteleddet er norr. fjall n., 'fjell'.

Leirestykket, leÁ2r3støkk3, jorde på Vestre Grinderød. Førsteleddet er norr. leira f. eller leirr m.,

'leire' og viser til jordsmonnet. Sisteleddet er norr. stykki n., 'jordstykke'.

Leløkka, leġ1løkka8, jorde på Søndre Syverstad. Jordstykket ligger i le mellom to rabber, og

navnet kan peke tilbake på dette, men kanskje mer sannsynlig er det at navnet kommer av norr. (h)lið n., 'led, åpning i et gjerde, port eller grind' siden det ikke er usannsynlig at det har vært en driftegrind her. Flere gårder har brukt sin del av området langs Ingedalsbekken til beite og har hatt krøtterstier ned til bekken. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Lengst nord, leMst noÁq, skog på Nedre Guslund, underforstått 'skogen lengst nord'. Skogen

ligger nord på eiendommen.

Liberga, liÀ1bærja8, sauebeite på Grøvle. Beitet ligger i en bratt skråning. Førsteleddet må være

norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside'. Sisteleddet må være norr. berg n. i betydningen 'berggrunn'.

Lilletoppen, li2113tåpp3n, åstopp i skogen på Nedre Guslund. Tidligere var det stenbrudd her.

Toppen er ikke lavere enn åsryggene rundt, men førsteleddet virker likevel å være ment som en beskrivelse av toppen. Den er liten i utstrekning. Sisteleddet er topp m. i betydningen 'fjell- eller åstopp'.

Lundeberget, lön2n3bærj3, åsrygg mellom Østre Løkke og Øvre Guslund. Førsteleddet er norr.

lundr m., 'lund, liten skog'. Sisteleddet er norr. berg n., 'berg, fjell'.

Lupinløkka, lu2pinløkka8, jorde på Grinderød. Det er ikke lupiner på gården, men det er vanskelig å finne annen forklaring på førsteleddet enn planteslaget lupin. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet jordstykke'.

Lyngberg, lɣM2Mbær, småbruk, tinglyst første gang 1919. Navnet har ubestemt form og virker

ungt. Det kan være gitt som et døpenavn uten noen form for beskrivelse av stedet, men navnet passer ganske godt på lokaliteten. Førsteleddet kommer av norr. lyng n., 'lyng'. Sisteledet er norr. berg n., 'berg, berggrunn'.

Løkka ved huset, løk2ka8 ve huÁ1s3, jorde på Storkasene. Jordet ligger inntil våningshuset på gården.

Mellom veiene, mel2lâm væi2a8n3, skogsteig på Gåserød, underforstått 'skogen mellom veiene'.

Teigen ligger mellom to skogsveier.

Mellom åsene, mel2lâm åÁ1sa8n3, område langs Grinderødveien fra Tønnene til Mellomåsjordet.

Det ligger en ås på hver side av veien.

Mellomløkka, mel2lâmløkka8, jorde på Søndre Lilleby. Jordet er omkranset av skog og ligger

mellom innmarka ved tunet og Unneberg-jordet. Førsteleddet viser til plasseringen mellom de andre innmarksområdene. Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'. I matrikkelen er jordet kalt **Utløkkene**.

Merramyra, mærlra8myra8, myr i skogen på Rød, øst for Sørlesætre. Førsteleddet kan være

norr. merr f., 'hoppe'. Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'. Det er vanskelig å fastslå hva som kan være opphavet til navnet, men helst er det vel en hendelse. Nils Rød refererer fra et dokument som beskriver ruten for en grenseoppgang i 1805 der navnet **Merrahullet** er nevnt (Rød 1997:50). Ut fra ruten og de andre stedsnavnene som er nevnt, virker det sannsynlig at Merrahullet og Merramyra er samme lokalitet. Vi må forvente at uttalen har vært *mæÁrlra8hø13 og at sisteledet er norr. hola f., 'hule, hull', underforstått 'vannhull'. At området tidligere kan ha vært mer vannholdig og at det som nå framstår som myr tidligere kan ha vært et lite tjern, virker rimelig.

Midtstykket, *mitt2støkk3*, jorde på Øvre Sørle. Jordet ligger midt i innmarka, sør for tunet.

Førsteleddet viser til dette. Sisteleddet er norr. *stykki n.*, 'jordstykke'.

Morstikassene, forsvunnet husmannsplass under Mellom-Syverstad, nevnt 1723 (NG I:248).

Det er vanskelig å tolke navnet da lokalisering og uttale er ukjent.

Mæremyra, *mæ2r3myra8*, myr i skogen på Tegneby. Sisteleddet er norr. *mýrr f.*, 'myr', men

førsteleddet er vanskelig. Det kunne kanskje være norr. *merr f.*, 'hoppe', slik som i Merramyr, et annet navn fra materialet. Et søk på Statens kartverks internettside Norgesglasset, viser at Merramyr(a) er et vanlig myrnavn i Norge, men det passer ikke helt med uttalen, lang vokal i førsteleddet. Oluf Rygh mener gårdsnavnet Mære i Skatval har opphav i plantenavnet *maðra f.*, 'galium boreale' (NG XV:26-27). Denne planten er mest kjent som Hvitmaure, vokser blant annet i myrkanter og er utbredt over hele landet (Lippert, Nilsson og Podlech 1995:200). Et søk på Norgesglasset gir treff på Mauremyrane (Skodje) og Mauremyran (Sirdal), men ingen treff på Mæremyr(a). Kanskje er det likevel dette plantenavnet som ligger til grunn for førsteleddet her og at diftongen senere er blitt redusert.

Ned i dalene, *ne2ri dæq2æn3*, skogsområde på Søndre Lilleby ved Sandås, underforstått 'skogen ned i dalene'. Før Tvetervannet ble demmet opp, lå det et jorde her. Navnet kommer av norr. *dalr m.*, 'dal'.

Ned med Bekken eller **Ned i Bekken**, *ne2me / ne2ri bek1k3n*, beite mellom Volledalen og

Sørledalen ved Ingedalsbekken på Øvre Sørle, underforstått 'beitet ned med bekken'.

Navnet kommer av norr. *bekkr. m.* 'bekk, lite vassfar'.

Nedsida av veien, *ne2s2sia8 ta væi23n*, jorde på Øvre Voll, underforstått 'jordet på nedsida av

veien'. Jordet ligger nedenfor veien sett fra tunet.

Nedsida, *ne2s2sia8*, jorde på Nedre Guslund, underforstått 'jordet på nedsida'. Jordet ligger

nedenfor tunet.

Nordavindhaugen, noÁ2qa8vinnh3u3n, jorde på Tegneby. Førsteleddet viser til værforholdene på

stedet. Jordet ligger på en høyde og er utsatt for vind. Sisteleddet er norr. haugr m., 'haug'.

Nordbakke, noq2bakk3, nedlagt husmannsplass under Østre Rønneld ved sør-østenden av Tvetervannet, nevnt 1762 (Hoel:240). Førsteleddet er trolig ment å beskrive plassens beliggenhet. Plassen ligger nord for innmarka på gården. Sisteleddet er norr. bakki m., 'bakke'. Terrenget skråner mot sør.

Nordbakken, noq2bakk3n, jorde på Vestre Syverstad. Jordet heller nedover mot bekken i nord,

og førsteleddet viser til dette. Sisteleddet er norr. bakki m., 'bakke'.

Nordenga, noq2eMMa8, jorde på Vestre Grinderød. Jordet ligger nord i innmarka.

Førsteleddet

viser til dette. Sisteleddet er norr. eng f., 'eng, grasmark'.

Nordenga, noq2eMMa8, nedlagt husmannsplass under Nedre Guslund, nevnt 1801.

Husmannsplassen lå nord på eiendommen. Førsteleddet viser til dette. Sisteleddet er norr. eng f., 'eng, grasmark'.

Nordjordet, noq2j0q3, jorde på Rognemyr. Jordet er det nordligste av to jorder på gården.

Førsteleddet viser tilbake på dette. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Nordjordet, noq2j0q3, tidligere jorde på Øvre Guslund, nord for tunet. Jordet lå nord i innmarka, og førsteleddet viser tilbake på dette. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'. Jordet ble lagt ut til byggefelt på 1960-tallet. Byggefeltet blir av folk flest omtalt som **Guslundjordet**, bare **Jordet** eller **Løkka**.

Nordli, noÁr2li, boligeiendom, tidligere husmannsplass under Øvre Guslund, nevnt 1900.

Plassen skråner mot nord, og navnet må komme av 'lia som ligger mot nord'.

Nordløkka, noq2l0kka8, jorde på Nordre Rønneld. Førsteleddet viser til beliggenheten, nord for

tunet. Senere har det kommet andre jorder til lenger nord. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark'.

Nordre Løkka, no2qær3 l0k2ka8, jorde på Storkasene. Jordet ligger for seg selv nord på

eiendommen.

Nordsida av høyspentlinja, no2qsi''''a ta høy2spentlinn''''a, skog på Gåserød, underforstått 'skogen

på nordsida av høyspentlinja'. Skogen ligger nord for høyspentlinja som går over gården sør på eiendommen.

Nordskogen, skog på Prangerød (Veel 1944:300). Navnet er ikke oppgitt av informanten, men må antas å ha vært brukt om området nordvest for Ingridtjern. Størstedelen av skogen på gården strekker seg som et belte fra innmarka og nordover, og navnet må bety 'den nordligste skogsteigen'.

Nøklebekk, bekk fra Svarttjern (V. Sørleklev) til Lille Grinderødtjern. Et søk på Statens kartverks internettside, Norgesglasset, viser flere bekker og tjern med nøkkel som førsteledd. Flere av disse har en form som minner om en nøkkel, som for eksempel Nøkle vann ved Oslo (jfr. NSL:239). Det er litt vanskelig for et moderne øye å se at Nøklebekk har form som en nøkkel, men ordet nøkkel betyr egentlig 'bøyd redskap'. Bekken knekker i vinkel ikke langt fra Svarttjern og fortsetter framover i rett linje. Den er lang og smal. Det må være denne vinkelformen som har gitt assosiasjoner til en nøkkel. En annen forklaring er vanskelig å finne. Førsteleddet må da være norr. lykill m., 'nøkkel' og sisteleddet norr. bekk m., 'bekk'.

Oksetranga, ok2s3traMMa8, skogsvei gjennom et trangt dalføre i skogen på Østre Rønneld.

Førsteleddet er norr. oxi m., 'okse', og da vel helst 'elgokse'. Sisteleddet er en substantivering av adjektivet 'trang' og beskriver forholdet på stedet. Det er vanskelig å si hva som ligger til grunn for navnet, men området er gammelt jaktterreng, og kanskje er det en hendelse i forbindelse med elgjakt i tidligere tider som har gitt navnet.

Oppsida av transformatoren, å2ppsi''''a aÁ traÁ2nsfåmatoðN, skog på Gåserød, underforstått

'skogen på oppsida av transformatoren'. Navnet viser til beliggenheten.

Oppsjø, åpp2sxøÁ, stor innsjø nord for Rønneld-gårdenes fjellskog. Sjøen danner grense for innsamlingsområdet i nord-vest. Førsteleddet kan godt være norr. upp, 'opp, oventil', samme navneledd som i Oppdal (NSL:243) og vise til sjøens plassering øverst i Fjella-

området. Sjøen danner grense mot Skjebergdalen, det gamle Vedalr. Sisteledet er norr. sjór m. 'sjø, innsjø'.

Oremo, oÁl r3m o, eldre uttale oÁl r m oÁ (NG I:245), gårdsbruk. Rygh mener førsteledet fortrinnsvis kommer "af orri, Aarfugl ... eller ozlr, Oretræ. Her er snarest det første det rette" (NG I:245). Sisteledet er norr. mór m., her må vel betydningen være 'flat skogmark'.

Ormelia, ár2m3l i a8, helling skogen på delet mellom Rød, Tegneby og Nedre Sørle.

Førsteledet

må være norr. ormr m., 'orm' og sisteledet norr. hlið f., 'li, fjellside'. Det er usikkert hva som er grunnen til navnet. Kanskje er det faunaen på stedet eller en hendelse som ligger til grunn..

Ovafor, åÂ2vafâr, jorde på Nedre Guslund, underforstått 'jordet ovenfor'. Jordet ligger ovenfor
tunet.

Prangerød, praM2M3røÁ, gårdsbruk. Rygh mener førsteledet i navnet kan være "prangari, en

Pranger, Opkjøber" (NG I:246 og 144). Det er vanlig at ruð-gårder med sammensatte navn har personnavnforledd. Sisteledet er norr. ruð n., 'rydning'.

Prestmyra, pre2stmyra8, myr i skogen sør for Grøvle. Førsteledet må være norr. prestr m.,

'prest', men hva som har vært opphavet til navnet er uvisst. Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'. Fjella-området skal tidligere ha vært kirkegods som kom i statens eie etter reformasjonen for så å bli lagt ut til bøndene i området, men at navnet på myra skulle komme av at kirken en gang eide området, er vanskelig å tenke seg siden det ikke er spesielt utmerkende. Det gjelder alle myrene i området. Kanskje kan det være en spesiell hendelse som har gitt navnet.

Ren vannshøla, reÂ2vannshøqa8, ile på Ravnemyr. Her hentet man vann til husholdningen.

Førsteledet må forstås som et appellativ ren(t)vann, 'drikkevann'. Sisteledet må være norr. hola f., 'hule, hull', her i betydningen 'vannhull'.

Revedalen, rezÁ2v3dæpN, dalsøkk i skogen på Sørle og Gåserød, sør for Grøvle. Dalsøkket

skråner bratt nedover mot Guttersrødelva, og særlig på sørsiden er terrenget svært bratt. Førsteleddet kan være norr. rifa f., 'revne, kløft' (jfr. NG XII:266). Det passer med terrenget. Alternativt kan det være norr. refr m., 'dyrenavnet rev', men det virker mindre sannsynlig. Sisteledet er norr. dalr m., 'dal'.

Revejordet, rez2v3j oq3, Jorde på Nordre Rønneld. Førsteleddet kommer av norr. refr m., 'dyrenavnet rev' og viser tilbake på tidligere bruk av jordet til reveoppdrett. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Rognhaugen, rāM2nh3u3n, haug og beite på Vestre Rønneld. Haugen er et landemerke i landskapet, så sisteledet må være norr. haugr m., 'haug', ikke norr. hagi m., 'hamnehage', selv om det ville gitt samme uttale. Det vokser ikke rogn her, derimot en del eik. Siden rogn er vanlig i området, kan det ha vært rogn her tidligere. Førsteleddet kan komme av norr. reynir m., 'rognetre', men vel så sannsynlig er det at førsteleddet er norr. hraun n., 'stengrunn' (jfr. også NG, Indl.: 69-70).

Rognløkka, rāM2nløkka8, jorde på Søndre Syverstad. Førsteleddet kan komme av norr. reynir

m., 'rognetre' eller norr. hraun n., 'stengrunn' (jfr. også NG, Indl.:69-70). Det stikker et fjellskjær opp på jordet og det vokser rogn på Gunnarhaugen like ved, så begge forklaringer passer. Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Rovetjern, rāĀ2v3KæN / roĀ2v3Kenn, tjern i skogen på Østre Rønneld. Tjernet er langt og smalt.

Førsteleddet må være norr. rófa f., 'hale' og viser tilbake på formen på tjernet. Navneleddet er ikke uvanlig i stedsnavn der lokaliteten er lang og smal (NSL:260). Ordet 'rove' virker fremmed i dialekten i dag, men har vært brukt om hale i Østfold tidligere (Strømshaug 1995:88). Sisteledet er norr. tjózn, 'tjern, lite vann'.

Rødekra, rø2ekra8, jorde på Østre Rønneld. Jordet har rød, sandaktig jord. Området besto tidligere av myrer eller "udyrtet hede" (Stene1996:23). Mange teignavn i området, både på Rønneld og nabogårdene Oremo og Sandbekk, har *myr* som sisteledd. Det er mulig jordsmonnet også inneholder myrmalm (norr. rauði m.). Førsteleddet er norr. rauðr 'rød'. Sisteledet er norr. ekra f., 'eng på åkerstykke'.

Rørmyr, røR2myr, myr i skogen på Østre Rønneld på delet mot Oremo. Førsteleddet må være

norr. røyrr m., 'rør, siv' (jfr. NG I:217), sisteleddet norr. mýrr f., 'myr'. Navnet viser til vegetasjonen i eller omkring myra.

Rørmyr, rø_r2my_r, myr og skogsområde på Gåserød. Førsteleddet må være norr. røyrr m., 'rør,

siv' (jfr. NG I:217), sisteleddet norr. mýrr f., 'myr'. Navnet viser til vegetasjonen i eller omkring myra.

Rørtjern, rø_r2Kæ_N, skogstjern på Vestre Sørleklev. Førsteleddet må være norr. røyrr m., 'rør,

siv' (jfr. NG I:217), sisteleddet norr. tjørn f., 'tjern, lite vann'. Det må være vegetasjonen ved tjernet som har opphavet til navnet. Én informant kaller dette tjernet **Søndre Gørtjern**, sø_n2nær₃ gø_r2Kæ_N.

Sagaløkka, saÁg₁a8lø_kka8, jorde på Tegneby. Det er registret sag på Tegneby, men den lå der

småbruket Willskov ligger nå. Det kan ikke ha vært en vanddrevet sag ved eller på Sagaløkka, men det er mulig det kan ha vært en dampdrevet sag her. Selv om sammenhengen er uklar, må førsteleddet være norr. soz_g f., 'sag'. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Sagtomta, saÁg₂tå_mta8, området øst for husene på Søndre Syverstad. Det står en sag her, noe

førsteleddet peker tilbake på. Sisteleddet tomt betyr vel her 'utendørs lagringsplass'.

Sauejordet, seu₂3jō_q3, jorde på Nordre Lilleby. Informanten mener det må ha gått sauer her

tidligere. Førsteleddet er norr. sauð m., 'sau'. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Saeløkka, seu₂3lø_kka8, jorde på Nordre Syverstad. Førsteleddet er norr. sauð m., 'sau'. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'lite jorde, inngjerdet mark'.

Saugedalen, tidligere husmannsplass sør for Syverstadvannet, antakelig nær

Syverstadvannbekken. Førsteleddet må være norr. soz_g f., 'sag'.

Schäferhundgropa, sxe_z2f3rhunngropa8, åpent område i skogen på delet mellom Sandbekk og

Østre Rønneld. En hundeklubb har tilholdssted her, og førsteleddet, schäferhund, viser til dette. Sisteleddet må være grop f., i betydningen 'sandgrop, sandområde'.

Skaujordet, sk3u2j0q3, jorde på Berger. Jordet ligger inntil skogen. Førsteleddet er norr. skógr

m., 'skog', sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Skaujordet, sk3u2j0q3, jorde på Hjortås. Jordet ligger inntil skogen. Førsteleddet er norr. skógr

m., 'skog', sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Skauløkka, sk3u2l0kka8, jorde på Vestre Voll. På et kart fra 1775, er området tydelig markert

som skog, og jordet må være oppdyrket skog. Førsteleddet er norr. skógr m., 'skog', sisteleddet er norr. lykkja f., 'lite jorde, inngjerdet mark'.

Skauringshaugen, sk3u2ringsh3u3n, liten ås og gravrøys på Søndre Syverstad. Navnet står på

kartet, men er navnet Konvallåsen som er i bruk på gården. Det er ikke trær midt på haugen. Trærne danner en sirkel omkring haugen, og førsteleddet viser tilbake på dette. Sisteleddet er norr. haugr m., her i betydningen 'gravhaug'.

Skaustykket, sk3u2st0kk3, jorde på Øvre Sørle. Det ligger et beite mellom jordet og skogen.

Tidligere må skogen ha gått helt ned til jordet, og/eller jordet må være oppdyrket skog. Førsteleddet er norr. skógr m., 'skog'. Sisteleddet er norr. stykki n., her 'jordstykke'.

Skausveien, sk3u1svæi3n, skogsvei på Gåserød. Førsteleddet er norr. skógr m., 'skog'.

Sisteleddet er norr. vegr m., 'vei'. Navnet betyr 'veien gjennom skogen'.

Skinnarbekk, sxin2nærbekk, bekk fra Sandbekkmosen til Tvetervannet. Førsteleddet er vel

helst norr. skína, 'skinne, lyse, stråle', sisteleddet norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Navnet beskriver bekkens utseende.

Skjulløkka, sxuq2l0kka8, jorde på Østre Rønneld. Jordet ligger inntil skjulet. Førsteleddet er norr.

skjól n., 'skjul, skur'. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Skjæraløkk, sɬæˈlraˌlœkka, jorde på Hjortås. Jorden ligger mellom fire fjellskjær eller hauger.

Førsteleddet kommer av norr. sker n., 'skjær' (jfr. NG, Indl.:75). Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Skovlimyra, skåˈv2limyra, myr i skogen på Sandbekk. Førsteleddet er bostedsnavnet Skovli, en

tidligere stue på Bastemark-siden av delet.

Slette, sɬeˌt3myˌr, jorde på Østre Sandbekk. Jordene på Sandbekk er store og slette, og ut

fra uttalen må førsteleddet være norr. slétta f., 'flat strekning', her 'flat myrstrekning'.

Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'.

Slottsfjellet, slåˌttsfjell3, åstopp med rester etter en gammel bygdeborg og grensepunkt i

skogen mellom Lilleby, Østre Rønneld og Vestre Rønneld. Førsteleddet viser til bygdeborgen. Sisteledet er norr. fjall n., 'fjell'.

Smedhytta, sméˌ2hytta, gårdsbruk, tidligere husmannsplass under Nedre Sørle, nevnt 1775

(Hoel:276). Det må ha bodd en smed på plassen. Førsteleddet er norr. smiðr m., 'håndverker, smed'. Sisteledet er hytte f., 'mindre hus'.

Smedstuløkk, sméˌ2stulœkka, jorde på Østre Sandbekk. Jorden ligger inntil smia. Her virker

det som om førsteleddet smedstue er synonymt med smie av norr. smiðja f. Alternativt måtte det være snakk om bolig for en smed, men det avviser informanten. Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Smiehagen eller **Smiehaugen**, smiˌ2h3uen, hamnehage/kalvebeite på Prangerød. Beitet ligger

inntil den gamle smia på gården. Førsteleddet er norr. smiðja f., 'smie'. Siden navnet har sammensatt form, kan man ikke ut fra uttalen avgjøre om sisteledet er norr. hagi f., 'hamnehage' eller norr. haugr m., 'haug'. Lokaliteten danner en liten høyde, men området har vært brukt til hamnehage. Like ved ligger et annet kalvebeite, Hagen. Det utmerkende førsteleddet kan ha kommet til for å skille de to hagene fra hverandre.

Smiejordet eller **Smiestykket**, smiÂ23joq3 / smiÂ23støkk3, jorde på Øvre Sørle.

Jordet ligger ved

smia. Førsteleddet er norr smiðja f., 'smie'. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke, i varianten av navnet norr. stykki n., 'jordstykke'.

Smieløkka, smiÂ23løkka8, jorde på Østre Rønneld. Jordet ligger ved smia. Førsteleddet er norr

smiðja f., 'smie', sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet jordstykke, lite jorde'.

Smiestykket, smiÂ23støkk3, jorde på Rød. Jordet ligger ved smia. Førsteleddet er norr. smiðja f.,

'smie', sisteledet norr. stykki n., 'jordstykke'.

Solliløkka, sol2liløkka8, jorde på Nordre Lilleby. Jordet ligger i en solvendt skråning.

Førsteleddet må være et appellativ solli f., 'solvendt li, skråning'. Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Springvannsdammen, sprim2Mvannsdamm3n, dam på Ravnemyr. Da det ble lagt inn vann i

fjøset, tok man vann herfra. Førsteleddet er et appellativ springvann n., 'drikkevann'.

Sisteledet er norr. damm m., 'dam'.

Springvannsdammen, sprim2Mvannsdammen, dam på Øvre Sørle. Da man la inn vann, tok

man vann herfra. Førsteleddet er et appellativ springvann n., 'drikkevann'. Sisteledet er norr. damm m., 'dam'.

Stalljordet, sta8l12joq3, jorde på Berger. Jordet ligger inntil området der den gamle stallen sto.

Førsteleddet er norr. stallr m., 'rom for hester'. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Stalljordet, sta8l12joq3, jorde på Øvre Guslund. Jordet ligger bak stallen. Førsteleddet er norr.

stallr m., 'rom for hester'. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Stalljordet, stæ112joq3, jorde på Nordre Lilleby. Jordet ligger inntil tomte der stallen sto

tidligere. Førsteleddet er norr. stallr m., 'rom for hester'. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Stallstykket, stæll2støkk3, tidligere jorde på Storkasene. Jordet lå bak stallen.

Førsteleddet er

norr. stallr m., 'rom for hester'. Sisteleddet er norr. stykki n., 'jordstykke'.

Stengardløkka, steĀn2gaqløkka8, jorde på Rød. Tidligere var det et langt stengjerde her.

Førsteleddet kommer av norr. steingarðr, m., 'stengjerde'. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Stenlia, steĀn2lia8, jorde på Søndre Lilleby. Jordet skrånet ned mot en bekk som nå er lagt i rør.

Navnet beskriver lokaliteten. Førsteleddet er norr. steinn m., 'sten'. Sisteleddet er norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside'.

Stensrød, stensl1rø, tidligere husmannsplass på Prangerød, avmerket på kartet fra 1775 i formen "Steenene", men Stensrudmosen like ved er avmerket som "Stensrud Mosen".

Førsteleddet i samme navn fra andre steder er sammensatt med mannsnavnet Stein eller et navn sammensatt med Stein (jfr. bl.a. NG I:117 og 134). Mange ruð-navn har personnavn som førsteledd. Denne plassen ligger like nord for raet, et område med mye sten i jorda. Å knytte førsteleddet til norr. steinn m., 'sten', kunne for så vidt også virke rimelig med tanke på grunnforholdene, men da ville vel navnet snarere være Stenrød (jfr. NG I:294).

Sisteleddet er norr. ruð n., 'rydning'.

Stokkedalen, ståk2k3dæĀN, dalføre i skogen på Nedre Sørle. Førsteleddet må være norr. stokkr

m., 'tømmerstokk'. Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal'. Ut fra kartet virker det som om det er en naturlig ferdselsvei i dalføret fra Stokkedal og vestover og at det kan passe å kjøre ut tømmer den veien. Det må uansett være skogsdrifta på stedet som har gitt inspirasjon til navnet.

Stordiket, stoĀr2diĀk3, bekk ved Demmene og Sørleklev, samme lokalitet som

Vesttorpbekken/Prangerødbekken. Navnet brukes i Sørleklev-området og beskriver bekkens utsende her. Førsteleddet er norr. stórr, 'stor'. Sisteleddet er norr. díki n., 'dike, grøft'.

Storjordet, stoÁ2rjoq3, jorde på Østre Sandbekk. Jordet er vel ikke så mye større enn mange av

de andre jordene på gården, men kan ha vært det en gang. Gårdskartet fra 1904 viser at nydyrking på 1900-tallet har gjort flere av de andre jordene større enn det de var tidligere. Førsteleddet er norr. stórr, 'stor'. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Storkasene, stoÁ2rkas3n3, gårdsbruk, tidligere husmannsplass under Vestre Rønneld, nevnt

1704 (Hoel:241). I folketellingen 1865, er det registrert to ulike husmannsfamilier på Storkasene. Det forklarer vel flertallsformen av navnet. Førsteleddet er norr. stórr, 'stor'. På kartet fra 1775 finnes også "Lille Kaesen" like ved. Det er vel dette navnet navnets førsteledd relaterer til. Sisteleddet er norr. kozs f., 'dyng, haug' (jfr. NSL:181) og forteller om hvordan plassen er ryddet.

Strandvoll, strann2våll, jorde på Øvre Guslund. Jordet ligger inntil bekken. Førsteleddet norr.

strozd f., 'strand, elvebredde' viser til plasseringen. Sisteleddet er norr. vozllr m., 'voll, grasmark, eng' og forteller vel om opprinnelig bruk av jordet.

Strømstadstenen, strøm2stasteÁn4n, delesten i skogen mellom Rønneld, Sandbekk, Grinderød

og Bastemarka, samme lokalitet som Kløvingstenen. Stenen ligger helt ute ved bekken der det er sterk strøm ved høy vannføring, og navnet må vise tilbake på dette. Førsteleddet må være et stedsnavn *Strømstad 'stedet der det er strøm i vannet' jfr. NG XV:260), men et slikt navn finnes ikke i materialet. Navnet *Strømstad må ha norr. straumr m., 'strøm' som førsteledd og norr. staðr m., 'sted' som sisteledd.

Stubbemyr, stub2b3myr, jorde på Østre Sandbekk. Stubbemyr er et ungt jorde. To tredeler av

jordet er ikke med på gårdskartet fra 1904. Den delen av jordet som da var dyrket opp lå inntil utmarka. Førsteleddet må være norr. stubbi m., 'stubbe'. Sisteleddet er norr. mýrr f., 'myr'. Bakgrunnen for navnet er kanskje 'myra med stubbene', og at navnet har kommet til mens man brøt opp jordet.

Stuejordet, stuÁ23joq3, jorde på Grinderød. Jordet ligger bak den gamle hovedbygningen på

gården. Førsteleddet er norr. stofa f., 'stue, hus'. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Suteråsen, su2t3rás3n, ås og delepunkt på Syverstad mellom småbrukene Kleva og Lia.

Førsteleddet i navnet er vel helst norr. sútari m., 'skomaker'. Alternativt kunne det være slektsnavnet Suter. Helge Hallesby skriver fra Aremark at Sutterløkka der har fått navn etter sveitseren Joseph Sutter (Hallesby 1944:66). På midten av 1800-tallet kom sveitsere til Østfold for å lære bort fjøsstell. Yrkesbetegnelsen sveiser, 'fjøsruker' har opphav i dette. I folketellingen 1865 er det registrert fire voksne menn med etternavnet Sutter/Suther med sveitsisk opprinnelse i Østfold, men ingen i Skjeberg, selv om slektsnavnet Suther med sveitsisk opprinnelse også er kjent her. Heller ikke i de andre folketellingene på 1800-tallet ser det ut som om noen med dette navnet har forbindelse til dette området. Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås'. Sannsynligvis har det en gang bodd en skomaker i nærheten og at åsen har fått navn etter ham.

Svartebekk, svað2T3bekk, bekk mellom Lille Grinderødtjern og Bergsjø. Førsteleddet er norr.

svartr, 'svart, mørk' og viser til et utseendet. Skogsterrenget skråner bratt ned på begge sider av bekken og bidrar til at bekken virker mørk. Sisteledet er norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Svarttjern, svaðT2KæÁðN, tjern i skogen på delet mellom Vestre Sørleklev og Demmene.

Tjernet

er omgitt av høyereliggende åser. Førsteleddet må være norr. svartr, 'svart, mørk', og viser til tjernets utseende. Sisteledet er norr. tjózn f., 'tjern, lite vann'.

Svarttjern, svaðT2KæÁðN, tjern i skogen på delet mellom Østre Rønneld og Oremo.

Området

består av skog, og terrenget stiger bratt rundt tjernet, noe som gir skygge. Førsteleddet må være norr. svartr, 'svart, mørk', og viser til tjernets utseende. Sisteledet er norr. tjózn f., 'tjern, lite vann'.

Sververbråten, tidligere husmannsplass under Østre Rønneld, nevnt 1801. Ut fra

beliggenheten, mener Kåre Hoel at plassen må være den samme som Fjellbråten. Kåre Hoel nevner også navnene *Svarver Kasen*, nevnt 1713, *Svarver Braaten*, nevnt 1715 og *Svarver Broe*, nevnt 1723. De tre navnene gjelder samme plass, og førsteleddet tyder på at en svarver 'dreier' må ha bodd her. (Hoel:238). Sisteledet er norr. broti m., 'avbrent stykke, åpen rydning i skog'.

Syverstad, sy2v3aSTa, eldre uttale sxuÁaSTa (Hoel:302) og sjúÁqsta (NG, I:248), gårdsbruk. Rygh

skriver at navnets opprinnelse og betydning er ukjent, men at det kan tenkes å stå i forbindelse med skjól n., 'skjul, ly' (NG, I:248). Kåre Hoel drøfter dette og ender opp med at navnet kommer av en appellativisk sammensetting med sjúl n., nemlig et *skiulastadher, 'platsen med skjulen' (Hoel:306). Syverstad består av fem bruk: Nordre, Vestre, Mellom og Søndre Syverstad (to bruk). Disse navnene virker mest å være skriftformer i offentlig bruk. Gårdstunene ligger samlet og både jorda og skogen til de ulike brukene ligger som spredte teiger innimellom hverandre, nesten som i det gamle teigblandingssystemet. Kåre Hoel har notert uttalen "no711gáaN" om Nordre Syverstad (Hoel:17310) og "me211omgáaN" om Mellom-Syverstad (Hoel:17320), men mest brukes vel 'bort hos' og så fornavnet til den man mener. Det virker som om Syverstad som felles navn av alle i området uten nærmere bestemmelsesledd.

Søndre Løkka, søn2nær3 løk2ka8, jorde på Søndre Lilleby. Inntil slutten av 1970-tallet var jordet

beitemark. Jordet ligger sør i innmarka. Navnet kommer av norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Søndre Løkke, søn2nær3 løk2k3, jorde på Østre Sandbekk. Gårdskartet fra 1904 viser at jordet

låg i sørenden av innmarka. Senere er innmarka ytterligere utvidet sørover ved nydyrking.

Navnet kommer av norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Sønnafor, søn2næfør, jorde på Oremohaugen, underforstått 'jordet sønnafor'. Jordet ligger sør-

vest på eiendommen., sønnafor tunet.

Sønnafor, søn2næfør, skog på Søndre Syverstad, underforstått 'skogen sønnafor'. Skogen ligger sør på eiendommen.

Sørbakken, søÁr2bakk3n, jorde på Vestre Syverstad. Jordet heller nedover mot bekken i vest.

Førsteleddet viser til at jordet ligger sør i innmarka. Sisteledet er norr. bakki m., 'bakke'.

Sørjordet, syÁd2joq3, jorde på Tegneby. Førsteleddet viser til at jordet ligger sør i innmarka.

Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Sørjordet, søÁr2joq3, jorde på Rognemyr. Jordet er det sørligste av to jorder på gården.

Førsteleddet viser til dette. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Sørjordet, søÁr2joq3, jorde på Øvre Sørle. Jordet ligger lengst sør i innmarka.

Førsteleddet viser

til dette. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Tamburkollen, åstopp på Nedre Guslund. Navnet er ikke nevnt av informantene, men er oppført på den nyeste utgaven av økonomisk kartverk 1:5000 som er tilgjengelig på internett (Norgesglasset). Førsteleddet må være tambur m., 'trommeslager'. Det er naturlig å tenke seg at navnet har kommet til enten ved at en trommeslager har bodd i nærheten eller at det har skjedd noe her som en trommeslager har vært involvert i. Sisteledet er norr. kollr m., 'koll, rund fjelltopp'.

Taterplassen, taÁlt3rpqass3n, tømmerplass på delet mellom Sandbekk og Oremo.

Tatere pleide

å slå leir og overnatte her. Førsteleddet er tater m., 'omreisende folk'. Sisteledet er plass m., 'flatt, åpent areal'

Tegneby, tæi2n3by, eldre uttale tæ2ngneby (NG I:246), gårdsbruk. I følge Rygh må førsteleddet

være þegn m., "fri Mand ...(eller)...gjæstfri Mand" (NG I:246). Kåre Hoel tilføyer at þegn i navn ikke bestemt kan fastslås, men at det må være snakk om en slags hirdmann eller kriger i kongens tjeneste. Sisteledet er norr. bœr eller býr, 'gård'.

Til høyre for veien, te høy2r3 får væi23n, skogsteig på Gåserød, underforstått 'skogen til høyre

for veien'. Teigen ligger på høyre side av en skogsvei.

Til venstre for veien, t3 ven2str3 får væi23n, skogsteig på Gåserød, underforstått 'skogen til

venstre for veien'. Teigen ligger på venstre side av en skogsvei.

Tingveien, tiMM2væi3n, gammelt navn på veien fra Øvre Guslund til Rønneld, nå kalt Rønneldveien. Guslund var tingsted i middelalderen (Hoel:295). Rønneld nevnes som lensmannsgård fra slutten av 1500-tallet, og var det til godt ut på 1800-tallet (Veel 1944:257ff). Utover på 1700-tallet ble det vanlig at lensmannsgården ble fast tingsted på bygdene (Eliassen og Norseng 2005:409). Førsteleddet i navnet er norr. Þing n., 'ting', men hvorvidt tingstedet som nevnes er Guslund eller Rønneld, er vanskelig å fastslå. Sisteledet er norr. vegr m., 'vei'.

Tjernsbingen, KæÁ1þNsbimM3n, jorde på Grinderød. Jordet ligger inntil Lille Grinderødtjern, og

førsteleddet viser til dette. Sisteledet er norr. þingr m., 'binge avdelt rom'. Jordet er lite og avgrenses av flere mindre skogsrabber.

Tjernstykket, KæÁþN2støkk3, jorde på Vestre Grinderød. Jordet ligger inntil Store Grinderødtjern, og førsteleddet viser til dette. Sisteledet er norr. stykki n., her 'jordstykke'.

Tordenskioldsmyra, tor2densxållsmýra8, jorde på Østre Rønneld. Førsteleddet er personnavnet

Tordenskiold. Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'. Peter Wessel Tordenskiold, 1690-1720 skal visstnok ha eid Østre Rønneld en kort periode. Østre Rønneld er blant bygdas største gårder og tidligere var det vanlig for personer med formue å plassere denne i gårder eller gårdparter. Tordenskiold bodde neppe på Rønneld, men myra kan være grøftet og dyrket opp i hans tid.

Torgalsbøe, forsvunnet husmannsplass under Øvre Sørle, nevnt 1723 (NG I:246). Det er vanskelig å tolke navnet da lokalisering og uttale er ukjent. Oluf Rygh beskriver et navn "Torgalsbøen", og setter førsteleddet i navnet til mannsnavnet Torgard (NG I:206). Det kan også være tilfelle her. Sisteledet må vel være norr. bœr m., 'hus. gård eller innmark'.

Tryggelsmyr, tryg2g3lsmýÁr, myr sør for Brudalen. Myra har avlang form og ligger i søkket

mellom to åser. Førsteleddet kan være norr. trygill m., 'lite trau'. Det virker ikke som om dette er et mye brukt navneledd, men norr. trog n., 'trau', er brukt i stedsnavn. Rygh skriver om gårdsnavnet *Spiketrog* i Buskerud at navnet "synes at sigte til Hulninger i Jorden: Lokalteten har her Traugform" (NG V:450). Da er det ikke usannsynlig at ordet for lite trau også kan være brukt om tilsvarende forhold. Sisteleddet er norr. mýrr f., 'myr'.

Tufteila, tʊf2t3il''a, naturlig vannkilde ved kårboligen på Gåserød. Førsteleddet må komme av

norr. tuft f. eller topt f., 'tuft, tomt'. (jfr. NG I:118 og NG, Indl.:82).

Tømmerdalen, tøm2m3rdæN, dalsøkk i skogen på Prangerød. Førsteleddet må være norr. timbr n., 'tømmer, bygningsvirke'. Det går en skogsvei i dalsøkket som må ha blitt brukt til utkjøring av tømmer. Utgangspunktet for navnet kan være 'dalen der man kjører ut tømmer'.

Tømmeråsen, tøm2merås3n, ås og grensepunkt i skogen på Syverstad ved grensa til Berg. Førsteleddet må være norr. timbr n., 'tømmer, bygningsvirke' og vise til skogsdrift i området, man hvordan navnet har oppstått er uvisst. Sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Tørrenga, tørr2eMma8, jorde på Nedre Sørle. Førsteleddet viser til at jordet tørker raskt opp om

våren. Ofte har man begynt våronna her. Sisteleddet er norr. eng f., 'eng, grasmark'.

Tørrenga, tørr2eMma8, jorde på Sønsterød. Gården drives i dag fra Nedre Sørle, og det er der

man bruker dette navnet. Jordet ligger inntil Nedre Sørles jorde med samme navn. På Sønsterød er betegnelsen *Det nederste jordet* brukt. Førsteleddet viser til jordet tørker raskt opp om våren. Sisteleddet er norr. eng f., 'eng, grasmark'.

Vestenga, vest2eMma8, jorde på Vestre Syverstad. Jordet ligger lengst vest på eiendommen, og

førsteleddet viser til dette. Sisteleddet er norr. eng f., 'eng, grasmark'.

Vestenga, vest2enga8, jorde på Vestre Grinderød. Jordet ligger vest i innmarka, og førsteleddet

viser til dette. Sisteleddet er norr. eng f., 'eng, grasmark'.

Vestjordet, vest2j0l3, jorde på Oremo. Jordet ligger lengst vest i innmarka, og førsteleddet

viser til dette. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Vestjordet, vest2j0l3, jorde på Østre Rønneld. Jordet ligger vest i innmarka, og førsteleddet

viser til dette. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Vollebekken, vål2l3bekk3n, den delen av Ingedalsbekken som passerer Øvre Voll og Øvre

Sørle. Førsteleddet er gårdsnavnet Voll. Sisteleddet er norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Vollebrua, vål2l3brua8, bru over Ingedalsbekken mellom Voll og Syverstad.

Førsteleddet er

gårdsnavnet Voll. Sisteleddet er norr. brú f., 'bru'.

Volledalen eller **Volledalene**, vål2l3dæÁðN / vål2l3dæqæn3, beiter langs Vollebekken på Øvre

Voll og Øvre Sørle. Førsteleddet er gårdsnavnet Voll. Sisteleddet er norr. dalr. m., 'dal'.

Vollerabben, vål2l3ræbb3n, mindre skog/høyderygg på Vestre Voll. Skogen ligger inntil delet

mot Østre Voll. Førsteleddet er gårdsnavnet Voll. Sisteleddet er rabb m., 'stenet, lav jordrygg', her 'lav fjellrygg'..

Volleskauen, vål2l3sk3u3n, skog på Vestre Voll. Skogen ligger inntil delet mot Øvre Voll.

Førsteleddet er gårdsnavnet Voll. Sisteleddet er norr. skógr m., 'skog'.

Ysterød, yÁ2st3røÁ, tidligere husmannsplass på Oremo og Østre Sandbekk, nevnt 1657

(Hoel:243a). Ysterød ligger ytterst i en gruppe på sju rud-gårder (Rød, Sønsterød,

Prangerød, Gåserød, Kopperød, Stensrød og Ysterød). Kåre Hoel nevner et åttende,

forsvunnet, ruð-navn i nabolaget, Mellerød. Opphavet til navnet er 'den ytterste rydningen, den ytterste rud-gården'. (Hoel:243b).

Østlund, øst2lunn, boligeiendom på Østre Løkke, tinglyst 1900. Eiendommen ligger øst for åsryggen Lundeberget. Førsteleddet peker tilbake på dette. Sisteleddet er lund m., 'liten skog' som i navnet Lundeberget og det er nok dette navnet som ligger til grunn for navneleddet.

4.1.3. Assosiative navn

Materialet har 59 assosiative navn, navn som er dannet ved at navngiver har assosiert noe med lokaliteten:

7. juni 1945, jorde på Øvre Sørle. Jordet manglet navn da gårdskartet skulle tegnes 7. juni 1945, og tegneren foreslo dagens dato som navn på jordet. Siden har man brukt dette navnet.

Albany, all2bånni, boligeiendom på Østre Løkke. Eiendommen er kalt opp etter Albany i Amerika. Huset som sto der tidligere var bygget i amerikansk stil. Eieren brakte med seg tegningene fra Amerika på begynnelsen av 1900-tallet.

Bikkjeskinnet, biK2K3sxinn3, jorde på Oremo. Jordet skal ha seig jord som det er vanskelig å

bearbeide, noe som må ha gitt assosiasjoner til et hundeskinn, underforstått 'jordet som er seigt som et hundeskinn'.

Billingen, bil2liM3n, forsvunnet sten og grensepunkt i skogen mellom Vestre Rønneld, Lilleby

og Prestegården. To bekker møtes her. Navnet kommer av norr. billingr m., 'tvilling', og det er de to bekkene man må ha tenkt på. Tilsvarende navn finnes også andre steder (jfr. NSL:70).

Brennevinet, brenn2vin3, jorde på Nedre Sørle. Det har vært brønn her, og kartet fra 1775 viser at tunet lå her tidligere, noe teglsten i jorda også kan tyde på. Nils Rød skriver at gården er merket av her på et kart fra 1826 også. Han mener gården må ha brent ned og at det er grunnen til at tunet ble flyttet. Han setter teignavnet i sammenheng med dette (Rød 1997:48), men sammenhengen virker ikke helt åpenbar. Sørle er blant gårdene hvor det foregikk brennevinsproduksjon i første halvdel av 1800-tallet (Rød 2003:37). Ovenfor er Brenneridammen på Øvre Sørle satt i sammenheng med dette. Hvorvidt brennevinsproduksjonen gjaldt begge eller bare én av Sørlegårdene er uvisst, og det er mulig at også dette navnet kan sees i sammenheng med denne. Mer sannsynlig er det nok likevel at navnet har kommet til med en ironisk eller skjemtende hensikt og at navnet er et assosiasjonsnavn.

Bruseren, bruːsæːN, haug og beite ved bekken på Søndre Syverstad. Haugen må ha kommet til

som følge av at bekken en gang har skiftet løp. Navnet er en substantivering av verbet bruse 'suse sterkt, syde, skumme' og viser vel helst tilbake på vannføringen i eller lyden av bekken like ved.

Båsen, bɑːsɔn, høyde og grensepunkt i skogen mellom Nordre, Vestre og Mellom-Syverstad.

Kartet viser fire mindre topper på høyden, og særlig to av dem står tett og danner en trang kløft som må ha gitt assosiasjoner til en bås. Navnet må komme av norr. báss m., 'bås, plass for fastbundne husdyr' (jfr. NG VI:73).

Det glade hjørnet, de ɡʁaːʒ jøːrɔn, veikryss der Rokkeveien og Rognemyrveien møtes. Navnet

viser til at krysset tidligere var møtested for ungdommen.

Fjerdings, fjæːrɔmmɔn, jorde på Vestre Syverstad. Jordet er stort og tilsvarer vel én firedel av

innmarka ved tunet. Navnet kommer av norr. fjórðungr m., 'fjerdepart av noe'.

Fliken, fqiːlkɔn, jorde på Syverstad. Jordet er lite og smalt. Navnet kommer av norr. flík f.,

'avrevet stykke' og må være gitt som et assosiasjonsnavn.

Frydenlund, fryːldɔnlunn, småbruk, tinglyst 1888. Navnet virker å være et døpenavn uten

nærmere tilknytning til stedet, men med en positivt betoning.

Furuly, fuːruly, tidligere stue på Øvre Voll. Stua må være fra 1900-tallet, siden boplassen ikke

er ikke nevnt i folketellingene på 1800-tallet. Navnet passer godt siden stua lå i skogkanten, men navnet er nok likevel et nyere døpenavn med positiv betoning.

Galteryggen, gælːtɔryggɔn, jorde på Østre Løkke. Jordet er langt og smalt og har en svakt buet

form, noe som må ha gitt assosiasjoner til en griserygg. Navnet kommer av appellativet galterygg.

Galteryggen, gæl2t3rygg3n, ås og skogsdele mellom Rønneld og Vik. Åsen er avlang, og må ha

gitt assosiasjoner til en griserygg. Navnet kommer av appellativet galterygg.

Gardermoen, gar2d3moÁn, sveitserstua på Sandbekk. Stua lå i skogskanten før jordene bak ble

dyrket opp. Stua er sannsynligvis oppkalt etter Gardermoen i Ullensaker som tidligere var mest kjent som militær øvelsesplass (NG II:325). Navnet kan være gitt i skjemtende hensikt. Antakelig har det bodd noen her som har hatt en tilknytning til Gardermoen.

Gnaldret, gnæl11ra8, stenrøys øst for Sørlesætre. Navnet må være bestemt form, entall av substantivet gnalder, 'høy gjøing eller skjelling', og opphavet til navnet kan ha vært hunder som stoppet foran et hi og gneldret. Informanten mente at det hadde vært revehi i området. Navnet **Sørlesætre gnaldra** er også brukt om lokaliteten. Førsteleddet er bostedsnavnet Sørlesætre og viser til beliggenheten.

Grasgodt, graÁs2køtt, jorde på Grinderød. Tidligere var det bosetting her. Navnet må være et

rosende navn (jfr NG, Indl.:39), og sikte til god gras-avling.

Gryta, gryÁ2ta8, jorde på Tegneby. Jordet hadde skålform før det ble planert. Navnet kommer av

norr. grýta f., 'gryte', her 'søkk i terrenget'.

Gåsehalsen, gåÁs3hals3n, innsnevring i Børtevannet. Formen har gitt assosiasjoner til en gåsehals.

Hakelund, haÁk11unn, Rygh har uttalen hau2elónn (NG I:246), småbruk, tidligere husmannsplass under Gåserød, nevnt 1775. Gården ble overført til Halden i 1966. Hoel mener riktigere skrivemåte er Hakelund, at gården har samme navn som Hakelund i Idd og at gården kanskje er oppkalt etter denne. (Hoel:256-257).

Holdtopp, hålt2åpp, grensepunkt mellom Grøvle og Oremo i skogen ved Børtevannet. Navnet

viser til at grunneierne tar pause her når de går opp grensene i skogen.

Husa, huÁ1sa8, jorde på Øvre Sørle. Navnet kommer av norr. hús n., 'hus'. Det ligger to

skogsrabber på jordet som kanskje kan ha gitt assosiasjoner til hus. Alternativt kunne navnet vise til eldre bebyggelse. Det er ikke tilfelle på kartet fra 1775. Da var det skog der jordet er nå. Hjortås som ble skilt ut fra Syverstad i 1824 grenser inntil jordet. Det kan tenkes at den første bebyggelsen på Hjortås kan ha ligget inntil jordet, men det er ikke fastslått.

Huset, huÁ1s3, jorde på Søndre Syverstad. Navnet kommer av norr. hús n., 'hus'. Det ligger en

skogsrabb på jordet som må ha gitt assosiasjoner til et hus. Det virker usannsynlig at det skal ha vært bebyggelse her.

Hviler'n, viÀ21æN, område i skogen på Oremo ved skogsveien til Søndre Morttjern, øst for Svarttjern. Navnet viser til at det var her man tok pause midtveis på veien fra plassene i Fjella til gårdene i bygda.

Jeriko, jeÁ1riko, punkt mellom jorda og skogen på Rognemyr. Det står en høyspentmast der nå.

Punktet må være oppkalt etter Jeriko i Palestina (jfr. NG I:23). Årsaken er ukjent.

Kjerringa, Kær2riMa8, ås/skogsdele mellom Prangerød og Oremo. Forklaringen må vel være at

formen på åsen har gitt assosiasjoner til ei kjerring. (jfr. NSL:183)

Klunken, kløn1k3n, punkt ved skogsveien til Søndre Morttjern. Her ble det en gang funnet en

flaske med en brennevinskvett. Navnet viser tilbake på dette.

Kroken, kroÁ1k3n, jorde på Søndre Syverstad. Jordet er kiler seg inn i skogen og danner et område for seg. Navnet kommer av norr. krokr. m., her i betydningen 'avsidet beliggenhet' (jfr. NG, Indl.:62).

Krysset, krysls3, y-formet jorde på Søndre Syverstad. Navnet viser til formen på jordet. Kryss

som navneledd må være i slekt med kors og kross som er vanlige navneledd i norske navn (NSL:191).

Langen, laM1M3n, innsjø på grensen mellom Skjeberg og Berg. Sjøen er lang og smal. Navnet

er en substantivert form av adjektivet lang og betyr ‘den som er lang’ (jfr. NSL:200).

Langen, 1aM1M3n, jorde på Søndre Syverstad. Jordet er u-formet, langt og smalt. Navnet er en

substantivert form av adjektivet lang og betyr ‘den som er lang’ (jfr. NSL:200).

Langen, 1aM1M3n, jorde på Vestre Syverstad. Jordet er langt og smalt. Navnet er en

substantivert form av adjektivet lang og betyr ‘den som er lang’ (jfr. NSL:200).

Roligheta, ro21iheta8, område på begge sider av stien nordover fra Syverstadmosen og inn i

Sørle-skogen. Navnet må være gitt med tanke på stillheten og stemningen i området.

Rulla, rul21a8, jorde på Nordre Lilleby. Navnet brukes om ”et Slaatte- og Akerland af bølgeformet Udseende” (NG 5:115).

Rulla, rul21a8, jorde på Oremo. Navnet brukes om ”et Slaatte- og Akerland af bølgeformet Udseende” (NG 5:115).

Rulla, rul21a8, jorde på Vestre Syverstad. Jordet har kuleform. Navnet brukes om ”et Slaatte- og

Akerland af bølgeformet Udseende” (NG 5:115).

Rulla, rul21a8, jorde på Vestre Sørleklev. Navnet brukes om ”et Slaatte- og Akerland af bølgeformet Udseende” (NG 5:115).

Rulla, rul21a8, jorde, tidligere beite på Prangerød. Jordet skråner nedover mot bekken. Navnet

brukes om ”et Slaatte- og Akerland af bølgeformet Udseende” (NG 5:115).

Rulla, rul21a8, tidligere jorde på Rognemyr. Jordet besto av en sandkule med åpne diker på alle

sider. Navnet brukes om ”et Slaatte- og Akerland af bølgeformet Udseende” (NG 5:115).

Rulla, rul21a88, jorde på Vestre Voll. Før jordet ble planert, hadde jordet kuleform. På begge

sider var det bekk og beite. Navnet brukes om ”et Slaatte- og Akerland af bølgeformet Udseende” (NG 5:115).

Rulla, rul21a88, jorde på Øvre Sørle. Jordet er avrundet på to kanter og litt kuleformet. Navnet

brukes om ”et Slaatte- og Akerland af bølgeformet Udseende” (NG 5:115).

Sadelknappen, saÁ2d3lknapp3n, grensepunkt i skogen mellom Syverstad og Tegneby.

En

gammel hestevei kommer forbi stedet. I grensepunktet er det festet en jernpigg i fjellet som må ha gitt assosiasjoner til en sadelknapp.

Sauedauden, s3u23d3u3n, punkt ved veien mellom Øvre Guslund og Løkka. På dette stedet

skal man ha funnet sau som var blitt drept av ulv. Så sent som 1870 var ulven en plage i Skjeberg og omegnen (Hultengreen:1999:17).

Signalen, siM2naÁl3n, høyt punkt i fjellet øst for Ingridtjern. Fram til 1814 ble vardebrenning

brukt for å varsle om trussel fra svenskene, og både navnet og lokaliteten ville passe bra for en varde. Én informant opplyser at det ikke er noen varde her, mens en annen mener at det har vært en mindre varde her. Det er en varde på det høyeste punktet nord-øst for Lille Krysstjern, ca 1,8 km unna. Det er mulig en varde ville stå for nær denne, men det er vanskelig å finne noen annen forklaring. Skjeberg bygdebok knytter stedsnavnet til krigen mot Sverige i 1716, og nevner at streifpartier av svenske soldater pleide å komme denne veien (Bakke 1953:301). Lokalbefolkningen må ha brukt stedet til å signalisere fare på en eller annen måte.

Snekketorp, snek2k3tårp, eldre uttale sne2kk3to8rp (Hoel:17273), tidligere husmannsplass under

Tegneby, nevnt 1865, senere eget bruk. Kåre Hoel mener plassen må være oppkalt etter gården Snekketorp i Idd (Hoel:279). I folketellingen 1865 er kona på plassen født i Idd. Det er derfor ikke umulig at familien kan ha tatt navnet med seg derfra.

Solskiva, soÁq2sxiva8, jorde på Søndre Syverstad. Jordet heller mot sør og er solrikt.

Navnet må

vise tilbake på dette.

Solskiva, soÁq2sxiva8, jorde, tidligere hamnehage på Syverstadholtet. Jordet ligger i en sør-

østvendt helling, og sola kommer først her om morgenen. Navnet må vise tilbake på dette.

Stadion, staÁldjon, jorde på Søndre Lilleby. Jordet er lite og rundt og avgrenses av skog på tre

sider. Det må være formen på jordet som har gitt assosiasjon til et stadion n., 'idrettsplass'.

Stilla, stil2l1''''a, grensepunkt i skogen mellom Gåserød og Sørle, inntil sørenden av Langen.

Navnet må være en substantivering av adjektivet stille og betegne stemningen på stedet.

Tersklen, tæʁS2kæʁN, veidump i Rognemyrveien ved Fjell. Fjellet under veien hindret slett vei,

og dumpa må ha gitt assosiasjon til en terskel. Den er nå sprengt bort.

Tranga, traM1M''''a, smal passasje mellom to jorder på Gåserød. Navnet er laget av adjektivet

trang og beskriver forholdet på stedet.

Trekanten, treÁ2kant4n, jorde på Gåserød. Jordet har form som en trekant.

Trekanten, treÁ2kant4n, jorde på Prangerød. Jordet har form som en trekant.

Trostehvila, tro2st3vila8, skogsområde på Hjortås. I dette området ble det fanget mye trost

tidligere. Førsteleddet kommer av norr. þrozzstr m., 'trost'. Sisteleddet er norr. hvíla 'hvile'.

Tyskland, tysk11lann, tidligere jorde på Rognemyr. Jordet må ha blitt oppkalt etter landet Tyskland, uvisst av hvilken grunn. Kanskje var det en tysker som var med å bryte det opp, jfr. Svenskemyra på Øvre Sørle.

Tørk opp, tørk2åpp, jorde på Tegneby. Jordet ligger mellom to bekker som møtes her.

Området har vært bløtt og tørket sent opp om våren. Rygh kaller navn av denne typen for "Imperativnavne" (NG, Indl.:19). Navnet må være gitt med ønske om at jordet skal tørke opp.

Tørk opp, tørk2åpp, jorde på Øvre Voll. Jordet var tidligere svært bløtt og tørket sent opp om

våren. Navnet må være gitt med ønske om at jordet skal tørke opp.

Unneberg, un2n3bæÁr, tidligere husmannsplass på Søndre Lilleby, nevnt 1723. Kåre Hoel

mener plassnavnet trolig er et oppkallingsnavn (Hoel:281). Andre steder der navnet er brukt er det forklart med 'under berget', etter beliggenheten (NG I:252). Det virker ikke så galt her heller. Plassen lå ved foten av en åsrygg.

Willskov, villliskåv, småbruk, tinglyst 1954. Før den tid lå stykket under Tegneby som hadde

sag her. Navnet virker litterært og er muligens et oppkallingsnavn.

4.2. Navn dannet med eksisterende stedsnavn

Til denne gruppen hører 231 av navnene i materialet. De deles i konnekterende navn og metonymisk overflyttede navn.

4.2.1. Konnekterende navn

Materialet har 168 konnekterende navn, navn som er dannet ved at et basisnavn knyttes sammen med et eksisterende stedsnavn:

Bergerhaugen, bæ2rjærh3u3n, gårdsbruk, tidligere husmannsplass under Lilleby og Berger.

Gården må være den samme som plassen *Berhaugen*, nevnt 1775 (Hoel:17287), men plassen ser ikke ut til å være nevnt i folketellingen 1801. Førsteleddet er sannsynligvis gårdsnavnet Berger, mindre sannsynlig en beskrivelse av forholdene på stedet, selv om det også kan passe. Sisteledet er enten norr. haugr m, 'haug' eller hagi m., 'hamnehage (i utmark)'. Det går an å tenke seg begge deler. Tunet ligger på en liten høyde, men gården har store beiteområder langs bekken som heller ikke tidligere kan ha egnet seg til annen drift. Det er sannsynlig at navnet er et opprinnelig teignavn *Hagen, h3u2en, og at området opprinnelig er brukt under Berger.

Bergsjø, bæ2sxø, innsjø på grensen mellom Skjeberg og Berg. Førsteleddet er sognenavnet *Berg*, sisteledet norr. sjór m. i betydningen 'innsjø'.

Bergås, bæ2j2ås, boligeiendom på Sandås, tinglyst 1902. Folketellingen 1900 har tre familier på

hvert sitt leiede jordstykke på Sandås. Bergås må være det ene. Sandås var tidligere husmannsplass under Lilleby. Førsteleddet må komme av norr. berg n. i betydningen 'fjell'. Bergås ligger helt inntil Sandåsfjellet. Sisteledet er ås, underforstått stedsnavnet Sandås. Også de to andre eiendommene på tidligere Sandås har ås som sisteledd.

Bettliåsen, bett2liås3n, åsrygg og delingspunkt i skogen mellom Vestre Grinderød, Brudalen,

Tegneby og Rød. Førsteleddet må være et stedsnavn *Bettli(a), selv om et slikt navn ikke finnes i materialet. Sisteledet er norr. áss m., 'ås, høydedrag'. Det antatte stedsnavnet *Bettli(a) må ha norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside' som sisteledd. Førsteleddet er vanskelig. Det kan være norr. besti n., 'bast', selv om det nok virker mindre sannsynlig. Rygh skriver om gårdsnavnet Besteland i Valle: "Forleddet kan maaske være Beste n., der betyder Træ (særlig Lindegrene) til at tage Bast af, eller et dermed nærbeslægtet Ord" (NG VIII:226). Hvis det er riktig, må det ha skjedd en assimilasjon; *bestli* har blitt til *bettli*. Utenfor innsamlingsområdet, nord-vest for åsen, ligger gården Bastemarka. Rygh mener dette navnet har bast som førsteledd (NG I:244). Alternativt, og det er vel det sannsynlige, kan førsteleddet være norr. beit f., 'beite, beiting', og at diftongen over tid er blitt redusert eller norr. bit n., 'beite, fehamn'. Det tidligere småbruket Brudalen er ryddet ved foten av Bettliåsen. Fjella-området har tradisjonelt vært brukt til sommerbeite, og det er ikke usannsynlig at området ved Bettliåsen har vært fast beitestet før det ble bosetting her.

Biås, boligeiendom på Sandås, tinglyst 1902. Folketellingen 1900 har tre familier på hvert sitt leiede jordstykke på Sandås. På den ene eiendommen er det bikuber. Biås må være denne eiendommen, og førsteleddet er insektarten bie. Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås', her underforstått stedsnavnet Sandås. De tre eiendommene utgjorde tidligere husmannsplassen Sandås under Lilleby.

Blikkskollen, bqikks2kål13n, høyde på Syverstad, sør for Blikket. Førsteleddet er stedsnavnet

Blikket, sisteledet er norr. kollr m., 'rundaktig fjelltopp', her 'åstopp'.

Bolettegrinda, bo2lett3grinna8, grind ved Bolettestykket. Førsteleddet er teignavnet

Bolettestykket, noe som burde gitt navnet *Bolettestykkegrinda, 'grinda ved

Bolettestykket', men siden dette navnet blir svært tungvint i bruk, har et navneledd falt bort

ved ellipse. Sisteleddet er norr. grind f., 'grind, stengsel for åpning i gjerde'. Grinda er borte nå.

Brudalskasa, bruÁldæꝥSkasa8, tidligere jorde nord for Brudalen. Førsteleddet er bostedsnavnet

Brudalen, sisteleddet er norr. kozs f., 'dyng, haug' (jfr. NSL:181) og forteller om hvordan jordet er ryddet.

Brudalskauen, bruÁldæꝥsk3u3n, skog på Nedre Sørle. Førsteleddet er stedsnavnet Brudalen;

Skogen grenser inntil det tidligere småbruket. Sisteleddet er norr. skógr m., 'skog'.

Brudalsmyra, bruÁldæꝥSmyra8, myr øst for Brudalen. Førsteleddet er bruksnavnet Brudalen,

sisteleddet er norr. mýrr f. 'myr': 'Myra ved Brudalen'.

Brudalsskauen eller **Brudalsteigen**, bruÁldæꝥSsk3u3n / bruÁldæꝥStæi3n, skog på Østre

Sandbekk. Skogen grenser inntil det tidligere småbruket Brudalen. Førsteleddet er bruksnavnet. Sisteleddet er norr. skógr m., 'skog', i varianten av navnet norr. teigr m., 'teig, skogstykke'.

Brudalsåsen, bruÁldæꝥSås3n, ås nord for Brudalen. Førsteleddet er bostedsnavnet Brudalen,

sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Bråte-Rønneld, bråÅ2t3rønnell, gårdsbruk, nevnt 1865. Gården er skilt ut fra Vestre Rønneld, og

må først ha vært nydyrkingsbruk. Førsteleddet er norr. broti m., 'avbrent stykke, åpen rydning i skog'. Sisteleddet er gårdsnavnet Rønneld. Nå brukes mest navnet **Nordre Rønneld**.

Børtevannet, bø2ꝥT3vann3, innsjø nord for Fjella-området. Førsteleddet må være gårdsnavnet

Børt, men gårdsnavnet kan opprinnelig ha vært navnet på innsjøen. Rygh antyder en sammenheng med norr. bjartr, 'lys, klar' (NG I:244), noe som vel passer bedre som beskrivelse på innsjøen enn på bostedet. Sisteleddet er vann n., i betydningen 'innsjø'.

Båsfjellet, bås1fjell3, åsrygg i skogen på Syverstad, sør for åstoppen Båsen. Åsryggen må ha

fått navn etter denne. Førsteleddet er stedsnavnet Båsen. Sisteleddet er norr. fjall n., 'fjell'.

Demmenefjellet, dem2m3n3fjell3, åstopp mellom Gåserød og Demmene, nær tunet på Demmene. Førsteleddet er gårdsnavnet Demmene. Sisteleddet er norr fjall n. 'fjell'.

Demmenejordet, dem2m3n3joq3, Gåserøds nabojarde på Demmene sett fra Gåserød. Det er her

man bruker dette navnet. Førsteleddet er gårdsnavnet Demmene. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Driftegrinda, drif2ft3grinna8, grind i enden av Driftegata på Øvre Sørle. Førsteleddet er

stedsnavnet Driftegata. Sisteleddet er norr. grind, f. 'grind'. Navneideen er Driftegrategrinda, men det blir for tungvint. Ved ellipse har et navneledd falt bort.

Fjellbråtbekken, fjell2bråtbekk3n, bekk øst for Oppsjø like ved den tidligere plassen Fjellbråten. Førsteleddet er bostedsnavnet Fjellbråten.

Fjellbråtgrinda, fjell2bråtgrinna8, grind ved Fjellbråten. Førsteleddet er bruksnavnet Fjellbråten. Sisteleddet er norr. grind f., 'grind, stengsel for åpning i gjerde'.

Fjellbråtåsen, fjell2bråtås3n, åsrygg i skogen på Østre Rønneld. På økonomisk kartverk

1:5000 står det *Fjellbråten* på åsryggen, men det er navnet på det tidligere småbruket. Førsteleddet er bostedsnavnet Fjellbråten. Sisteleddet er norr. áss m., 'ås'.

Fjellskauen, fjell2sk3u3n, skog på Vestre Rønneld, nordøst for Tvetervannet. Førsteleddet er

områdenavnet Fjella. Sisteleddet er norr. skógr m., 'skog'. Skogsteigen ligger i Fjella.

Galteryggskauen, gæl2t3ryggsk3u3n, skogsteig inntil Galteryggen på Østre Løkke. Førsteleddet

er stedsnavnet Galteryggen. Sisteleddet er norr. skógr m., 'skog'.

Grasgodtåsen, gra2skøttås3n, høyde i skogen ved Grasgodt. Førsteleddet er dette stedsnavnet.

Sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Grinderødveien, griÅ2n3røvæi3n, vei fra Børtevannet til Grinderød-gårdene.

Førsteleddet er

gårdsnavnet. Sisteleddet er norr. vegr m., 'vei'.

Grønnliskauen, grønn2lisk3u3n, skog på Vestre Voll. Skogen ligger sør-vest på eiendommen,

mot grensa til den tidligere husmannsplassen Grønnli, som nå er en del av Løkke.

Førsteleddet er bostedsnavnet Grønnli. Sisteleddet er norr. skófr m., 'skog'.

Grønnliåsen, grønn2liås3n, åsrygg på Øvre Guslund, øst for Grønnli-jordet. Førsteleddet er

teignavnet Grønnli. Sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Grøvlemosen, grøv2q3mås3n, myr i skogen sør for det tidligere småbruket Grøvle.

Førsteleddet

er bruksnavnet. Sisteleddet er norr. mosi m., 'mosemyr'.

Grøvletjern, grøv2q3KæÅN, tjern ved småbruket Grøvle. Førsteleddet er bruksnavnet.

Sisteleddet er norr. tjozrn f., 'tjern, lite vann'.

Guslundbekken eller **Bekken**, guÅ1SLunnbekk3n / bek2k3n, bekk fra Løkka til Skjebergkilen.

Førsteleddet er gårdsnavnet Guslund. Sisteleddet er norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Guslunddalen eller **Dalen**, guÅ1SLunndæN / dæÅN, beiteområder på begge sider av

Guslundbekken på Øvre og Nedre Guslund. Førsteleddet er gårdsnavnet Guslund.

Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal'.

Guslundsletta, guÅ1SLunnsletta8, veislette sør for Øvre Guslund. Førsteleddet er gårdsnavnet

Guslund. Sisteleddet er norr. slétta f. 'slette, jevn flate'.

Guslundtoppen, guÅ1SLunntåpp3n, høyde nordøst for tunet på Øvre Guslund.

Førsteleddet er

gårdsnavnet Guslund. Sisteleddet er topp m. i betydningen 'fjell- eller åstopp'.

Guslundåsen, guÅ1SLunnåÅs3n, åsrygg mellom Øvre Guslund og Løkke. Førsteleddet er gårdsnavnet Guslund. Sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'. Navnet brukes også om byggefeltet i Nedre Guslunds skog, øst for Hornnes skole.

Guttersrødelva, gøt2teꝛSꝛøæqva8, elv mellom Langen og Bergsjø. Førsteleddet er gårdsnavnet

Guttersrød. Denne gården ligger øst for elva. Sisteleddet er norr. elfr f., elv.

Guttersrødåsen, gøt2teꝛSꝛøås3n, åstopp i skogen mellom Gåserød og Sørle nær Guttersrød

som ligger på Berg-siden av sognegrensa. Førsteleddet er gårdsnavnet Guttersrød.

Sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'. Navnet Sørlesætreåsen er også brukt om lokaliteten.

Gyrifotnebb, jyÁ2ri foÁtnebb8, grensepunkt i skogen mellom Vestre Sandbekk, Rønneld og

Lilleby. Førsteleddet må være stedsnavnet *Gyrifoten, men et slikt navn finnes ikke i materialet. Sisteleddet er norr. nef n., 'nese, nebb', som i navn helst brukes om framspringende fjellpynter (NG, Indl.:68). Det er også tilfelle her. Like ved grensepunktet har fjellfoten tydelig form som en spiss. Grunnen til at navnet har flertallsform, er kanskje at det også er en mindre spiss vest for punktet. Den åsryggen som ender i spisser her, heter Sandåsfjellet. Det er mulig *Gyrifoten er et eldre navn på denne åsen. I så fall må det ha vært noe ved åsen som har gitt assosiasjoner til en stor fot, en trollkjerringfot. Navneleddet *gyri* av norr. gýgr f., 'trollkjerring', finnes i flere høydenavn (NSL:137). Vest for åsen ligger den tidligere husmannsplassen Gyrifoten under Vik, men det kan neppe være bostedsnavnet som ligger til grunn for Gyrifotnebb. Snarere må både Gyrifotnebb og bostedsnavnet Gyrifoten komme av et eldre, glemt åsnavn.

Gyrifotstykket, jyÁ2ri foÁtstøkk3, skogsteig på Lilleby. Skogen ligger inntil småbruket Gyrifoten,

og førsteleddet er dette bostedsnavnet. Sisteleddet er norr. stykki n., her 'skogstykke'.

Gåserøddalen, gåÂ2s3rødæꝛN, jorde på Oremohaugen. Jordet grenser inntil Gåserød.

Førsteleddet er gårdsnavnet Gåserød. Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal'.

Gåserødhagen, skogsområde på Gåserød, sørøst for tunet. Navnet er oppgitt på økonomisk kartverk, men ikke av informanten. Førsteleddet er gårdsnavnet. Sisteleddet må være norr. hagi m., 'hamnehage', og navnet må vise til tidligere bruk av området til beite.

Gåserødvollen, gåÂ2s3røvå113n, jorde på Rød. Jordet grenser inntil Gåserød.

Førsteleddet er

gårdsnavnent Gåserød. Sisteledet er norr. vozllr m., 'voll, grasmark'.

Hakelundled, haÁk11unnleÁ, husmannsplassvei gjennom Sørleklevskogen. Førsteledet er

plassnavnet Hakelund, sisteledet norr. leið f., 'vei', altså 'veien til Hakelund'.

Hakelundåsen, haÁk11unnåÁs3n, åsen nordvest for Hakelund. Førsteledet er bostedsnavnet.

Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Heialøkka eller **Heialøkkene**, hæ1aløkka8 / hæ1aløkk3n3, beite(r) på Øvre Guslund, samme

lokalitet som Salta og Kuløkka. Løkka er kjøpt til Guslund fra én av de tidligere Heia-husmannsplassene under Skjeberg prestegård. Førsteledet er bostedsnavnet Heia.

Sisteledet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Hjerteråsspiren eller **Spiret**, jær2t3ræsspiÁ¤N / spiÁ1r3. Varde og grensepunkt i skogen mellom

Syverstad, Sørle og Hjortås. Førsteledet er åsnavnet Hjerterås. Sisteledet må være spir m, 'tagg', eller spir n., 'øverste spiss på et tårn'.

Hjerteråstoppen, jær2t3råståpp3n, åstoppen på Hjerterås. Førsteledet er navnet på åsen.

Sisteledet er topp m. i betydningen 'fjell- eller åstopp'.

Holtemyr, hå12t3myÁr, skogsområde på Syverstadholtet. Det er ikke myr her nå, men en ile.

Førsteledet må være bostedsnavnet Holtet og sisteledet likevel norr. mýrr f., myr.

Holtemyrstykket eller **Holtemyr**, hå21t3myrstøkk3 / hå21t3myÁr, skogsteig på Søndre Syverstad

som grenser inntil gårdsbruket Holtet (og Holtemyr). Førsteledet kan være bostedsnavnet Holtemyr. Sisteledet er norr. stykki n., her 'skogstykke'.

Høysandveien, høy2sannvæi3n, veien fra Skjeberg stasjon til Høysand. Førsteledet er stedsnavnet Høysand. Sisteledet er norr. vegr m., 'vei'.

Ingedalsbekken, iM2M3dæ¤Sbekk3n, bekk fra Ingridtjern, gjennom Ingedal til Ingerø.

Førsteledet er sogneavnet Ingedal. Sisteledet er norr. bekk m., 'bekk'.

Ingridtjern, i2MriKæðN, skogstjern mellom Prangerød og Vestre Sørleklev.

Ingedalsbekken har

sitt utspring i Ingridtjern og sitt utløp ved Ingerø. Oluf Rygh skriver at ”baade Bygden, Tjernet og Øen have sit Navn efter Elven, og at dennes Navn har været Ingr, i Gen. Ingrar.” (NG I:248). Førsteleddet kommer av det gamle elvenavnet Ingr. Sisteledet er norr. tjørn f., ’tjern, lite vann’.

Ingridtjernbekken, i2MriKæðNbekk3n, første del av Ingedalsbekken. Førsteleddet er tjernnavnet

Ingridtjern. Sisteledet er norr. bekk m., ’bekk, lite vassfar’.

Jerikoveien, jeÁ2rikovæi3n, veien til kalkunhuset på Rognemyr som ligger ved punktet Jeriko.

Sisteledet er norr. vegr m., ’vei’.

Jordet bortmed Bergerhaugen, joÁ2q3 bo2ðTmeÁ bæ2rjærh3u3n, jorde på Vestre Løkke. Jordet

grenser inntil gårdsbruket Bergerhaugen.

Jordet opp ved Sandås, joÁ2q3 opp2ve san2nås, jorde på Søndre Lilleby. Jordet ligger ved

Sandås.

Kastemyrhalsen, kas2t3myÁrhals3n, krapp veisving vest for Fjellbråtåsen. Sisteledet er norr.

hals m., ’hals’ og viser til formen på veien. Førsteledet må være et stedsnavn

*Kastemyr(a) som ikke finnes i materialet, men som godt kan være navnet på området i nærheten. Området var opprinnelig myrlendt, men ble grøftet rundt 1910. Førsteledet i navnet *Kastemyr(a) må være norr. kast n. i betydningen ”Sted, hvor man slipper Tømmer eller sammenkastet Stenhob, Røs” (NG, Indl.:59). Det er vel det siste som virker mest sannsynlig her. Sisteledet er norr. mýrr f., ’myr’.

Kasåkeren, kaÁ1såk3r4n, jorde på Prangerød. Jordet grenser inntil den tidligere

husmannsplassen Kasa, og førsteledet er mest sannsynlig bostedsnavnet, mindre sannsynlig norr. kozs f., ’dyng, haug’ som forteller om oppdyrkingsmetode. Sisteledet er norr. ákr m., ’jordstykke, åker’.

Kramperøsåsen, kra2mp3røsås3n, høyde i skogen mellom Rønneld, Oremo og Sandbekk.

Førsteleddet er stedsnavnet Kramperøset. Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås'. På enkelte kart finnes navneformen Kramperås, men det må være en feiltolkning av Kramperøset, navnet på røysa.

Krysstjernåsen, kryss2KæðNås3n, høydedrag i skogen sør for Krysstjern. Førsteleddet er stedsnavnet Krysstjern og viser til beliggenheten. Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås'. På kart forekommer også navneformen **Krysstjernhøgda**, men det navnet er det ingen av informantene som kjenner igjen.

Kutjernåsen, kuÁ1KæðNås3n, ås i skogen øst for Kutjern, samme lokalitet som Akselås.

Førsteleddet er stedsnavnet Kutjern. Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Langkasbeitet, laM1MkaÁsbæit3, tidligere beite på Vestre Rønneld. Beitet grenset inntil den

tidligere plassen Langkas under Lilleby. Førsteleddet er plassnavnet Langkas. Sisteledet er norr. beiti n., 'beite'. Etter at beitet ble dyrket opp, er navnet Nybrottet tatt i bruk.

Leirhølstykket, leÁr2høqstøkk3, jorde på Søndre Syverstad. Jordet ligger inntil Leirhøla.

Førsteleddet er stedsnavnet Leirhøla. Sisteledet er norr. stykki n., 'jordstykke'.

Liabakken, li1a8bakk3n, bakke ved Nordre Morttjern inntil den tidligere husmannsplassen Lia.

Førsteleddet er bostedsnavnet Lia. Sisteledet er norr. bakki m., 'bakke'.

Liagata, li1a8gata8, vei opp til småbruket Lia på Syverstad. Førsteleddet er bostedsnavnet Lia.

Sisteledet er norr. gata f., 'gate, vei'.

Liamosen, liÁ1a8mås3n, myrområde nord-vest for den tidligere husmannsplassen Lia i skogen på

Østre Rønneld. Førsteleddet er bostedsnavnet Lia. Sisteledet er norr. mosi m., 'mosemyr'.

Liaåsen, li1a8ås3n, haug på Hjortås. Haugen ligger på den tidligere husmannsplassen Vestre

Lia. Førsteleddet er bostedsnavnet Lia. Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Lillebybekken, lɪlɪlɪ3bybekk3n, bekken fra Lilleby til Løkke. Førsteleddet er gårdsnavnet

Lilleby. Sisteledet er norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Lillebybråten eller **Bråten**, lɪlɪlɪ3bybråt3n / bråʔt3n, småbruk, i matrikkelen kalt Vestre

Lilleby. Småbruket ligger omkranset av skog. Førsteleddet er gårdsnavnet Lilleby, sisteledet norr. broti m., 'avbrent stykke, åpen rydning i skog'.

Lillebydalen eller **Dalene**, lɪlɪlɪ3bydæʀN / dæq2æn3, dalen på begge sider av Lillebybekken.

Førsteleddet er gårdsnavnet Lilleby. Sisteledet er norr. dalr m., 'dal'.

Lillebymyra, lɪlɪlɪ3bymyra8, myr i skogen på Lilleby ved Tvetervanet. Førsteleddet er gårdsnavnet Lilleby. Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'.

Lillebystykket, lɪlɪlɪ3bystøkk3, skog på Østre Rønneld ved Tvetervannet. Skogen har tidligere

hørt til Lilleby. Førsteleddet er gårdsnavnet Lilleby. Sisteledet er norr. stykki n., her 'skogstykke'.

Lilleås, boligeiendom på Sandås, tinglyst 1902. Folketellingen 1900 har tre familier på hvert sitt leiede jordstykke på Sandås. Sandås var tidligere husmannsplass under Lilleby. Lilleås må være det ene. Sisteledet er norr. áss m., 'ås, bergås', her underforstått stedsnavnet Sandås, det opprinnelige navnet på området. Også de to andre eiendommene har ås som sisteledd. Førsteleddet må være adjektivet liten. Hva det siktes til er uklart. I matrikelutkastet fra 1950 er Lilleås den største av de tre eiendommene på Sandås. Kanskje navneleddet viser til bebyggelsen.

Løkkaveien, løk2ka8væi3n, vei til fra Løkkeli til Løkka. Førsteleddet er bostedsnavnet Løkka.

Sisteledet er norr. vegr m., 'vei'.

Løkkebakken, løk2k3bakk3n, boligeiendom på Øvre Guslund. Vestre Løkke ligger like ved.

Førsteleddet må være gårdsnavnet Løkke. Sisteledet er norr. bakki m., 'bakke'.

Løkkebakkveien, løk2k3bakkvæi3n, veien til Løkkebakken. Førsteleddet er bostedsnavnet

Løkkebakken. Sisteledet er norr. vegr m., 'vei'.

Løkkedalen eller **Dalen**, løk2k3dæɐN / dæɐN, beiteområder langs Guslundbekken på Østre og

Vestre Løkke. Førsteleddet er gårdsnavnet Løkke. Sisteledet er norr. dalr m., 'dal'.

Løkkegata, løk2k3gata8, veislette nord for Østre Løkke. Førsteleddet er gårdsnavnet Løkke.

Sisteledet er norr. gata f., 'gate, vei'.

Løkkekroken, løk2k3kroÁk3n, grend omkring Østre Løkke. Førsteleddet er gårdsnavnet Løkke.

Sisteledet må være norr. krokr m., i betydningen 'avgrenset beliggenhet'.

Løkkeli, løk2k3li, boligeiendom på Øvre Guslund. Vestre Løkke ligger like ved. Førsteleddet

må være gårdsnavnet Løkke. Sisteledet er norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside'.

Løkkeliveien, løk2k3livæi3n, veien til Løkkeli. Førsteleddet er bostedsnavnet Løkkeli.

Sisteledet er norr. vegr m., 'vei'.

Mellomåsjordet, mel2lāmåsjoq3, jorde på Vestre Grinderød. Førsteleddet er stedsnavnet

Mellom åsene. Jordet ligger inntil dette skogsområdet. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Modalen, moÁ1dæɐN, tidligere husmannsplass under Oremo og Østre Rønneld, nevnt 1678 (Hoel:237). Plassen lå i dalen ved Ingedalsbekken, og tidligere var det sag her (Stene 1996:23). Kåre Hoel mener navnet er et relasjonsnavn til et Moen og viser til gårdsnavnet Oremo og plassnavnet Moen (Hoel:237-238). Den tidligere husmannsplassen Moen ligger langt unna, så det må eventuelt dreie seg om gårdsnavnet. Det er mulig navneideen er 'dalen ved Oremo'. Da burde navnet vært Oremodalen, tilsvarende Oremohagen, en annen tidligere husmannsplass, men navnet kan ha blitt forkortet til Modalen ved ellipse. Også Oremohagen forkortes i daglig bruk. Det er som regel bare sisteledet som brukes. Førsteleddet antas derfor å være gårdsnavnet Oremo i forkortet form. Sisteledet er norr. dalr m., 'dal'.

Modalløkka, mo1dæqløkka8, beite på Nedre Sørle. Beitet grenser inntil den tidligere husmannsplassen Modalen som lå på den andre siden av Ingedalsbekken. Førsteleddet er bostedsnavnet Modalen. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Modalløkka, moÁ1dæqløkka8, jorde på Oremo. Jordet ligger på den tidligere husmannsplassen

Modalen. Førsteleddet er bostedsnavnet Modalen. Sisteleddet er norr. lykkja f., 'inngjerdet mark, lite jorde'.

Morttjernteigen, mø2ðTKæðNtæi3n, skog på Østre Sandbekk. Skogen ligger nordøst for Morttjerna. Førsteleddet er stedsnavnet Morttjern. Sisteleddet er norr. teigr m., her 'skogsteig'.

Mosenmyra, måÂ2s''''amyÁra8, myr på Gåserød inntil den tidligere husmannsplassen Mosen.

Førsteleddet må være bostedsnavnet Mosen. Sisteleddet er norr. mýrr f., 'myr'.

Mosenskauen, måÂ2s''''ask3u3n, skog på Gåserød som opprinnelig hørte til den tidligere husmannsplassen Mosen. Førsteleddet er bostedsnavnet Mosen. Sisteleddet er norr. skógr m., 'skog'. Skogen kalles også **Sørsida av høyspentlinja**, søð2Si''''a ta høy2spentlinn''''a, underforstått 'skogen på sørsida av høyspentlinja'.

Mæremyrkollen, mæÁ2r3myrkåll3n, ås og grensepunkt i skogen mellom Øvre Sørle og Tegneby, like ved Mæremyra. Førsteleddet er stedsnavnet Mæremyra. Sisteleddet er norr. kollr m., 'rund fjelltopp', her 'åstopp'.

Nordby, noq2by, boligeiendom på Lilleby, tinglyst 1904. Eiendommen ligger nordvendt til, og

førsteleddet viser kanskje til dette. Sisteleddet virker å være inspirert av by-gårdene Lilleby og Tegneby som ligger i nærheten.

Nybrottet ved Demmene, nyÁ1brøtt3 ve dem2m3n3, jorde på Gåserød. Jordet er brutt opp i

senere tid og ligger inntil delet mot Demmene. Navnet kommer av appellativet nybrott n., 'jordstykke som nylig er dyrket opp'. Før jordet ble dyrket opp, ble navnet *Nordre Myra* brukt.

Oppsjørøset, opp2sxørøÅs3, stenrøys og delepunkt i skogen mellom Rønneld og Buer øst for

Oppsjø. Førsteleddet er stedsnavnet Oppsjø. Sisteleddet er norr. hreysi n., 'røys, ur'.

Oremohagen eller **Hagen**, oÁ2r3moh3u3n / h3u23n, gårdsbruk, tidligere husmannsplass under

Oremo, nevnt 1775. Uttalen av navnet i kortform viser at sisteleddet kommer av norr. hagi m., 'hamnehage'. Førsteleddet er gårdsnavnet Oremo. Skriftformen Oremohaugen er likevel innarbeidet.

Oremojordet, oÁ1r3moj oq3, jorde på Østre Sandbekk. Jordet ligger inntil delet mot Oremo, og

førsteleddet er dette gårdsnavnet. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Oremokloppa, oÁ1r3moklappa8, beite ved bekken på Rød. Førsteleddet er gårdsnavnet Oremo.

Gården ligger på den andre siden av bekken, og navnet forteller om en overgang her. Sisteleddet er norr. klozpp f., 'liten gangbru'.

Oremolunden, oÁ1r3molunn3n, liten skog på Østre Rønneld med flere registrerte fortidsminner.

Skogen ligger inntil delet mot Oremo. Førsteleddet er gårdsnavnet Oremo. Sisteleddet er norr. lundr. m., 'liten skog'.

Oremomyra, oÁ1r3momyra8, jorde på Østre Sandbekk. Jordet ligger inntil delet mot Oremo.

Førsteleddet er dette gårdsnavnet. Sisteleddet er norr. mýrr f., 'myr'.

Ormetoåsen, ár2m3toås3n, Åstopp og grensepunkt mellom Sørleklev, Hakelund og Ormeto i

Berg. Førsteleddet er gårdsnavnet Ormeto. Sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'. Navnet viser til beliggenheten ved Ormeto.

Prangerødbekken, praM2M3røbekk3n, bekken mellom Prangerød og Gåserød, samme lokalitet

som Vesttorpbekken, som er navnet man bruker lenger øst. Førsteleddet er gårdsnavnet Prangerød. Sisteledet er norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Ravnemyrstykket, ra2vn3myrstøkk3, jorde på Rød. Jordet ligger inntil delet mot Ravnemyr, og

førsteleddet er gårdsnavnet. Sisteledet er norr. stykki, n., her 'jordstykke'.

Rognemyrdelet, råM2n3myrde13, grenselinje i skogen mellom Gåserød og Rognemyr. Navnet

brukes på Gåserød. Førsteleddet er gårdsnavnet Rognemyr, sisteledet er norr deili n. pl., 'skille', her 'grenselinje'.

Rognemyrjordet, råM2n3myrjor3, Gåserøds nabojarde på Rognemyra sett fra Gåserød. På

Rognemyr kaller de jorðet *Myra*. Førsteleddet er gårdsnavnet Rognemyr, sisteledet er norr. gerði, 'jarðe, inngjerðet jarðstykke'.

Rognemyrveien, råM2n3myrvæi3n, vei fra Sørle til Rognemyr. Førsteleddet er gårdsnavnet,

sisteledet er norr. vegr m., 'vei'.

Rokkeveien, rå2kk3væi3n, den gamle hovedveien mellom Sarpsborg og Halden gjennom Rokke i Berg. Førsteleddet er sognenavnet Rokke, sisteledet er norr vegr m., 'vei'.

Rovetjernmyra, rå2v3KæðNmyra8 / ro2v3Kennmyra8, myr i skogen på Rønneld, sør for Rovetjern.

Førsteleddet er stedsnavnet Rovetjern. Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'.

Røddelet, røÁ1de13, grenselinje i skogen mellom Gåserød og Rød. Navnet brukes på Gåserød.

Førsteleddet er gårdsnavnet Rød, sisteledet er norr deili n. pl., 'skille', her 'grenselinje'.

Rødsløkka, røÁs1løkka8, jorde på Ravnemyr. Jordet ligger inntil delet mot Rød, og førsteleddet

er gårdsnavnet. Sisteledet er norr. lykkja f., inngjerðet mark, lite jorde'.

Rønneldebekken, røn2nellbekk3n, bekken fra Rønneld til Lilleby. Ved Lilleby renner bekken ut i

Lillebybekken. Førsteleddet er gårdsnavnet Rønneld. Sisteleddet er norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Rønneldfjerdningen, røn2nel f j æ q i M M 3 n, eldre områdenavn og navn på den tidligere skolekretsen. Området hørte tidligere til Ingedal. Førsteleddet er gårdsnavnet Rønneld. Rønneld er blant bygdas største gårder og har vært en sentral gård i området. Eierne hadde ledende posisjoner i bygda gjennom flere generasjoner. Sisteleddet er norr. fjórðungr m., 'fjerdepart av noe'. Skjeberg er fra gammel tid delt inn i grender eller fjerdinger. (Bakke 1953:72). Rønneldfjerdningen er ett av disse områdene.

Rønneldhagen eller **Rønneldhaugen**, røn2nel l h 3 u 3 n, tidligere husmannsplass under Østre Rønneld ved sør-vestenden av Tvetervannet. Førsteleddet er gårdsnavnet Rønneld. Sisteleddet er enten norr. haugr m., 'haug' eller norr. hagi m., 'hamnehage' (jfr. Hoel:17219). Plassen ligger et stykke fra gården, men kan godt ha blitt brukt til hamnehage. Nærheten til Tvetervannet må ha gitt rikelig med ferskvann til dyra. Navneleddet *hage* virker rimelig. Når det gjelder navneleddet *haug*, virker det litt malplassert. Terrenget ved plassen heller nedover mot Tvetervannet. *Bakke* er mer beskrivende. Et eldre navn på Rønneldhaugen er nettopp **Rønneldbakken**. På kartet fra 1775 er dette navnet oppført (jfr. Hoel:17218). I folketellingen fra 1801 er også Rønneldbakken brukt. Sisteleddet her er norr. bakki m. 'bakke'. Like ved ligger husmannsplassen Nordbakke som også er med på kartet fra 1775. Det ser ut som om Rønneldhaugen har skiftet navn en gang mellom 1801 og 1865. Når det gjelder gårdsnavn, er det vanlig å regne med stor grad av navnekontinuitet (jfr. Schmidt 2000:102). Plassnavnene er en yngre navnegruppe enn gårdsnavnene, og folketellingene viser at husmannsplassene var mer ustabile når det gjaldt bosettingskontinuitet enn gårdene. Folketellingene viser også at navnene på plassene har skiftet. Husmannsplassen Fjellbråten (Rønneld) og Kasa (Prangerød) har begge hatt flere navn, men i ulike perioder. Uten å vite noe om bosettingskontinuiteten på Rønneldhagen/Rønneldhaugen/Rønneldbakken mellom 1801 og 1865, virker det rimelig å anta at navneskiftet skyldes brudd i bosettingskontinuiteten, at plassen har blitt brukt som hamnehage under gården og at navneleddet er endret til fra *bakke* til *hage*, et navneledd som fortsatte i bruk etter at plassen igjen ble tatt i bruk som bosted. Navneleddet *haug* passer dårlig på denne lokaliteten.

Rønneldkasa, røn2nel l k a s a 8, boligeiendom, tidligere husmannsplass under Østre Rønneld,

samme lokalitet som Hytta. I folketellingene 1865 og 1875 er plassen omtalt som *Kasa* og i 1900 *Hytta* med *Rønneldkasa* i parentes. Førsteleddet er gårdsnavnet Rønneld. Sisteledet er norr. kózs f., 'dyngje, haug', som viser tilbake på hvordan plassen er ryddet. (jfr. NG, Indl.:63).

Rønneldkroken, røn2nellkrok3n, grendenavn på området omkring Rønneldgårdene.

Førsteleddet er gårdsnavnet Rønneld. Sisteledet må være norr. krókr m., (jfr. NG, Indl.:62), men betydningen må være 'avgrenset beliggenhet'. Rønneldkroken ligger sentralt til i den tidligere skolekretsen, men skogsområdene rundt avgrenser grenda mot neste område.

Rønneldsletta, røn2nellsqetta8, veislette fra Lilleby til Østre Rønneld. Førsteleddet er gårdsnavnet Rønneld, sisteledet er norr. slétta f., 'slette, jamn flate'.

Rønneldveien, røn2nellvæi3n, veien fra Guslund til Rokkeveien forbi Rønneld.

Førsteleddet er

gårdsnavnet Rønneld. Sisteledet er norr. vegr m., 'vei'.

Saghyttbekken, saÁ2ghyttbekk3n, bekk fra Børtevannet, forbi Saghytta og ut i Langen.

Førsteleddet er stedsnavnet 'Saghytta', sisteledet er norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Saghyttbrua, saÁ2ghyttbrua8, bru over Saghyttbekken fra Grøvlesiden til Sahytta.

Førsteleddet er

stedsnavnet Saghytta. Sisteledet er norr. brú f., 'bru'.

Sandbekkmosen, sa2nnbekkmås3n, myr i skogen like ved Østre Sandbekk. Førsteleddet er

gårdsnavnet Sandbekk. Sisteledet er norr. mosi m., 'mosemyr'.

Sandåsfjellet, sa2nnåsfjell3, ås sørvest for Tvetervannet. Det opprinnelige navnet på åsen må

ha vært Sandås eller *Sandåsen, men da husmannsplassen kom til, gikk Sandås over til å betegne denne, og åsen ble hetende Sandåsfjellet. Førsteleddet er bostedsnavnet Sandås. Sisteledet er norr. fjall n., 'fjell'. Åsnavnet Sandås har norr. sandr m., 'sandstrekning, sandmo' som førsteledd og norr. áss m., 'ås, bergås' som sisteledd. Det er mye sand og sandjord i området, blant annet to sandtak. Det virker rimelig at navnet kommer av 'åsen ved sandmoen'.

Skauen inntil Nybrottet, sk3u13n inn2t3 ny2brøtt3, skog på Storkasene Skogen grenser inntil

jordet Nybrottet på Rønneld.

Skauen inntil Trosset, sk3u13n inn2t3 trås1s3, skog på Storkasene. Skogen grenser inntil den

tidligere husmannsplassen Trosset under Prestegården.

Skauen opp mot Kramperøset, sk3u13n åpp mot kra2mp3røÁs3, skogsteig på Østre Sandbekk.

Skogen ligger mellom innmarka og delepunktet Kramperøset.

Skauen ovafor Rognemyra, sk3u13n åÅ2va8får ráM2n3myra8, skogsteig på Gåserød. Teigen ligger

nord for nabogården Rognemyra.

Skauen ut mot Unneberg, sk3u13n ut mot un2n3bæÁr, skog på Storkasene. Skogen grenser

inntil den tidligere husmannsplassen Unneberg.

Skauen ved Bergsjø, sk3u13n ve bæ2rsxø, skogsteig på Gåserød. Teigen ligger inntil Bergsjø.

Skauen ved Sørlesetre, sk3u13n ve søÁ2l3sezÁtr3, skogsteig på Gåserød. Teigen ligger inntil det

tidligere småbruket Sørlesetre.

Skaustuveien, sk3u2stuvæi3n, skogsvei fra Rokkeveien til den tidligere husmannsplassen

Skaustua (eller Skauhytta), samme lokalitet som Tulletjernveien. Førsteleddet er bostedsnavnet, sisteleddet er norr. vegr m., 'vei'.

Skjebergbekken, sxeb2bærbekk3n, bekken fra Hauge-området, over Salta og ut i Skjebergkilen.

Bekken renner gjennom sentrale deler av hovedsognet og danner nedre grense for Rønneldfjordingen. Førsteleddet er sognenavnet Skjeberg. Sisteleddet er norr. bekk m, 'bekk, lite vassfar'.

Skjebergkilen, sxeb2bærKil3n, fjordarm som deler den søndre delen av tidligere Skjeberg

kommune og skiller sognene Ullerøy og Ingedal. Førsteleddet er sognenavnet Skjeberg.

Sisteleddet er norr. káll m., lang og smal bukt eller vik.

Skjulstadveien, sjuÁ2stavæi3n, veien forbi Syverstad-gårdene, Syverstadveien. Navnet er

nylaget og førsteleddet tar utgangspunkt i den gamle uttalen av gårdsnavnet (jfr. NG I:248).

Førsteleddet er gårdsnavnet, sisteleddet er norr. vegr m., 'vei'.

Slorabukta, sqoÁ1ra8bokta8, bukt nordvest i Bergsjø. Førsteleddet er gårdsnavnet Slora. Slora

ligger like opp for bukta. Sisteleddet er bukt f., 'bred innskjæring av sjø i land'.

Sloraskauen, sqoÁ1ra8skeuen, skog på Nedre Sørle. Skogen grenser mot småbruket Slora.

Førsteleddet er bruksnavnet. Sisteleddet er norr. skógr m., 'skog'.

Solligrinda, soÁ21igrinna8, gammel grind og delingspunkt mellom Vestre Rønneld og Lilleby

inntil Solliløkka på Nordre Rønneld. Førsteleddet er stedsnavnet Solliløkka. Sisteleddet er norr. grind f., 'grind, stengsel for åpning i gjerde'.

Staremyrrøysa, staÁ2r3myrøsa8, åstopp og grensepunkt i skogen mellom Øvre Sørle og Tegneby, ved sørenden av Langen. Sisteleddet kommer av norr. hreysar f. pl., 'røyser, steinrøyser'. Førsteleddet må være et stedsnavn *Staremyr(a) som ikke finnes i materialet. På kartet er det ikke merket av mer enn én myr i nærheten. På den er navnet Prestmyra oppgitt, men det er mulig *Staremyr(a) kan ha vært et annet navn på denne. Det er sannsynlig at navnet er dannet av appellativet starmyr f., 'myr der det vokser starr, starrgras'.

Stensrødmosen, stens1rømås3n, myr og skogsteig på Prangerød. Myra og skogen ligger ved

husmannsplassen Stensrød. Førsteleddet er plassnavnet. Sisteleddet er norr. mosi m., 'mosemyr'.

Stensrødryggen, stens1rørygg3n, åsrygg i skogen på Vestre Sørleklev. Åsen ligger inntil

husmannsplassen Stensrød. Førsteleddet er plassnavnet. Sisteleddet er norr. hryggr m., 'jord- eller bergrygg'.

Stokkedalsrøset, ståk2k3dæqs rø s3, delepunkt i skogen mellom Nedre Sørle, Øvre Sørle og

Tegneby ved Stokkedalen. Førsteleddet er stedsnavnet Stokkedalen. Sisteledet er norr. hreysi n., 'røys, ur'.

Svarttjernbekken, svaɾT2KæɾNbekk3n, bekk fra Svarttjern til Lille Grinderødtjern, samme

lokalitet som Nøklebekk. Førsteleddet er stedsnavnet Svarttjern. Sisteledet er norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'. Utgangspunktet for navnet må ha vært 'bekken som renner fra Svarttjern'.

Svarttjerndalen, svaɾT2KæɾNdæɾN, dalføre i skogen fra Svarttjern til Grinderød.

Førsteleddet er

stedsnavnet Svarttjern, sisteledet norr. dalr m., 'dal'.

Syverstadbekken, sy2v3ɾSTabekk3n, bekk som renner fra Syverstadvannet fra.

Førsteleddet er

gårdsnavnet Syverstad. Sisteledet er norr bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Syverstadbyen, sy2v3ɾSTabyn, grend på Syverstad. Tunene på de fem Syverstad-gårdene ligger

tett, nærmest som i en landsby. Førsteleddet er gårdsnavnet. Sisteledet er norr. bær m., 'by', her 'landsby'.

Syverstadmosen, sy2v3ɾSTamås3n, stor myr i nordenden av Syverstadvannet.

Førsteleddet er

gårdsnavnet Syverstad, sisteledet er norr. mosi m., 'mosemyr'.

Syverstadvannet, sy2v3ɾSTavann3, stort tjern i Syverstadskogen. Førsteleddet er gårdsnavnet

Syverstad. Sisteledet er norr. vatn n., 'vann, tjern, innsjø'.

Sørby, sø2rby, boligeiendom på Lilleby, tinglyst 1917. Eiendommen ligger sørvendt til, og førsteleddet viser kanskje til dette. Sisteledet virker å være inspirert av by-gårdene Lilleby og Tegneby som ligger i nærheten. Før Sørby ble skilt ut, var allerede boligeiendommene Nordby og Vestby etablert, og disse navnene ser ut til å være dannet på samme måte.

Sørledalen, sɔʔlɔdæɐ̯N, beite på Øvre Sørle. Beitet ligger langs bekken med Nedre Sørle som

nabo på den andre siden av bekken. Førsteleddet er gårdsnavnet Sørle. Sisteleddet er norr. dalr m., 'dal'.

Sørlehagen eller **Sørlehaugen**, sɔʔlɛhɔɐ̯N, tidligere husmannsplass under Øvre Sørle, nevnt

1865. Navnet har sammensatt form og uttalen gir dermed ikke grunnlag for å avgjøre om sisteleddet er norr. haugr m., 'haug' eller norr. hagi m., 'hamnehage'. (jfr. Hoel:17262).

Plassen ligger i en helling, men det er likevel vanskelig å forstå hva som skulle være opphavet til navneleddet haug. Plassen ligger nær tunet på gården, og det virker rimelig at området kan ha vært brukt som beite tidligere og at sisteleddet er hage. Førsteleddet er gårdsnavnet Sørle.

Sørlemoen, sɔʔlɔmɔn, tidligere husmannsplass under Øvre Sørle, nevnt 1865. Førsteleddet er gårdsnavnet Sørle. Sisteleddet er norr. mór m., 'Mo, Sand- eller Grusslette' (NG, Indl.:67). På kartet er det avmerket et lite sandtak her.

Sørlesetremyra, sɔʔlɔsɛtɾɔmɪɐ̯a, myr i skogen på delet mellom Sørlesetre og Gåserød.

Førsteleddet er bruksnavnet Sørlesetre, og sisteleddet er norr. mýrr f., 'myr'. Myra ligger ved Sørlesetre.

Sørlesætre, sɔʔlɔsɛtɾɔ, bolighus, tidligere småbruk og husmannsplass under Øvre Sørle, nevnt

1775. Førsteleddet er gårdsnavnet Sørle, og sisteleddet er norr. sætr n., 'seter, fjellbeite' (jfr. NG, Indl.:74). Navnet må forstås som 'Sørles seter'. Fjella-området er tradisjonell beitemark.

Sørlesætreåsen, sɔʔlɔsɛtɾɔʔsɛn, åsrygg øst for Sørlesætre, samme lokalitet som Guttersrødåsen. Førsteleddet er bostedsnavnet Sørlesætre. Sisteleddet er norr. áss m., 'ås, bergås'.

Tulletjern, tɔlɔtɾɔɐ̯N, skogstjern på grensen mellom Skjeberg og Berg. Oluf Rygh skriver

om bekken "Tullbækken eller Tull'n" i Klæbu og antyder en sammenheng med verbet tulla som han sier betyr "svinge, dreie omkring, sno". Han skriver at "Bækken gjør temmelig sterke Bøininger i sit Løb" (NG XIV:369). Også bekken som renner ut av Tulletjern,

Tulletjernbekken, er i starten svært svingete. Det virker derfor rimelig at bekken kan ha hatt navnet *Tulla eller *Tullebekken. Tjernet må så ha fått navn etter bekken og bekken så nytt navn etter tjernet. Navnet Tullebekk er ellers kjent fra både Spydeberg og Trøgstad (NG XIV:369). Andre har antydnet en parallell til navnet Thule på Grønland (i følge nå avdøde Nils Rød, Skjeberg historielag) som betyr noe i retning av 'stedet ytterst, lengst mot nord'. Tjernet ligger ytterst mot grensa til Berg, men forklaringen virker likevel mindre sannsynlig.

Tulletjernbekken, *tul2l3KæɐNbekk3n*, bekk som renner fra Tulletjern. Førsteleddet er stedsnavnet Tulletjern. Sisteledet er norr. *tjozrn* f., 'tjern, lite vann'.

Tulletjernmyra, *tul2l3KæɐNmyra8*, myr vest for Tulletjern. Førsteleddet er stedsnavnet Tulletjern som forteller om beliggenheten. Sisteledet er norr. *mýrr* f., 'myr'.

Tulletjernskauen, *tul2l3KæɐNsk3u3n*, skog på Sønsterød. Skogen ligger ved Tulletjern. Førsteleddet er stedsnavnet Tulletjern. Sisteledet er norr. *skógr* m., 'skog'.

Tulletjernveien, *tul2l3KæɐNvæi3n*, skogsvei fra Rokkeveien i retning Tulletjern, samme lokalitet som Skaustuveien. Førsteleddet er stedsnavnet Tulletjern. Sisteledet er norr. *vegr* m., 'vei'.

Tungeholtet, *tOM2M3hålt3*, liten skog på Nordre Lilleby. Skogen grenser til skogen Tungeholtet på Oremo, og er vel opprinnelig en del av denne. Førsteleddet må være stedsnavnet *Tungene. Sisteledet er norr. *holt* n., 'liten skog'.

Tungeholtet, *tOM2M3hålt3*, skogsteig på Oremo. Førsteleddet kunne vært norr. *tunga* f., 'landtunge, tange mellom elver som møtes', men det passer ikke med terrenget der skogen ligger. Derimot passer det med terrenget litt lenger øst. Ingedalsbekken renner gjennom området, Tulletjernbekken renner ut i Ingedalsbekken fra øst, og på kartet er det merket av rester etter flere mindre, eldre bekker som også har rent ut i Ingedalsbekken her. Området nord for Tungeholtet, som nå består av store jorder, har tidligere vært skog og myrområder, noe som en gang må ha gitt mer vann i bekkene. Rygh beskriver et forsvunnet gårdsnavn 'i Tungom', en ødegård ved Rønneld (NG I:255). Ut fra terrenget, er det ikke usannsynlig at plasseringen av gården har vært her øst for Tungeholtet, omtrent der plassen Modalen lå. Modalen hører i dag til Oremo, men var tidligere husmannsplass under Rønneld. Bekkene som møttes her, dannet flere landtunger, noe som også kommer fram av dagens kart. Det passer med at navnet på den forsvunne gården står i flertall. Førsteleddet i navnet antas å

være stedsnavnet *Tungene og sisteleddet er norr. holt n., 'liten skog'. Navnet betyr 'holtet ved Tungene'.

Tvetervannet, tve2te vann3, innsjø øst for Fjella-området. Førsteleddet er gårdsnavnet Tvetervann.

Tvetergårdene ligger vest for innsjøen. Sisteleddet er norr. vatn n., 'vann, tjern, innsjø'.

Tømmeråsveien, tøm2meråsvæi3n, skogsvei på Vestre Syverstad i retning Tømmeråsen.

Førsteleddet er stedsnavnet Tømmeråsen. Sisteleddet er norr. vegr m., 'vei'.

Vestby, vest2by, boligeiendom på Oremo inntil delet mot Lilleby, tinglyst 1908.

Eiendommen

ligger vestvendt til, og førsteleddet viser kanskje til dette. Sisteleddet virker å være inspirert av by-gårdene Lilleby og Tegneby som ligger i nærheten. Før Vestby ble skilt ut, var allerede boligeiendommene Nordby etablert, og navnet ser ut til å være dannet på samme måte.

Vestbyjordet, vest2byjor3, jorde på Nordre Lilleby. Jordet grenser inntil

boligeiendommen

Vestby, og førsteleddet er dette stedsnavnet. Sisteleddet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'. Et annet navn som brukes om jordet er **Olsen**, etter Olsen på boligeiendommen Nordby, som ligger som en øy inne på jordet.

Vesttorpbekken, ves2tårpbekk3n, bekk fra Vesttorpskogen til Ingridtjernbekken. Navnet

brukes om den østlige delen. Om den vestlige delen brukes navnet Prangerødbekken, og i mellom navnet Stordiket. Førsteleddet er gårdsnavnet Vesttorp. Sisteleddet er norr. bekk m., 'bekk, lite vassfar'.

Vesttorptoppen, ves2tårptåpp3n, utsikts- og grensepunkt i skogen ved Rognemyr på delet

mot Berg. Førsteleddet er gårdsnavnet Vesttorp, sisteleddet topp m. i betydningen 'fjell- eller åstopp' Nils Rød siterer en delingsforretning fra 1805 der navnet **Stolpebodberget** er nevnt (Rød 1997:50). Ut fra grensebeskrivelsene må navnet ha vært brukt om samme lokalitet som Vesttorptoppen. Førsteleddet er stolpebu f., 'stabbur, hus på stolper' og sisteleddet norr. berg n., 'berg, fjell'. Kanskje har det stått et stabbur i nærheten av toppen.

Vollejordet, vål213jor3, jorde på Øvre Voll. Det er naboene øst for Ingedalsbekken som

bruker dette navnet. Førsteleddet er gårdsnavnet Voll. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Vollevadjordet, vå1213vajoq3, jorde på Vestre Voll. Jordet ligger inntil grensa mot Vollevadet.

Førsteleddet er bostedsnavnet Vollevadet. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Vollevadskauen, vå1213vask3u3n, skog på Østre Voll. Skogen ligger ved Voldevadet, og førsteleddet er dette bostedsnavnet. Sisteledet er norr. skógr m., 'skog'.

Ysterødmosen, yÁ2st3rømå3n, myr på Østre Sandbekk. Myra ligger ved Ysterød. Førsteleddet

er plassnavnet Ysterød. Sisteledet er norr. mosi m., 'mosemyr'.

Ysterødveien, yÁ2st3røvæi3n, vei fra Rokkeveien til Ysterød. Førsteleddet er plassnavnet Ysterød. Sisteledet er norr. vegr m., 'vei'.

Øyestadjordet, øÁy2stajoq3, jorde på Vestre Voll. Jordet ligger inntil delet mot Øyestad og

førsteleddet er dette stedsnavnet. Sisteledet er norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Øyestadskauen, øÁy2stask3u3n, skog på Vestre Voll. Skogen ligger inntil delet mot Øyestad, og

førsteleddet er dette gårdsnavnet. Sisteledet er norr. skógr m., 'skog'.

4.2.2. Metonymisk overflyttede navn

Materialet har 63 metonymisk overflyttede navn, navn som er dannet ved at et eksisterende stedsnavn går over til å betegne en annen lokalitet enn den opprinnelige:

Badstua, bas2stua8, jorde på Østre Rønneld. Navnet kommer av norr. baðstofa f., 'hus eller rom

for svettebad'. Ordet kan også bety 'tørkehus for korn og malt'.

Bakken, bak2k3n, skog på Tegneby. Navnet kommer av norr. bakki m., 'bakke'. På veien gjennom skogsteigen er det en lang, bratt bakke, Halmbakken, og det må være denne bakken som har gitt navn til teigen.

Beitet, bæi2t3, jorde på Sønsterød. Jordet var tidligere beite. Navnet kommer av norr. beiti n.,

'beitemark'.

Bekken, bek1k3n, eldre uttale bezk1k3n (Hoel:243), småbruk, tidligere husmannsplass under

Prangerød, nevnt 1865. Plassen ligger inntil Tulletjernbekken, som må være opphavet til navnet. bekk m., bekk, lite vassfar.

Bilhuset, biÅ11hus3, punkt ved gårdsveien på Storkasene, like ved Vedplassen. Tidligere lå det

en garasje her som har gitt opphavet til navnet.

Bingen, biM2M3n, jorde, tidligere saue-beite på Østre Løkke. Det var også dam her tidligere.

Navnet kommer av norr. bingr m., 'inngjerding for småfe' (NSL:70).

Bjørkelunden, bjør2k3lunn3n, jorde på Ravnemyr. Jordet har fått navn etter skogsrabben *Bjørkelunden* som ligger på jordet.

Blikket, bqik1k3, jorde på Nordre Syverstad, tidligere bygselbruk, nevnt 1865. Navnet er bestemt form av blikk n., 'noe som blinker, noe som er hvitt eller lyst i sammenlikning med omgivelsene' (NG, Indl.:44). Kåre Hoel skriver at det er ukjent hva det siktes til (Hoel:307). Siden det ikke er ann i nærheten, kan det kanskje være fjellgrunnen som har gitt opphavet til navnet.

Bunkeren, bon2keꝛS3n, punkt ved veien lengst nord i Fjellbråtåsen. Navnet kommer av bunker

m., i betydningen 'ammunisjonslager'. Her står det en bunker som er brukt som dynamittlager i forbindelse med gruvedriften som var her tidligere.

Båsen, bâÅ1s3n, skogsteig på Vestre Syverstad. Teigen ligger inntil åstoppen Båsen og har fått

navn etter denne.

Båsmyr, bâss1myÁr, nedlagt husmannsplass under Rønneld, nevnt 1865. Plassen ligger like ved

Båsmyr og har fått navn etter denne.

Dammene, dam2mæn3, skogsteig med to dammer på Øvre Voll. Navnet kommer av norr. damm m., 'dam'.

Engedalen eller **Dalen**, eM2M3dæʁN / dæʁʁN, jorde på Sandbekk. Jordet lå tidligere til husmannsplassen Engedalen, og navnet kommer av bostedsnavnet.

Fotballplassen eller **Fotballøkka**, fot1ballplass3n / fot1balløkka8, jorde, opprinnelig

hamnehage, på Øvre Guslund. Her hadde Skjeberg arbeideridrettslag, som senere gikk inn i Skjeberg sportsklubb, fotballbane fra 1930 til 1940 (Fredrichsen 2005:20). Navnet kommer av appellativet fotballplass eller fotballøkke.

Grønnli, grønn2li, jorde på Østre Løkke. Jordet lå tidligere til husmannsplassen Grønnli under

Voll. Navnet kommer av bostedsnavnet som har gått over til å betegne jordet.

Grønnli, grønn2li, tidligere husmannsplass under Nedre Voll, nevnt 1711 (Hoel:301). I sør grenser Grønnli til et stort jorde på Øvre Guslund med samme navn. Det jordet må være det opprinnelige Grønnli siden lokaliteten samsvarer så godt med navnet. Navnet har så gått over til å betegne bostedet.

Gullhaugen, gull1h3u3n, jorde, tidligere haug og beite på Østre Løkke. Kuene likte å ligge på

haugen. Haugen er nå planert bort. Navnet kommer av forestillingen om at dette var en gravhaug som inneholdt ukjente skatter. Navnet må være gitt med utgangspunkt i et appellativ gullhaug, 'gravhaug med en skatt'.

Gunhildås, gun2ni1åʁs, skog på Prangerød. Skogen ligger inntil åsen Gunhildås, og navnet har

gått over til å gjelde skogen også.

Hatten, hat2t3n, grensepunkt i skogen på Søndre Syverstad. Hatten er et mye brukt fjellnavn

der lokaliteten gir assosiasjoner til hodeplaget hatt. (NSL:144), og åsen på Berg-siden av kommunegrensa heter Hattåsen. Kanskje et eldre navn på denne er *Hatten. Navnet på grensepunktet må relatere til dette navnet.

Haue, forsvunnet husmannsplass under Øvre Voll, nevnt 1723 (NG I:248). Navnet må være

norr. hagi m., 'hamnehage', og må være sekundært som bostedsnavn

Hesthaugen, hest2heuen, skog på Nordre Lilleby. Skogsteigen grenser inntil jordet Hesthaugen

(Hesthagen) på Vestre Rønneld, og navnet har gått over til å betegne skogen også.

Hjerterås, jæ2t3rås, jorde på Nordre Syverstad. Jordet ligger rett sør for Hjerterås og navnet

kommer av åsnavnet som også er blitt betegnelsen på jordet.

Hjortås, jø2TåÅs, gårdsbruk, tidligere husmannsplass under Vestre Syverstad, nevnt 1865. Kåre

Hoel nevner navnet **Hjerteråsmyren** fra matrikkelen (Hoel:308). Hjerterås er åsen øst for gården, og førsteleddet i navnet Hjerteråsmyren, må være navnet på åsen. Sisteleddet må være norr. mýrr f., 'myr'. Det må være åsnavnet som ligger til grunn for navnet og navneformen Hjortås må være en forvanskning. Førsteleddet *hjort* virker fremmed i Østfold. Gården er blant de yngste i bygda og er skilt ut fra Syverstad i 1824. Navneformen Hjortås er ellers ikke kjent i området. Navnet er kun knyttet til gården.

Ila, iÅ11a8, liten skog på Vestre Syverstad, underforstått 'skogen med ila'. Det ligger en ile i

skogen som har gått over til å betegne hele området.

Kaius-hytta, kaj2jushytta8, snuplass i skogen på Østre Rønneld. Her hadde skogsarbeider Kaius

Olavesen på Hytta (Rønneldkasa) en skogskoie i årene rundt 1970. Navnet viser til dette.

Kasa, kaÅ1sa8, jorde på Prangerød. Jordet hørte til den tidligere husmannsplassen Kasa. Navnet

er bostedsnavnet som har gått over til å betegne jordet.

Kopperød, ko2pparø, jorde på Prangerød. Jordet hørte tidligere til husmannsplassen Kopperød. Navnet kommer av bostedsnavnet som har gått over til å betegne jordet.

Langkasa, laM1Mkasa8, tidligere jorde, nå skog på Nordre Lilleby. Jordet lå tidligere til husmannsplassen Langkas. Navnet kommer av bostedsnavnet.

Lund, lønn, jorde(r) på Østre Rønneld. Navnet må komme av norr. lundr m., 'lund, liten skog'.

Lundeberget, lɒn2n3bærj3, jorde på Østre Løkke. Jordet lå tidligere til husmannsplassen Lundeberget. Navnet kommer av bostedsnavnet som har gått over til å betegne jordteigen.

Lundeberget, lɒn2n3bærj3, tidligere husmannsplass under Østre Løkke, nevnt 1838 (Hoel:283). Bostedsnavnet kommer av navnet på åsen like ved.

Løkka, lɔk2ka8, jorde på Bergerhaugen. Jordet hørte tidligere til husmannsplassen Søndre Løkka, og navnet kommer av bostedsnavnet.

Modalen, moÁ1dæɐN, beite på Tegneby. Beitet grenser inntil den tidligere husmannsplassen Modalen. Navnet kommer av bostedsnavnet.

Moen eller **Lisa Moen**, moÁn / li2sa8 moÁn, jorde på Østre Sandbekk. Jordet lå tidligere til

husmannsplassen Moen (Sandbekkmoen). Navnet kommer av bostedsnavnet som har gått over til å betegne jordet. Varianten av navnet skal jordet ha fått etter en kone som bodde her ca 1900. Det er ingen Lisa på Sandbekkmoen i folketellingen 1900, så hun må ha bodd der etter den tid. Det virker å være sjeldent at et personnavn uforandret går over til å benevne et sted. I dette materialet er det bare to slike eksempler (Lisa Moen og Olsen)

Rabben, rab1b3n, jorde, tidligere beite på Tegneby. Navnet kommer av rabb m., 'stenet, skrin

jordrygg'. Jordet ligger ved en skogsrabb.

Ravnemyr eller **Ravnemyra**, rav2n3myÁr / rav2n3myr''a, gårdsbruk, tidligere husmannsplass

under Rød, nevnt 1865. Førsteleddet er norr. hrafn m., 'ravn' (jfr. Hoel:259). Det sees stadig ravner ved skogkanten på gården. Sisteledet er norr. mýrr f., 'myr'. Før navnet ble bostedsnavn, må det ha vært navn et myrområde.

Rognemyr eller **Rognemyra**, ráM2n3myÁr / ráM2n3myÁra8, gårdsbruk, tidligere husmannsplass

under Tegneby, senere Gåserød, nevnt 1762, men da som navn på myra (Hoel:256 og 17242). Informanten forteller at det fortsatt er myrlendt og mye rogn på gården. Navnet kommer av 'myra der det vokser rogn', med norr. reynir m., 'rogn' som førsteledd og norr. mýrr f., 'myr' som sisteledd.

Rognhaugen, rām2nh3u3n, jorde på Vestre Rønneld. Jordet ligger inntil haugen

Rognhaugen

og har fått navn etter denne.

Rognhaugen, rām2nh3u3n, jorde på Østre Rønneld. Jordet ligger inntil haugen

Rognhaugen og

har fått navn etter denne.

Rugbråten, reu2brāt3n, skog, tidligere nydyrkingsmark eller i hvertfall planlagt

nydyrkingsmark på Tegneby. Det har ikke vært egne hus her. Førsteleddet må være norr.

rugr m., 'rug'. Rygh skriver: "Hvor Jord ryddes ved Braatebrænding, besaaes den gjerne efter gammel Skik det første Aar med Rug." (NG V:25). Sisteleddet er norr. broti m.,

'avbrent stykke, åpen rydning i skog'.

Rugbråten, ruÁg2brāt3n, skogsområde på Østre Rønneld sør-øst for Tvetervannet.

Tidligere

skal det ha ligget et jorde her, men det har ikke vært bosetting. Førsteleddet må være norr.

rugr m., 'rug'. Sisteleddet er norr. broti m., 'avbrent stykke, åpen rydning i skog'.

Rugkasa, reu2kasa8, skogsområde på Søndre Lilleby ved nord-østenden av Tvetervannet.

Tidligere har det ligget et nydyrkingsområde her. Førsteleddet må være norr. rugr m., 'rug'.

Sisteleddet er norr. kozs f., 'dyng, haug' (NSL:181). Det har neppe vært bosetting her.

Rønneldhagen eller **Rønneldhaugen**, røn2nellh3u3n, jorde på Østre Rønneld. Jordet lå til den

tidligere husmannsplassen Rønneldhagen eller Rønneldhaugen. Navnet kommer av

bostedsnavnet som har gått over til å betegne jordet.

Rønneldkasa, røn2nellkasa8, jorde på Østre Rønneld. Jordet lå tidligere til den tidligere

husmannslassen Rønneldkasa. Navnet kommer av bostedsnavnet.

Saglia, sag2lia8, boligeiendom skilt ut fra Willskov. Førsteleddet viser tilbake på saga Tegneby

hadde på Willskov. Sisteleddet er norr. hlíð f., 'li, fjellside'.

Sandbekk eller **Vestre Sandbekk**, sann2bekk / ves2tær3 sann2bekk, jorde på Østre Rønneld.

Jordet lå før til den tidligere husmannsplassen Vestre Sandbekk. Navnet kommer av bostedsnavnet.

Sandbekk, sa2nnbekk, eldre uttale sa2nnbÆkk (NG I:245), gårdsbruk. Matrikkelnavnet på

gården er Østre Sandbekk, men det navnet brukes ikke muntlig. Navnet kommer av *Sandbekkr, 'sandbekken' (NG I:245) og må senere ha blitt bostedsnavn. Mye av jorda på Sandbekk består av sandjord.

Sandås, sa2nnås, grend, tidligere husmannsplass under Søndre Lilleby, nevnt 1865. Sandås må

opprinnelig ha vært navnet på Sandåsfjellet, og bostedsnavnet må komme av åsnavnet Sandås.

Skaustua eller **Skauhytta**, skeu2stua8 / skeu2hytta8, skogsteig på Nedre Sørle.

Skogen har fått

navn etter den tidligere husmannsplassen Skaustua eller Skauhytta, som lå midt i skogen.

Det tidligere jordet som hørte til husmannsplassen ble en tid brukt under gården. Samme navn ble brukt om dette jordet som nå er plantet til med skog.

Skjulet, sxuÁ1q3, punkt ved skogsveien på Prangerød. Ved veikrysset står det et skjul.

Navnet

kommer av norr. skjól n., 'skjul, skur'.

Småberget, småÂ2bærj3, jorde på Søndre Syverstad. Et lite fjell skjærer inn på jordet, og jordet

må ha fått navn etter dette fjellet.

Stensrød, stens1rø, jorde på Prangerød. Jordet lå tidligere til husmannsplassen Stensrød, og

bostedsnavnet har gått over til å betegne jordet.

Sørlesætre, søÁ213sezÁtr3, jorde på Grinderød. Jordet lå tidligere til småbruket

Sørlesætre og

navnet kommer av bostedsnavnet.

Teglovnen, tæqj2åmm3n, jorde på Søndre Lilleby. Tidligere var det teglverk på Lilleby (Stene

1996:23). Tegilverket er avmerket på kartet fra 1775. Det ligger der jordet Teglovnen ligger i dag. Navnet kommer av appellativet teglovn m., 'ovn til å brenne teglsten' og har gått over til å gjelde jordet etter at tegilverket er lagt ned. Ved jordet er det rester etter fundamentene fra ovnen.

Trosset, trås2s3, skog på Nordre Lilleby. Skogen grenser inntil den tidligere husmannsplassen

Trosset under Skjeberg prestegård. Navnet kommer av bostedsnavnet.

Tulletjernmyra, tul2l3KæꝛNmyra8, skogsteig på Tegneby. Stykket skal ha vært dåpsgave til

Tegneby fra Øvre Sørle. Myrnavnet er gått over til å betegne skogsområdet også.

Tungeholtet, toM2M3hålt3, jorde på Tegneby. Jordet grenser inntil skogsteigen Tungeholtet, og

navnet på denne har gått over til å betegne jordet også.

Tønnene, tøn2nen3, punkt ved veien ved Gravgodt. Navnet viser til at tomme tønner etter kalking ble liggende her i ca 40 år før de ble fjernet, underforstått 'stedet der tønnene lå'.

Unneberg, un2n3bæÁr, jorde på Søndre Lilleby. Jordet lå tidligere til den tidligere husmannsplassen Unneberg, og navnet kommer av bostedsnavnet som har gått over til å betegne jordteigen.

Verket, vælrk3, beite på Prangerød. Navnet viser tilbake på det tidligere tegilverket på gården

som lå her i Andreas Erichsen Prangerøds tid. Han hadde gården fra 1819 til 1876 (Veel 1944:301-302).

Vollevadet, vål2l3vaÁ, jorde på Østre Løkke. Jordet lå tidligere til husmannsplassen Nedre Vollevadet under Øvre Voll. Navnet kommer av bostedsnavnet som er gått over til å betegne jordet.

Ysterød eller **Opp mot Ysterød**, yÁ2st3røÁ / åpp mot yÁ2st3røÁ, skog på Prangerød. Skogsteigen

grenser inntil den tidligere husmannsplassen Ysterød, og navnet kommer av bostedsnavnet.

Ysterød, yÁ2st3røÁ, skog og beite på Østre Sandbekk. Området hørte tidligere til

husmannsplassen Ysterød, og navnet kommer av bostedsnavnet som har gått over til å betegne skogen og beitet.

4.3. Navn dannet av et eksisterende stedsnavn med et bestemmelsesledd i tillegg

Til denne gruppen hører 53 av navnene i materialet. De deles i navn tillagt et skillende bestemmelsesledd, navn tillagt et avgrensende bestemmelsesledd og navn tillagt et epeksegetisk hovedledd.

4.3.1. Navn tillagt et skillende bestemmelsesledd

Materialet har 32 navn som er dannet ved at et eksisterende navn har fått et skillende bestemmelsesledd i tillegg:

Kasa nord, kaÅ1sa8 noq, jorde på Grinderød. Navnet kommer av kås f., ‘dynge, haug’ (NSL:181)

og forteller om hvordan jordet er ryddet.

Kasa sør, kaÅ1sa8 sør, jorde på Grinderød. Navnet kommer av kås f., ‘dynge, haug’ (NSL:181)

og forteller om hvordan jordet er ryddet.

Lille Grinderødtjern, lil2l3 griÅ2n3røKæðN, skogsvann ved Grinderød. Tjernet er det minste av

to tjern som har fått navn etter gården. Førsteleddet er gårdsnavnet. Sisteleddet er norr. tjozrn, ‘tjern, lite vann’.

Lille Krysstjern, lil2l3 kryss2KæðN, skogsvann på Oremo. Tjernet må være kalt opp etter

Krysstjern like ved, siden tjernet ikke har form som et kors. På kartet fra 1775, har også dette tjernet kors-form. Tjernet kan ha sett annerledes ut tidligere, men mer sannsynlig virker det å være at karttegneren har blitt påvirket av navnet og også tegnet dette tjernet som et kryss.

Lille Risebru, ri²s³bru, bru over Skinnarbekk i skogen på Østre Rønneld. Førsteleddet må

være norr. hrís n., ”Ris, Kratskov” (NG, Indl.:70). Informanten mener det er vanlig skog her, men forholdene kan ha vært annerledes tidligere. Sisteleddet er norr. brú f., ’bru’ eller ’stokkelagt vei’. Navnet blir å oppfatte som ’brua i eller ved krattskogen’.

Lille Trekanten, li²li³ tre¹kant³n, jorde på Prangerød. Jordet har form som en trekant, men er

mindre enn nabojordet Trekanten.

Nedre Moen, ne²ær³ mo¹n, jorde på Nordre Syverstad, på det tidligere bygselbruket Blikket.

Navnet kommer av norr. mór m., i betydningen ’tørr, sandet slette’.

Nedre Myra, ne²ær³ my¹ra⁸, jorde på Øvre Sørle. Navnet kommer av gno. mýrr f., ’myr’.

Nordre Morttjern, no²ær³ m²ø²t³kæ²n, skogsvann på Østre Rønneld. Førsteleddet må være

fiskeslaget mort som er en vanlig ferskvannsfisk i lavlandet på Østlandet (jfr. NG II:372).

Sisteleddet er norr. tjözn f., ’tjern, lite vann’. Det har vel vært mye mort i tjernet.

Nordre Myra, no²ær³ my¹ra⁸, tidligere myr i skogen på Gåserød. Etter at myra ble dyrket opp,

brukes navnet Nybrottet ved Demmene. Nordre Myra var den nordligste av tre myrer i skogen, noe førsteleddet viser tilbake på. Navnet kommer av norr. mýrr f., ’myr’.

Nordre Svenskemyra, no²ær³ sven²nsk³myra⁸, jorde på Øvre Sørle. Sisteleddet er norr. mýrr

f., ’myr’. Førsteleddet viser til at myra er brutt opp av svenske gårdsarbeidere.

Nye Brannen, ny²æ³ brann, skogsområde på Østre Rønneld, nord-vest for Fjellbråtåsen. Navnet

viser til en skogsbrann som var her for noen år siden. Stedsnavnet Brannen like ved viser til en tidligere skogsbrann.

Store Grinderødtjern, sto²ær³ gri²n³rø²kæ²n, skogsvann ved Grinderød. Tjernet er det største av

to tjern som har fått navn etter gården. Førsteleddet er gårdsnavnet. Sisteledet er norr. tjörn f., 'tjern, lite vann'.

Store Risebru, riÅ2s3bru, bru over bekken fra Bossmyr på delet mellom Sandbekk og Østre

Rønneld. Førsteleddet må være norr. hrís n., "Ris, Kratskov" (NG, Indl.:70). Informanten mener det er vanlig skog her, men forholdene kan ha vært annerledes tidligere. Sisteledet er norr. brú f., 'bru' eller 'stokkelagt vei'.

Søndre Holtet eller **Holtemyr**, sön2nær3 hå11t3 / hå21t3myÅr, tidligere husmannsplass under

Søndre Syverstad, nå en del av gårdsbruket Holtet, nevnt 1775 i navneformen "Holt" (Hoel:17321). Plassen lå sør for Holtet og ser ut til å være den samme som bygselbruket "Myhren" i folketellingen 1865. Navnet kommer av norr. holt n., 'liten skog'.

Søndre Løkka, sön2nær3 løk2ka8, nedlagt husmannsplass under Nedre Guslund, nevnt 1801.

Navnet kommer av norr. lykkja f., 'løkke, innhegnet jordstykke'.

Søndre Morttjern, sön2nær3 mø2rt3KæðN, skogsvann på Oremo. Førsteleddet må være fiskeslaget 'mort' (jfr. NG II:372). Sisteledet er norr. tjörn f., 'tjern, lite vann'. Det har vel vært mye mort i tjernet. Nord-vest for tjernet ligger Nordre Morttjern.

Søndre Myra, sön2nær3 myÅ1r""a, myr og skogsteig på Gåserød. Skogsbunnen er myrlendt.

Søndre Myra er den sørligste av i alt tre opprinnelige myrer i skogen. Navnet kommer av norr. mýrr f., 'myr'.

Søndre Revedalen, sön2nær3 rez2v3dæðN, mindre dalføre øst for Revedalen. I terrenget må

området ha blitt oppfattet å ligge sør for denne. Lokaliteten antas å være oppkalt etter den større revedalen lik ved.

Søndre Svenskemyra, sön2nær3 sve2nnsk3myra8, jorde på Øvre Sørle. Etter noen uår på

begynnelsen av 1800-tallet, kom det til stor framgang i jordbruket fra 1814 og framover. Gårdene ble oppdelt i flere bruk, og nye områder ble ryddet. Fra 1830-årene kom det

tusenvis av svenske arbeidere til Østfold om somrene. De arbeidet først og fremst med nyrydding (Eliassen 2004:307). Det virker som om mange av jordene i området med sisteledd av norr. mýrr f., 'myr', er brutt opp i siste halvdel av 1800-talet, og det er rimelig å anta at navnet kommer av 'den søndre myra som er brutt opp av svensker'.

Sønsterød, sɒn2nst3rɔ, gårdsbruk. Navnet betyr den sørligste ruð-gården (NG I:246), samme

lokalitet som Hamna.

Vesle-Rulla, ves2q3rulla8, lite jorde på Nordre Lilleby. Navnet Rulla brukes om "et Slaatte- og

Akerland af bølgeformet Udseende" (NG 5:115).

Vestre Grinderød, vest2ær3 griÀ2n3rɔ, gårdsbruk, tidligere husmannsplass under Oremo, nevnt

1723 (NG I:245). Førsteleddet er grind f., 'veigrind eller flyttbare grinder til bruk for krøtter' (Hoel:280).

Vestre Lia, ves2tær3 liÀ1a88, tidligere husmannsplass under Vestre Syverstad. Plassen lå vest for

den andre Lia-husmannsplassen under Vestre Syverstad. Navnet kommer av norr. hlið f., 'li, fjell- eller åsside'.

Vestre Løkka eller **Løkkabråten**, ve2stær3 lɔk2ka8 / lɔk2k3bråÀt4n (Hoel:296), tidligere

husmannsplass under Øvre Guslund, nevnt 1865, nå en del av småbruket Løkka. Navnene kommer av norr. lykkja f., 'løkke, innhegnet jordstykke'. Sisteleddet i varianten av navnet kommer av norr. broti m., 'avbrent stykke, åpen rydning i skog'.

Vestre Myra, vest2ær3 myÁ1ra8, jorde på Østre Sandbekk. Jordet er drenert myrland. Navnet

kommer av norr mýrr f., 'myr'.

Vestre Sandbekk, ves2tær3 sann2bekk, boligeiendom, tidligere husmannsplass under Østre

Rønneld, nevnt 1865. Navnet kommer av *Sandbekkr, 'sandbekken' (NG I:245) og må senere ha blitt bostedsnavn. Mye av jorda på Sandbekk består av sandjord.

Vestre Sørleklev, vest2ær3 søÁ2L3kqev, gårdsbruk, tidligere husmannsplass under Øvre Sørle,

nevnt 1801. Førsteleddet er gårdsnavnet Sørle. Sisteleddet er norr. kleif f., 'bratt bakke'.

Nord for innmarka skråner terrenget bratt oppover.

Østre Myra, øst2ær3 myÁ1ra8, jorde på Østre Sandbekk. Jordet er drenert myrland, og navnet

kommer av norr. mýrr f. 'myr'.

Østre Sørleklev, øst2ær3 søÁ2L3kqeÁv, gårdsbruk, tidligere husmannsplass under Gåserød, nevnt

1801. Førsteleddet i navnet er gårdsnavnet Sørle. Sisteleddet er norr. kleif f., 'bratt bakke'.

Nord for innmarka skråner terrenget bratt oppover. Hoel mener gårdene kan være identiske med "j Klæfuinne" som er nevnt i Røde Bok og at gården(e) senere må ha kommet inn under Sørle (Hoel:275). På kartet fra 1775 er det bare merket av én Sørleklev-plass

"Sørlesklev". "Søle Klefven" er nevnt 1703 (Hoel:275), og 1723 var "Søle Klefv"

husmannsplass under Gåserød, men ikke under Sørle (NG I:246). Entallsformene av navnet tyder på at det bare var én plass, eller i hvert fall at bare én plass var i bruk. Da er det naturlig å tenke seg enten at Sørle først har hatt plasser her og at Gåserød har overtatt den ene eller at Sørle har hatt en plass her og at Gåserød har opprettet en ny inntil Sørles med det samme navnet jfr. Grinderød og Vestre Grinderød som har hørt til to ulike gårder.

Øvre Moen, øÁ2vær3 moÁn, jorde på Nordre Syverstad, på det tidligere bygselbruket Blikket.

Navnet kommer av norr mór m., i betydningen 'tørr, sandet slette'.

Øvre Myra, øÁ2vær3 myÁ1ra8, jorde på Øvre Sørle. Navnet kommer av norr. mýrr f., 'myr'.

4.3.2. Navn tillagt et avgrensende bestemmelsesledd

Materialet har 20 navn som er dannet ved at et eksisterende navn har fått et avgrensende bestemmelsesledd i tillegg:

Nedre Guslund, neÁ2ær3 guÁS1Lunn, gårdsbruk. Oluf Rygh mener navnet kommer av guðislundr

eller guðislundar (pl.), ‘en helliget lund til gudene’ (NG I:247). Kåre Hoel drøfter dette videre, men konkluderer med at navnet har dette opphavet (Hoel:283ff).

Nedre Sørle, neÁ2ær3 søÁ2l3, gårdsbruk. Rygh setter navnet i sammenheng med ordet ‘søyla’ f.,

søle (NG I:246). Navnet beskriver slik forholdet på stedet. Kåre Hoel diskuterer dette og peker på at gårdsnavnet uttales med dental ‘l’, mens ordet ‘søle’ uttales med kakuminal ‘l’ lokalt. Han konkluderer likevel med at Rygh har rett. Den kakuminale formen må ha trengt inn på områder som før har hatt dental form.

Nedre Sørlehaugen, neÁ2ær3 søÁ2l3h3u3n, jorde på Øvre Sørle. Jordet er den nedre delen av den

tidligere husmannsplassen Sørlehaugen, og navnet kommer av bostedsnavnet.

Nedre Voll eller **Vestre Voll**, neÁ2ær3 / ve2stær3 våll, eldre uttale vøll (NG I:248), gårdsbruk.

Navnet kommer av norr. vozllr m., ”Vold, græsbevoxet Slette” (NG, Indl: 87 og NG I:248).

Nedre Vollevadet, neÁ2ær3 vål2l3vaÁ, tidligere husmannsplass under Øvre Voll. Husene er nå

helt borte. Førsteleddet er gårdsnavnet Voll. Sisteleddet er norr. vað n., ’vadested’.

Nordre Lilleby, no2qær3 lil1l3by, gårdsbruk. Rygh har uttalen li2l1eby (NG I:247), og Hoel

li2l13by (Hoel:17277). Enten er dette feilskrift, eller så har dialekten endret tonem over tid. Dialekten legger ofte trykket på den første stavelsen. Navnet betyr ’lillegården’ (NG I:247).

Nordre Moen, no2qær3 moÁÁn, jorde på Mellom-Syverstad. Jordet er det nordligste av de to

jordene på den tidligere husmannsplassen Moen. Navnet kommer av norr. mór m., ’tørr, sandet slette’.

Søndre Lilleby, søn2nær3 lil1l3by, gårdsbruk. Rygh har uttalen li2l1eby (NG I:247), og Hoel

li2113by (Hoel:17277). Enten er dette feilskrift, eller så har dialekten endret tonem over tid. Navnet betyr 'lillegården' (NG I:247).

Søndre Moen, søn2nær3 moÁÁn, jorde på Mellom-Syverstad. Jordet er det sørligste av de to

jordene på den tidligere husmannsplassen Moen. Navnet kommer av norr. mór m., 'tørr, sandet slette'.

Vestre Liajordet, ves2tær3 li1a8joq3, jorde på Hjortås. Jordet er den vestre delen av den tidligere

husmannsplassen Vestre Lia. Førsteleddet er plassnavnet Lia, sisteleddet norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Vestre Løkke, vest2ær3 løk2k3, gårdsbruk. Navnet kommer av norr. lykkja f., 'løkke, innhegnet

jordstykke' (NGI:247).

Vestre Rønneld, vest2ær3 røn2n311, eldre uttale rø2nnæ11 (NG I:245), gårdsbruk. Oluf Rygh

antar at navnet opprinnelig er flertall av et ord runeldi n., og antyder sammenheng med ordet rune m., "Skud, opspirende Træ, og: Busk" (NG I:245 og 148). Kåre Hoel setter også navnet i sammenheng med ordet rune m., som i dialekt også kan ha betydningen 'en busk, en klynge av små trær', og kommer fram til betydningen 'småskogen, klyngene med småtrær' eller liknende. Navnet beskriver et sted der vegetasjonen besto av busker og småkratt (Hoel:237).

Østre Liajordet, øst2ær3 li1a8joq3, jorde på Hjortås. Jordet er den østre delen av den tidligere

husmannsplassen Vestre Lia. Førsteleddet er plassnavnet Lia, sisteleddet norr. gerði n., 'jorde, inngjerdet jordstykke'.

Østre Løkke, øst2ær3 løk2k3, gårdsbruk. Navnet kommer av norr. lykkja f., 'løkke, innhegnet

jordstykke' (NGI:247). Gården lå under Voll 1603 (NGI:247). Det er sannsynlig at gården opprinnelig var en løkke i skogen under Voll og at den senere ble eget bruk. Det området som på 1800-tallet hørte til Voll, ligger som en halvsirkel inntil Guslund med Løkke i midten, og fortsatt er det skogen som skiller Løkke og Voll.

Østre Rønneld, øst2ær3 røn2n3l1, eldre uttale rø2nnæll (NG I:245), gårdsbruk.

Navnet betyr

’småskogen, klyngene med småtrær’ eller liknende. Navnet beskriver et sted der vegetasjonen besto av busker og småkratt (Hoel:237).

Øvre Guslund, øÁ2vær3 guÁSlLunn, gårdsbruk. Oluf Rygh mener navnet kommer av guðislundr

eller guðislundar (pl.), ‘en helliget lund til gudene’ (NG I:247). Kåre Hoel drøfter dette videre, men konkluderer med at navnet har dette opphavet (Hoel:283ff).

Øvre Sørle, øÁ2vær3 søÁ2l3, gårdsbruk. Rygh setter navnet i sammenheng med ordet søyla f.,

’søle’ (NG I:246). Navnet beskriver forholdet på stedet.

Øvre Sørlehaugen, øÁ2vær3 søÁ2l3h3u3n, jorde på Øvre Sørle. Jordet er den øvre delen av jordet

til den tidligere husmannsplassen Sørlehaugen, og navnet kommer av bostedsnavnet.

Øvre Voll eller **Østre Voll**, øÁ2vær3 / øst2ær3 våll, eldre uttale vøll (NG I:248), gårdsbruk.

Navnet kommer av norr. vozllr m., voll (NG I:248).

Øvre Vollevadet eller **Vollevadet**, øÁ2vær3 vål2l3vaÁ / vål2l3vaÁ, bolighus, tidligere

husmannsplass under Øvre Voll. Rygh viser til én Vollevadet-plass i 1723 (NG I:248). På kartet fra 1775 er det to. Plassene lå på hver sin side av en bekk. (jfr. Hoel:302). Førsteleddet er gårdsnavnet Voll. Sisteleddet er norr. vað n., ’vadested’.

4.3.3. Navn tillagt et epeksegetisk hovedledd

Materialet har ett navn som er dannet ved at et eksisterende navn har fått et epeksegetisk hovedledd i tillegg:

Leiråsfjellet, læi2rås fjell3, åstopp og grensepunkt i skogen mellom Vestre og Søndre Syverstad, like ved Leiren. Navnet Leiråsfjellet ser ut til å være et treleddet navn.

Førsteleddet er stedsnavnet Leiren, mellomleddet norr. áss m., ’ås, bergås’ og sisteleddet norr. fjall n., ’fjell’. Ås og fjell virker brukt om samme type lokaliteter i dette området.

Begge navneleddene betegner åsrygger. Det er derfor vanskelig å forstå hvorfor man i dette navnet har fått to synonyme, artsangivende navneledd. Navnet er ikke merket av på Økonomisk kartverk 1:5000, men på Sarpsborg kommunes kartsider på internett er *Leiråsen* merket av på en ås ca én kilometer lenger øst. Informanten mente at det måtte være feil. Alternativt kunne man tenke seg at Leiråsen og Leiråsfjellet er navn på to forskjellige lokaliteter og at ideen bak navnet Leiråsfjellet er 'fjellet ved Leiråsen', men det virker mindre sannsynlig siden avstanden mellom lokalitetene er såpass stor og siden Lauvskausfjellet som er litt høyere enn de to nevnte åsene ligger mellom disse.

5. Oppsummering

De tre gruppene av basisnavn utgjør 63 prosent av materialet, langt over halvparten av navnene. Navngiver har sett lokaliteten, navngitt den ved å bruke et appellativ i språket som betegner lokaliteten, og når det har vært nødvendig for å skille samme type lokaliteter fra hverandre, gitt navnene et bestemmelsesledd i tillegg.

Hele 18 prosent av basisnavnene er egosentriske navn, navn som er dannet ved at et appellativ er tatt i bruk som navn uten tillegg. 37 prosent av navnene er ordinære toleddete navn, navn som er dannet ved at et egosentrisk basisnavn er tillagt et stedsbeskrivende bestemmelsesledd. Navnene virker nøkterne, og det gis ikke flere navneledd enn det som er nødvendig for at navnebrukerkretsen skal kunne orientere seg og kommunisere med hverandre. I underkant av åtte prosent av navnene er assosiative navn. Det er ikke mye sammenliknet med de stedsbeskrivende navnene. Det er først og fremst slik navn dannes. De assosiative navnene virker å være et unntak fra systemet. Stedsnavn er først og fremst nøkterne beskrivelser av synlige natur- og kulturforhold ved lokaliteten.

Navn som er dannet ved hjelp av eksisterende stedsnavn, utgjør 30 prosent av materialet. Det er også en stor gruppe. Nærliggende lokaliteter får ofte samme navn. Det fungerer så lenge navnebrukerkretsene er forskjellige. Jorder som ligger inntil hverandre, men på forskjellige gårdsbruk, gis ofte samme navn og skogsteiger får ikke sjelden samme navn som lokaliteten skogen grenser inntil. 22 prosent av navnene er dannet ved at et basisnavn knyttes sammen med et eksisterende stedsnavn. Åtte prosent av navnene er navn som opprinnelig har betegnet andre lokaliteter. Når ytre forutsetninger ved navnelokaliteten endres, består likevel

navnene i stor grad. Naturnavn tas i bruk som bostedsnavn, og tidligere husmannsplassnavn videreføres som teignavn

Navn dannet ved at eksisterende navn gis et skillende eller avgrensende bestemmelsesledd utgjør sju prosent av materialet. Det er ingen stor gruppe, og det er først og fremst gårdsnavnene som utpeker seg her. De fleste gårder er delt i flere bruk som utgjør en part i gården, og dermed også en part i navnet. Systemet er ikke mer komplisert enn at navnene videreføres ved at man på enkleste måte skiller lokalitetene fra hverandre ved å legge til et navneledd som bidrar til å unngå misforståelser innenfor navnebrukerkretsen. Fire prosent av navnene i materialet har et skillende bestemmelsesledd, og tre prosent av navnene i materialet har et avgrensende bestemmelsesledd. Bare ett navn får et forklarende hovedledd i tillegg til det opprinnelige. Navnet er Leiråsfjellet, et navn som virker unødvendig tungvint. At slike navn nesten ikke finnes, viser hvor rasjonelt systemet er.

Litteratur og kilder

Støttelitteratur

- Almenningen, Olaf (red). 1990. *Språk og samfunn gjennom tusen år*. 4. utg. Oslo.
- Bakke, Harald. 1950. *Skjeberg bygdebok, bind II*. Halden.
- Bakke, Harald. 1953. *Skjeberg bygdebok, bind I*. Halden.
- Bakken, Kristin. 1991. Gustav Indrebø: "Stadnamni i ei fjellbygd". En metodeundersøkelse. *Namn og Nemne 8 (1991)*, side 35-52.
- Berg, Lars og Borgedal, Paul (red.). 1942. *Norske gardsbruk, Østfold fylke*. Oslo.
- Eliassen Sven G. og Norseng Per G.. 2005. *Østfolds historie bind 2*. Oslo.
- Eliassen Sven G.. 2004. *Østfolds historie bind 3*. Oslo.
- Fredrichsen, Harry. 1999. Fra Skjebergmarka. *Magnus 1999*, side 25-32. Skjeberg historielag.
- Fredrichsen, Harry. 2002. Krampen og Kramperøset. *Magnus 2002* side 27-29. Skjeberg historielag.
- Fredrichsen, Harry. 2002. Stasjonsbyen – tilblivelse og fremvekst. *Magnus 2002* side 3-19. Skjeberg historielag.
- Fredrichsen, Harry. 2005. Skjeberg sportsklubb 75 år. *Magnus 2005* side 18-24. Skjeberg historielag.
- Hallaråker, Peter. 1997. *Innføring i stadnamn. Innføring og gransking*. Oslo.
- Hallesby, Helge. 1945. *Stedsnavnene i en Østfoldbygd (Østkroken i Aremark)*. Oslo.
- Hoel, Kåre. *Bustadnamn i Østfold. Grunnmanuskript. Skjeberg* side 232-309. Utrykt manuskript. Universitetet i Oslo.
- Hoel, Kåre. *Bustadnamn i Østfold. Kartotek kort. Skjeberg gårdsnummer 80 til 106*. Universitetet i Oslo.
- Hultengreen, Harald. 1999. Ulven en plage for 150 år siden. *Sarpsborg Arbeiderblad* 17. april 1999 side 17. Sarpsborg.
- Indrebø, Gustav. 1921. Stadnamni i ei fjellbygd. *Maal og Minne 1921* side 113-210.

- Lippert, Wolfgang, Nilsson, Örjan og Podlech, Dieter. 1995. *Blomster, 415 arter i farger*. Oslo.
- Lundeby, Einar. 1995. *Østfoldmål*. Oslo.
- Rygh, Oluf. 1897. *Norske Gaardnavne, Smaalenenes Amt*. Faksimileutgave 1999. Oslo.
- Rygh, Oluf. 1898. *Norske Gaardnavne, Forord og Indledning*. Faksimileutgave 1999. Oslo.
- Rød, Nils. 1997. Sørle, g.nr. 90, br.nr. 1, Skjeberg. Noen glimt fra en 1000-årig historie. *Magnus 1996-2000, side 48-53*. Skjeberg historielag 2003.
- Rød, Nils. 2003. Brennevinsbrenning i Skjeberg. *Magnus 2003 side 35-38*. Skjeberg historielag.
- Schmidt, Tom. 2000. *Norske gårdsnavn på -by og -bø med personnavnforledd*, del 1. Oslo.
- Spurkland, Terje. 1989. *Innføring i norrønt språk*. Oslo.
- Stene, Ragnar Grant. 1996. Stasjonsbyen. *Sarpsborg Arbeiderblad 27. januar 1996, side 11-13*. Sarpsborg.
- Stene, Ragnar Grant. 1996. Vårt landlige Sarpsborg. *Sarpsborg Arbeiderblad 30. mars 1996, side 23-25*. Sarpsborg.
- Strømshaug, Kristian (red.). 1995. *Mål i Østfold. Norske studiar VIII*. Oslo.
- Veel, Haakon Anker. 1944. *Skjebergsslekter gjennom 300 år*. Halden.
- Zilliacus, Kurt. 2002. *Forska i namn*. Helsingfors.

Ordbøker

- Falk, Hjalmar og Torp, Alf. 1903-06. *Etymologisk ordbog over det norske og det danske sprog*. Faksimileutgave 1994. Oslo.
- Hødnebo, Finn og Simensen, Erik (red.). 1997. *Norrøn ordbok*. 4 utg. Oslo.
- Kruken, Kristoffer og Stemshaug, Ola (red.). 1995. *Norsk personnamnleksikon*. 2. utg. Oslo.
- Ordbok.no*. Bokmålsordboka og nynorskordboka på nettet. (<http://www.dokpro.uio.no/ordboksoek.html>).
- Sandnes, Jørn og Stemshaug, Ola (red.). 1990. *Norsk stadnamnleksikon*. 3. utg. Oslo.

Kilder

Diplomatarium Norvegicum

Folketellingen 1801, Skjeberg. (<http://digitalarkivet.uib.no>).

Folketellingen 1865, Skjeberg. (<http://digitalarkivet.uib.no>).

Folketellingen 1875, Skjeberg. (<http://digitalarkivet.uib.no>).

Folketellingen 1900, Skjeberg. (<http://digitalarkivet.uib.no>).

Gårdsmatrikkelen 1838. Smaalenenes Amt. Skjebergs Præstegjeld. Ingedals Annex.

Gårdsmatrikkelen 1886. Smaalenenes Amt. Skjeberg Herred. Side 15-21.

Matrikelutkastet 1950, Østfold, Skjeberg. (www.dokpro.uio.no/cgi-bin/stad/matr50)

Sarpsborg kommunes eiendomsmatrikkel.

Kart

Dalby, Morten, Halden skiklubb. 2003. *Tur- og grunneierkart, Berg, Rokke og Syverstad.*

Fylkeskartkontoret i Østfold. 1978. *Økonomisk kartverk målestokk 1:5000, Østfold fylke.*

Gårdskart, Søndre Syverstad. 1945.

Gårdskart, Østre Sandbekk. 1904.

Gårdskart, Øvre Sørle. 1945.

Halden og Sarpsborg kommuner. 1997. *Turkart for Berg, Rokke og Skjeberg, søndre del.*

Norgesglasset.no. Statens kartverks sider på nettet.

(<http://ngis2.statkart.no/norgesglasset/default.html>)

Sarpsborg kommunes kart og flyfotografier på nettet

(<http://kart.sarpsborg.com/sarpsborg/index.jsp>)

Situations Cart over Schieberg Præstegjeld. 1775.

Muntlige informanter

Anne-Grethe Bakke (1939)

Arne Holtet (1942)

Arne Mellby (1924)

Egil Røed (1936)

Frank Kingsrød (1950)

Gudrun Guslund (1913)

Halvard Slang (1926)

Hans Olseng (1952)

Harry Fredrichsen (1918)

Henning Kingsrød (1918)

Hilde Martha Langsbakken (1974)
Ingrid Slang (1929)
Ingrid Vik (1943)
Jens Asbjørn Rød (1958)
Jens Borge (1926)
Jens Ottosen Løkke (1919)
John-Eilert Erichsen (1949)
Kjell Bergerhaug (1942)
Kolbjørn Karlsøen + (1920)
Leif Løkke (1923)
Magnar Haugland (1953)
Nils Erik Haga (1930)
Nils Erik Vik (1941)
Nils Eriksen (1932)
Nils Rød + (1926)
Odd Syverstad (1946)

Odd Thorleif Bakke (1940)
Ole Petter Molteberg (1957)
Ottar Haugen (1937)
Ottar Syverstad (1926)
Per Gåserød (1932)
Ragnar Prangerød (1953)
Reidar Slang (1942)
Rolf Sørli (1944)
Ruth Borge (1932)
Stig Ravnemyr (1953)
Torleif Mathisen (1938)
Øistein Grøvle (1931)
Øivind Talberg (1957)
Øystein Prangerød (1956)
Aage Tveter (1941)